

T. C.

HARRAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

**MECMUA-İ NİKÂTÜ'L- MA' ÂRİF (43 VA 1456) ADLI ESERİN METİN
VE İNCELEMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatih BAĞMANCI

ŞANLIURFA-2017

T. C.

HARRAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

**MECMUA-İ NİKÂTÜ'L- MA' ÂRİF (43 VA 1456) ADLI ESERİN METİN
VE İNCELEMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatih BAĞMANCI

Danışman:

Prof. Dr. Kaplan ÜSTÜNER

ŞANLIURFA-2017

T. C.
HARRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Enstitümüz Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı 135210006 numaralı Fatih Bağmancı'nın hazırladığı "Mecmua-i Nikâtü'l-Ma'ârif (43 VA 1456) Adlı Eserin Metin ve İncelemesi" konulu yüksek lisans tezi ile ilgili tez savunması, 25/05/ 2017 tarihinde, saat 10.00'da yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABUL (başarılı) olduğuna oybirliği/oy çokluğu ile karar verilmiştir.

25/05/ 2017

(Danışman)
Prof.Dr. Kaplan ÜSTÜNER

Üye
Prof.Dr. İbrahim Halil TUĞLUK

Üye
Doç.Dr. Abdulkahap YILDIZ

Bu tezin Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Yapıldığını ve Enstitümüz Kurallarına Göre Düzenlendiğini Onaylarım.

29.10.2017
Prof. Dr. Abdullah ÇELİK
Müdür

Not: a) Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan alıntuların, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

b) Tez, HÜBAK'tan Bilimsel Araştırma Projesi mali destek Almıştır Almamıştır.

HARRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ORJİNALLİK RAPORU VE BEYAN BELGESİ

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ

Adı-Soyadı: Fatih BAĞMANCI

Öğrenci Numarası: 135210006

Enstitü Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Programı: Eski Türk Edebiyatı

Başlık (Türkçe): Mecmua-i Nikâtü'l-Ma'ârif (43 VA 1456) Adlı Eserin Metin ve İncelemesi

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yukarıda başlığı belirtilen Mecmua-i Nikâtü'l-Ma'ârif (43 VA 1456) Adlı Eserin Metin ve İncelemesi çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 202 sayfalık kısmına ilişkin, 13/04/2017 tarihinde danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, benzerlik oranı % 16'dır.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 6 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Yukarıda bilgileri verilen tezli/tezsi: lisansüstü programlarda seminer, dönem projesi, tez vb Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından kabul edilen lisansüstü orijinallik raporu alınması uygulama esasları ile belirlenen azami benzerlik oranlarını aşmadığını ve bütün bilgilerin, akademik kurallara uygun olarak toplanıp sunulduğunu, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı, blok şeklinde alıntılar yapmadığımı ve tüm alıntılarının bilimsel atıf kuralları çerçevesinde kaynağını gösterdiğimi, Yükseköğretim kurulu bilimsel araştırma ve yayın etiği yönergesi ile Harran Üniversitesi bilimsel araştırma ve yayın etiği yönergesinin 8. maddesinde yer alan etik ihlallerden her hangi birisinin yer almadığını, etik ihlal tespiti halinde, Enstitü yönetim kurulunca, diplomamın iptal edilmesini kabul ediyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

14/04/2017

Fatih BAĞMANCI

İmzası

Yukarıda yer alan raporun ve beyanın doğruluğunu onaylarım. 14/04/2017

Prof. Dr. Kaplan ÜSTÜNER
(İmzası)

ÖN SÖZ

Klasik Türk edebiyatının önemli kaynaklarından biri mecmualardır. Mecmualar edebiyat tarihimize önemli katkılar sunar. Bu katkılardan birisi de divanı olan bir şairin divanına girmemiş şiirlerinin tespitine yardımcı olmasıdır. Mecmua terimi genel olarak bir kişinin muhtelif şairlerin şiirlerini veya nesirlerini seçtiği derleme eserler için kullanılır. Ancak tezimizin konusunu teşkil eden Nikâtü'l-Ma'ârif mecmuası diğer şiir mecmualarından farklıdır. Nikâtü'l-Ma'ârif'te Sâkıb Dede başkalarının şiirlerini değil kendi şiirlerini toplamıştır.

Bu eser bir mecmua mıdır yoksa müstakil bir eser midir? Eserde Sâkıb Dede'ye ait muhtelif mensur parçaların bulunması, klasik divanlarda bulunan belli bir tertibin bu eserde gözetilmeyişi gibi sebeplerle bu esere bir divan diyemedik. Genelgeçer mecmua tanımlaması da bu eseri tam olarak kapsamamaktadır. Nitekim şu ana kadar yapılan mecmua tasniflerinden hiçbirisi bu eserin mecmualar arasındaki yerine tam olarak işaret etmemiştir. Belki de bundan sonra yapılacak tasnif denemelerinde “yazarın kendine ait muhtelif eserlerini bir araya getirdiği mecmualar” diye bir madde konulması yerinde olacaktır. O halde bu eser çeşitli manzum ve mensur parçaları içermesi bakımından bir mecmua sayılabilir ancak özel bir mecmua olduğu çok net bir şekilde ortadadır.

Sâkıb Dede'nin Nikâtü'l-Ma'ârif adlı mecmuasını tez olarak seçmemizin nedeni bu mecmuanın özel bir mecmua olması ve bilinmeyen bir eser olmasıdır. Bu mecmuanın tez olarak yayınlanmasıyla divanı yayınlanmış olan Mustafa Sâkıb Dede'nin bilinmeyen 282 şiiri ve bazı mensur parçaları günyüzüne çıkacaktır.

Eseri yeni harflere aktarmayı bitirmek üzereyken eserin başka bir nüshasıyla karşılaştık. Bu sebeple eserin tenkitli metnini hazırladık. İlk çalıştığımız nüshada, müstensih eseri asıl nüshasından istinsah ettiğini belirtmişti. Bulduğumuz ikinci nüshanın asıl nüsha olup olmadığını tetkik ettikten sonra bu ikinci nüshanın asıl nüsha olmadığını tespit ettik.

Nazım şekilleri konusunda son yıllarda yeni çalışmalar yapılmış, bu çalışmalara göre nazım şekillerini belirlemede etkili olan ve olmayan unsurlar tespit edilmiş ve nazım şekilleri mevzuu açıklığa kavuşturulmuştur. Biz de Nikâtü'l-Ma'ârif'i hazırlarken son çalışmalarda ortaya konulan kıstasları esas alarak metni kurduk.

Nikâtü'l-Ma'ârif'te bulunan tüm şiirleri numaralandırdık. Nesirleri ise numaralandırma işlemine tabi tutmadık. Eserdeki Arapça ve Farsça metinlerin tamamının

tercümesini dipnot şeklinde verdik. Her biri dokuzar şiirde geçen 3 Arapça vecizeyi sadece ilk geçtikleri yerde tercüme etmekle yetindik.

Eserdeki gazeller, lugazlar, müstezat ve birkaç başlıksız şiir haricindeki tüm şiirlere kıta denilmesine rağmen bunların hepsinin kıta olmadığını bir kısmının kıta bir kısmının da gazel olduğunu tespit ettik.

Tenkitli metinden sonra Kütahya Vahidpaşa İl Halk Kütüphanesinde bulunan 43 Va 1456 arşiv numaralı nüshanın tıpkıbasımını koyduk.

Bütün bu çalışmalar esnasında bilgilerine başvurduğum hocam Doç. Dr. Semra Tunç'a Arapça metinleri Türkçeye aktarırken istifade ettiğim Salah İbrahim'e, daima yardımlarından istifade ettiğim tez danışmanım Prof. Dr. Kaplan Üstüner'e teşekkür ederim.

Mayıs-2017

FATİH BAĞMANCI

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	II
KISALTMALAR.....	V
Özet.....	VI
Abstract	VII
GİRİŞ.....	1
A) SÂKİB DEDE (Hayatı- Edebî Şahsiyeti- Eserleri).....	1
B) MECMUA	2
MECMUANIN İNCELENMESİ	4
A. MECMUANIN NÜSHALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	4
1) Kütahya Vahidpaşa İl Halk Kütüphanesi, Arşiv Nu. 43 Va 1456 (K1).....	4
2) Kütahya Vahidpaşa İl Halk Kütüphanesi, Arşiv Nu. 43 Va 1561 (K2).....	5
B. ŞEKİL VE MUHTEVA	6
1. ŞEKİL.....	6
a) Nazım Şekilleri.....	6
b) Vezin	10
2. MUHTEVA	10
a. Mevlevîlik ve Mevlânâ	10
b. Nasihatler ve Tavsiyeler.....	14
C. MECMUANIN DİL VE ÜSLUP ÖZELLİKLERİ.....	18
D. MENSUR METİNLER.....	20
METİN TEŞKİLİNDE TAKİP EDİLEN YOL	24
TENKİTLİ METİN.....	25
SONUÇ.....	156
KAYNAKÇA	157
TIPKIBASIM.....	159

KISALTMALAR

B.	: Beyit
b.	: Bin
bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
TDVİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
G.	: Gazel
H.	: Hicri
K.	: Kıta
L.	: Lugaz
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
ö.	: Ölümü
vd.	: Ve diğerleri

Özet

MECMUA-İ NİKÂTÜ'L-MA'ÂRİF (43 VA 1456) ADLI MECMUANIN METİN VE İNCELEMESİ

Bu çalışmanın konusu Klasik Türk edebiyatının önemli Mevlevî şairlerinden Mustafa Sâkıb Dede'nin şu ana kadar bilinmeyen bir eseri olan kendi şiirlerini ve mensur parçalarını yazdığı Nikâtü'l-Ma'ârif mecmuasıdır. Araştırmanın amacı Nikâtü'l-Ma'ârif mecmuasının yeni harflere aktarılıp şekil ve muhteva açısından incelenmesidir.

Bu çalışmayla Nikâtü'l-Ma'ârif mecmuasında Sakıb Dede'ye ait toplam 288 şiir var olduğunu ve bu şiirlerin 282 tanesinin daha önce hiç bilinmeyen şiirler olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca çeşitli mensur parçaları günyüzüne çıkarılmıştır. 46 yıl Mevlevî şeyhliği yapmasının şiirine tesir ettiği, geniş bağlamda Mevlevîliği dar bağlamda ise Mevlevîliği işlediği belirlenmiştir.

Anahtar sözcükler: Sâkıb Dede, Nikâtü'l-Ma'ârif, Mevlevîlik, Mecmua, Nazım Şekilleri

Abstract

TEXT AND INVESTIGATION OF MECMUA-İ NİKÂT AL-MA'ÂRİF (43 VA 1456)

The subject of this work is the collection Nikât al-Ma'ârif, uptill now an unknown collection of prose and poems written by Mustafa Sâkîb Dede, one of the important Mevlevi poets of Classical Turkish Literature. The purpose of the research is to transfer the collection Nikât al-Ma'ârif to new letters and examine it in terms of form and content.

It was determined that there were 288 poems belonging to Sakîb Dede in the collection of Nikât al-Ma'ârif and that 282 of these poems were previously unknown poems. In addition, his various prose pieces have been presented. It has been determined that the Mevlevi has been influenced for 46 years in a wide context by the poetry of the Mevlevi monastery and the Mevlevi.

Key words: Sâkîb Dede, Nikât al-Ma'ârif, Mevlevi, Mecmua, Forms of Poetry

GİRİŞ

A) SÂKIB DEDE (Hayatı- Edebî Şahsiyeti- Eserleri)

Sâkib Dede, 1652 yılında İzmir’de doğmuştur. Asıl adı Mustafa, babasının adı İsmail, annesinin adı Halimedir. Endülüs’ten İzmir’e göç eden bir şeyhin soyundan olduğu rivayet edilir. İlk tahsilini İzmir’de yaptıktan sonra İstanbul’a gitmiş, Fatih Medresesine müderris olarak girmiştir. Kısa zamanda dikkatleri üzerine çekmiş ve Fâzıl Mustafa Paşa’nın himayesine girmiştir. Fâzıl Mustafa Paşa’nın yanında iyi bir tahsil görmüştür. Fâzıl Mustafa Paşa’nın yanında bulunduğu sıralarda 1678 yılında Çehrin Seferi’ne katılmış, bu sefer esnasında Derviş Hâc Muhammed Mevlevî adlı bir şahsın tesiriyle Mevlevîliğe ilgi duymuştur. Daha sonra Bursa, Isparta ve Konya civarında eğitim faaliyetlerinde bulunduktan sonra İstanbul’a dönmüştür.

Tarikat seçimi noktasında kararını veren Sâkib Dede Edirne’ye giderek Neşâtî Dede’nin talebelerinden olan Seyyid Muhammed’den Dede vasfını almıştır. İstanbul’a dönüp Galata Mevlevîhânesi’nde Mesnevî-i Şerîf okumuştur. Bu sırada devrin birçok şair ve edebiyatçılarıyla sohbetlerde bulunmuş daha sonra bazı mutasavvıflarla beraber Mısır’a giderek üç ay kadar Siyâhî Dede’nin hizmetinde bulunmuştur. İstanbul’a dönüşünde Beşiktaş Mevlevîhânesi’nde mukabelelere iştirak etmiş, bu mukabelelere zaman zaman katılan Sultan IV. Mehmed’le sohbetlerde bulunmuştur. Bu sohbetlerden dolayı Münecim Ahmed Dede’nin kıskançlığına uğramış, bu olay neticesinde seyahate çıkmış ve bu seyahati esnasında Sefîne-i Nefîse-i Mevlevîyyân adlı eserini yazmaya başlamıştır. (Arı, 2011: 1-3).

Sucu Mehmed Dede ile yaptıkları Konya seyahatinde II. Bostan Çelebi tarafından 1690 yılında 46 yıl boyunca vazifede bulunacağı Kütahya Mevlevîhânesi şeyhliğine tayin edilmiştir. Şeyhliği sırasında çok fazla talebesi olmuş ve talebeleri üzerinde ciddi tesirler bırakmıştır. Bu tesirler vefatından sonra da devam etmiş ve Hânedân-ı Sâkibiyye diye bir akım başlamıştır. Şeyhliğine Sâkib Dede’nin kendisinin düşürdüğü tarih kıtasının makta’ı şöyledir:

Qâl idüp târihin ihvânu’ş-şafâ

Didiler ey şeyh-i sâhib-hâl-i mâ (Arı, 2011: 503)

(Sene: H. 1102)

1735 yılında vefat eden Sâkib Dede, Mevlevîhâne’nin bahçesine defnedilmiştir. Bugün Dönerler Camii ismiyle faaliyette olan camide ailesinden birçok mezar taşı bulunmakla birlikte

kendisinin mezar taşı bulunmamaktadır (Arı, 2011: 4-6). Ölümüne Şeyh Galip'in düşürdüğü tarih kıtasının makta'ı şöyledir:

Matemin gûş eyleyip Gâlib gürûh-ı âşıkân

Dediler târîh-i fevtin hây hatm-i Mevlevî (Okçu, ?: 101)

(Sene: H. 1148)

Sâkıb Dede'nin edebî şahsiyetini Mevlevîlik belirlemiştir. O, sanatını Mevlevîliği anlatmak ve savunmak için bir araç olarak görmüştür. Şiirlerinin ayırt edici özelliklerinden birisi uzun olmasıdır. Bazı şiirleri Nâbî'nin temsilciliğini yaptığı hikemî tarzdadır. Şeyh olması hasebiyle de nasihatler içeren şiirleri vardır. Gençliğinden itibaren şahit olduğu tekke-medrese çatışması ve zamanın yönetiminin bu olaylara karşı tavrı, Sâkıb Dede'nin şiirlerine tesir etmiştir. Sade bir söyleyişe sahip olup atasözleri ve deyimlerden faydalanmıştır. Sâkıb Dede'nin önemli özelliklerinden birisi de hiçbir yöneticiye şiir yazmamış olmasıdır. Bütün divan edebiyatında görülen rind-zahit çatışması onun şiirlerinde de önemli yer tutar (Arı, 2011: 10-17).

Sâkıb Dede'nin bilinen üç eseri vardır:

Divan: 5689 beyitten oluşmaktadır. Beş yazma nüshası bulunan eserin tenkitli neşri Ahmet Arı tarafından yayınlanmıştır. Bu neşirde 37 kaside, 2 müsemmen, 5 müseddes, 2 tahmis, 165 gazel, 1 müstezat, 22 tarih kıtası, 48 rubâi, 61 kıta, 51 nazım ve 1 mülemma bulunmaktadır.

Sefîne-i Nefise-i Mevlevîyyân: 3 ciltten oluşur. Mevlevîlik tarihine dair bir eserdir. Postnişinlerin, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin soyuna mensup çelebilerin ve ileri gelen kadınların, çeşitli Mevlevîhânelerde şeyhlik yapanların vb. biyografisini içerir (Arı, 2011: 7-8).

Nikâtü'l-Ma'ârif Mecmuası: Tezimizde konusunu teşkil eden mecmua olup ilerleyen sayfalarda ayrıntılı bir şekilde incelenecektir.

B) MECMUA

Toplanmış, biriktirilmiş, bir araya getirilmiş anlamlarına gelen mecmua, edebî terim olarak ise aynı veya farklı türden seçilmiş çeşitli hacimlerdeki metinlerin ve risâlelerin bir araya getirilmesiyle oluşturulan eserlerin ortak adı diye tanımlanmaktadır (Uzun, 2003: 265-268).

Mecmualar edebiyat tarihimiz için önemli kaynaklardandır. Mecmualar bazen asıl kaynaklara yardımcı olur bazen de kendisi başlı başına bir kaynak olur. Tezkirelere girmemiş şairler mecmualar vasıtasıyla bilinebilir. Mecmualar, divanı yayınlanmış şairlerin bilinmeyen şiirlerini veya divan nüshaları arasındaki farkları tespit etmemizi sağlayabilir. Mecmualar, şairlerin edebî şahsiyetini tespit etmede yardımcı olur (Tanyıldız 2012: 224-239).

Mecmualar araştırmacılarca çeşitli şekillerde tasnif edilmiştir. Agâh Sırrı Levend mecmuaları şöyle sınıflandırmıştır:

- a) Nazire mecmuaları,
- b) Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmuaları,
- c) Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar,
- d) Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmuaları
- e) Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar (Levend, 1998: 166-167).

Son yıllarda yapılmış güncel bir tasnif denemesinde ise Atabey Kılıç mecmuaları şu şekilde tasnif etmiştir:

- a) Cilt ve tertip hususiyetleri bakımından: Cönkler, mecmualar (tertip ve mürettip durumuna göre),
- b) Şekil bakımından: Manzum metin mecmualar (kaside, gazel, nazire, muamma, lugât, ilâhî, şehrengîz, na't, hilye, mi'râciye, mersiye, çeşitli mesnevi seçkilerini barındıran, güfte, müstezâd, tarih, musammat, kıt'a ve rubâ'î mecmuaları, dîvân mecmuaları); mensur metin mecmuaları (lugaz, fetva, tefsir, şerh, sakk, mekân tasviri içerenler, münşe'ât mecmuaları); karışık manzum ve mensur eser mecmuaları (fevâid ve eş'âr, farklı türleri barındıran mecmualar),
- c) Dil bakımından: Arapça, Farsça, Türkçe, çok dilli mecmualar,
- d) Muhteva bakımından: Din, tasavvuf, ilm-i nücum/fal ve remil, hikâye/latîfe, hezel ve hiciv, edviye, mûsıkî, hat ve kitâbet mecmuaları,
- e) Şahısların tertip ettiği veya şahıslar için tertip edilen mecmualar (Kılıç, 2012: 77-96).

Mehmet Gürbüz de mecmuaları şöyle sınıflandırmıştır:

- a) Şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmuaları: Gazel mecmuaları, kaside mecmuaları vb.
- b) Şiirlerin konularına göre oluşturulan (tematik) şiir mecmuaları: Tarih mecmuaları, Na't mecmuaları vb.
- c) Nazire mecmuaları
- d) Şairlerin aidiyeti/mensubiyeti esasına göre hazırlanan mecmualar
- e) Bir mensubiyet ilişkisi gözetmeksizin belirli şairlerin divanlarını/şiirlerini bir araya getirmeyi amaçlayan mecmualar (Gürbüz, 2012: 97-113).

MECMUANIN İNCELENMESİ

A. MECMUANIN NÜSHALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Tam adı “Mecmûatü Nikâtü'l-Ma'ârif Ve'l-Hâviyetü Li'l-'İzâti Ve'l-Letâ'if” olan mecmuanın iki nüshası bilinmektedir:

1) Kütahya Vahidpaşa İl Halk Kütüphanesi, Arşiv Nu. 43 Va 1456 (K1)

Sâkıb Dede'ye ait 242 gazel 45 kıta ve bazı mensur parçalar bulunan ayrıca müstensih tarafından Nikâtü'l-Ma'ârif kısmından önce ve sonra eklenmiş çeşitli manzum ve mensur parçaları ihtiva eden mecmua hakkında katalogda aşağıdaki bilgiler verilmiştir:

Arşiv Numarası: 43 Va 1456

Eser Adı: Mecmua-i Nikâtü'l- Ma'ârif

Yazar Adı: Mustafa Sâkıb

Müstensih: Derviş Mehmed Ali

İstinsah Tarihi Hicri: 1163

Bulunduğu Yer: Kütahya Vahidpaşa İl Halk Kütüphanesi

Boyut (Dış-İç): 85x140 115x170 ciltsiz

Yaprak: 30

Satır: 27

Yazı Türü: Talik

30b'de bulunan kayda göre Nikâtü'l-Ma'ârif 'in müstensihisi Derviş Muhammed Ali olup kendini fakir, hakir, değersiz, Mevlevî'nin ayağının toprağı olarak takdim etmiştir. Derviş Muhammed Ali yüksek ihtimalle Şeyh Sâkıb Mevlevî'nin müritlerinden birisidir. Mecmuanın baştan sona aynı hatla ve şiir başlıklarının hep kırmızı yazılması eserin sadece Derviş Muhammed Ali'nin elinden çıktığını göstermektedir. Derviş Muhammed Ali müellifin asıl nüshasından “uğur sayarak” haşır günü şeyhinin ruhundan hayatlanmak, temizliğinden istifade etmek ve ruhaniyetinden nasiplenmek niyetiyle asıl nüshadan istinsah etmiştir. Mecmuanın istinsahını 2 Muharrem 1163 tarihinde Perşembe günü tamamlamıştır. 12 Aralık 1749 tarihine tekabül eden istinsahın tamamlanması Şeyh Sâkıb Dede'nin vefatından 14 yıl sonra gerçekleşmiştir.

2) Kütahya Vahidpaşa İl Halk Kütüphanesi, Arşiv Nu. 43 Va 1561 (K2)

Sâkıb Dede'nin 240 gazel, 45 kıta ve bazı mensur parçalarının bulunduğu bu nüshaya ait bilgiler katalogda şu şekilde verilmiştir:

Arşiv Numarası: 43 Va 1561

Eser Adı: Mecmua-i Nikâtü'l- Ma'ârif

Yazar Adı: Mustafa Sâkıb

Dili: Türkçe

Bulunduğu Yer: Kütahya Vahidpaşa İl Halk Kütüphanesi

Koleksiyon: Kütahya Vahitpaşa İl Halk Kütüphanesi

K2'nin başında “çün hazret-i validim” diye başlayan Arapça-Farsça yazılmış kayda göre K2'nin müstensihisi Sâkıb Dede'nin oğullarından biridir. Bu oğlunun, babası hakkında bir biyografi yazmış olan Ahmed Hâlis Dede (Arı, 2011: 1) olabileceği mümkün olmakla birlikte hangi oğlu olduğuna dair kesin bir hüküm vermek zordur. Hemen hemen bütün şiirlerin başlığının yanında “kuddise sırrahu”, “nevvera'llâhu merkadehu” gibi hürmet ifadelerinden müstensihin Sâkıb Dede'yi şeyh olarak kabul ettiği söylenebilir. Müstensih, şiirlerin bitiminde “cümlesi bercestedir” diye bir not düşmüştür.

Herhangi bir istinsah kaydının bulunmadığı bu nüshanın Nikâtü'l-Ma'ârif kısmı şiir sayısı bakımından 288 şiir içeren K1'e göre 2 eksik olup 286'dır. K1'deki üç kıta K2'de bulunmamaktadır. K2'de bulunan bir kıta da K1'de bulunmamaktadır. Şiir sayısı bakımından farklılık dipnotlarla belirtmiş olduğumuz sadece bu dört kıtadan ibarettir. K2'de Nikâtü'l-Ma'ârif'ten önce, bazı ayetlerin yazılmasıyla belaların gelişinin engelleneceğini ifade eden

Arapça bir metin Nikâtü'l-Ma'ârif'ten sonra ise Arapça ve Farsça çeşitli şiir parçaları ve Nâbî'ye ait bir gazel bulunmaktadır.

Mecmua nüshalarının Nikâtü'l-Ma'ârif kısımlarında bulunan nesirler tamamen aynıdır. Sadece beş nesir parçası K1'de herhangi bir başlıkla verilmemişken K2'de “Nükte” başlığıyla verilmiştir. Mecmua nüshalarında Nikâtü'l-Ma'ârif'ten önceki ve sonraki nesirler tamamen farklıdır.

K1'de 33a'da Derviş Muhammed Ali tarafından eklenen kısımda yüz isim tahriç edilebileceği belirtilen bir muamma vardır. Bu muammanın sahibinin adı Abdullah B. Dursun olup mahlası, bolluk ve berekete, feyze ait anlamındaki Feyzî'dir. Kudüs, Bağdat, Eyüp ve Üsküdar'da kadılık yapmıştır. Üç dilde şiirleri olan fazıl bir şahsiyettir. Adı geçen şair muamma türünde ustadır (Akbayar, 1996: 526).

Üzerinde çalıştığımız Nikâtü'l-Ma'ârif mecmuası Agâh Sırrı Levend tasnifine göre “*meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmuaları*”; Atabey Kılıç tasnifine göre şekil bakımından, “*kıta ve rubâi mecmuaları*”, dil bakımından “*Türkçe mecmualar*”; Mehmet Gürbüz tasnifine göre de “*şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmuaları*” ve “*şairlerin aidiyeti/mensubiyeti esasına göre hazırlanan mecmualar*” başlıkları altında değerlendirilebilir.

Ancak Nikâtü'l-Ma'ârif diğer mecmualara göre bir farklılık arz etmektedir. Mecmua denince bir kişinin başkalarının muhtelif eserlerini bir araya getirdiği derleme eserler akla gelmektedir. Nikâtü'l-Ma'ârif ise Sâkıb Dede'nin kendisinin çeşitli şiirlerini ve nesirlerini topladığı bir eser olarak karşımızda durmaktadır. Dolayısıyla Nikâtü'l-Ma'ârif'in başlığındaki mecmua tabiri edebî bir terim olmaktan ziyade sözlük anlamıyla yani bir araya getirilmiş şeyler anlamındadır.

B. ŞEKİL VE MUHTEVA

1. ŞEKİL

a) Nazım Şekilleri

Mecmâdaki iki beyitlik şiirler “Kıt'a Lehu” başlığı altında verilmiştir. Parça, cüz anlamlarına gelen kıta edebî terim olarak iki ya da daha çok, 9-10 beyte kadar olan, matla' ve mahlas beyti bulunmayan yani *xa xa xa* kafiyeli bir nazım şeklinin adı olarak tanımlanmıştır (Aksoy, 2002: 505). Bir başka tanımlamaya göre ilk mısraları serbest, ikinci mısraları birbiri ile

kafiyeli aynı vezindeki en az iki beyitlik nazım biçimidir (Kurnaz, 2011: 289). Çok sayıda beyitten oluşan (iki beyitten daha fazla olan) kıtalara “kıt’a-i kebîre” denilmektedir. Kıt’a-i kebîreler otuz-kırk beyit kadar olabilmektedir (İpekten, 2005: 52).

Kıtayı diğer şekillerden ayıran en önemli fark, ilk beytinin kafiyeli olmayışıdır. Mecmuamızda “Kıt’a Lehu” başlığıyla verilen şiirlerin birçoğu aslında kıta olmayıp gazeldir. Çünkü birçok şiirin kafiye düzeni *aa xa* şeklindedir. Bu da kıtanın en ayırt edici özelliği olan matla’ beytinin olmayışına uymayan bir durumdur. O halde kıta, Sâkîb Dede tarafından terim anlamından ziyade sözlük anlamıyla yani parça anlamında kullanılmıştır.

Nazım şekilleri konusunda daha önceden yapılmış çalışmalara göre “nazım” da bir nazım şekli olarak kabul edilmiştir. Ancak son yıllarda yapılan bazı çalışmalara göre “nazım” diye bir şekil olmadığı, şiirde işlenen konunun, kullanılan veznin, mahlasın varlığı veya yokluğunun, beyit sayısının nazım şeklini belirleyen unsurlar olmadıklarını, *aa xa* şeklinde kafiyelenen her şiirin (kaside, kıta, rubâi, nazım vb.) aslında gazel olduğu ortaya konulmuştur (Kurnaz, 2011). Bu çalışmaya göre Nikâtü’l-Ma’ârif’te 243 gazel ve 45 kıta vardır. Son çalışmalara göre Nikâtü’l-Ma’ârif’te bulunan nazım şekillerini beyit sayılarına göre aşağıdaki tabloda şu şekilde gösterebiliriz:

Nazım Şekli	2 B.	3 B.	9 B.	12 B.	15 B.	28 B.	38 B.	Toplam B.
Gazel Tipi	2, 3, 4, 7, 8, , 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 62, 63, , 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 75, 77, 78, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 93, 94, 95, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 122, 123, 124, 125, 128, 130,131, 133, 134, 135, 137, 139, 140, 141, 143, 144, 145, 148, 149, 150, 152, 153,154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 186, 187, 188,189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 198, 199, 201, 202, 203, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 226, 227, 228, 229, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 242, 243, 244, 246, 247, 249, 250, 253, 254, 256, 258, 259, 260, 261, 263, 264, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288	64, 5	118	120	119	-	9	567
Kıta Tipi	1, 6, 14, 27, 37, 43, 53, 57, 74, 76, 79, 91, 96, 104, 121, 126, 127, 129, 132, 136, 138, 142, 146, 151, 171, 180, 185, 197, 200, 204, 223, 224, 225, 230, 241, 245, 248, 251, 252, 257, 262, 265, 266, 281	-	-	-	-	255	-	116
TOPLAM BEYİT								683

Nikâtü'l-Ma'ârif'teki 4 gazel (118, 119, 120, 137) , 1 müstezat (45) ve 1 lugaz (255) Sâkıb Dede'nin divanında bulunmaktadır. Ancak bu şiirlerdeki dipnotlarda bu şiirlerin sadece Mehmed Emin Lütfi tarafından H.1244/M.1828'de istinsah edilen ve Süleymaniye Kütüphanesi (Nâfiz Paşa) No: 870'de bulunan nüshada mevcut bulunduğu diğer nüshalarda bulunmadığı kaydedilmiştir (Arı, 2011: 35-38). Ayrıca bir dipnotta sözü edilen müstezadın sonradan bulunup divana kaydedildiği belirtilmiştir (Arı, 2011: 532).

Sâkıb Dede'nin ölümünden hemen iki yıl sonra (1737) Derviş Ebûbekr-i Kütahyevî tarafından Sâkıb Dede'nin el yazısı nüshadan istinsah edilen nüshada da bu gazellerin, lugazın ve müstezadın bulunmaması, aslında bu şiirlerin Sâkıb Dede tarafından divana konulmadığı, bu şiirleri Mehmed Emin Lütfi'nin hazırladığı nüshaya başka bir yerde görüp dâhil ettiğini göstermektedir. Nikâtü'l-Ma'ârif mecmuasının ortaya çıkmasıyla birlikte Mehmed Emin Lütfi'nin bu şiirleri bu mecmuadan alıp hazırladığı nüshaya eklediği anlaşılmaktadır.

Mecmuada bulunan gazel (118, 119, 120, 137. gazeller hariç), kıta ve rubâilerin hiçbiri divanda bulunmamaktadır. Ayrıca “Ol nedür kim küfr ü dîni cem‘ idüp bir muhterem/ Vâdi-i ‘ilm ü ‘amelde eylemiş zâtın ‘alem” matla’lı 38 beyitlik bir lugaz da divanda bulunmamaktadır. Bu şiirler Nikâtü'l-Ma'ârif ‘in yayınlanmasıyla ilk defa ortaya çıkacaktır.

4 gazel, 1 lugaz ve 1 müstezadın divana dâhil edilip bir lugazın dâhil edilmemesi gözden kaçma olarak değerlendirilebilir.

Nikâtü'l-Ma'ârif'te 3 tane Arapça (70, 213 ve 277) ve 10 tane Farsça (17, 125, 160, 165, 170, 226, 272, 285, 286 ve 287) şiir mevcuttur. Bu şiirler Sâkıb Dede'nin Arapça ve Farsçaya olan vukufiyetini göstermesi bakımından önemlidir. Ancak bu şiirler eserde az bir yekûn teşkil etmektedir. Bu da hedeflenen okuyucu kitlesi ile ilgili bir durumdur. Nitekim Sâkıb Dede şiirlerini fikirlerini neşretmek için kullanmış ve geniş kitlelerin okuyup anlaması için Nikâtü'l-Ma'ârif'te Türkçeyi tercih etmiştir.

Eserdeki Arapça şiirlerin ortak mevzuu tasavvuftur. Farsça şiirlerde de tasavvuf daha özelden ise sema' işlenmiştir.

Ayrıca Sâkıb Dede'nin, şiirlerinde her birini dokuzar şiirde kullandığı Arapça vecizeler şunlardır:

Leyse fi'd-dâri gayruhu deyyâr: Evde ev sahibinden başkası yoktur. (26, 36, 59, 188, 191, 199, 212, 267, 275)

Küllü emrin li-vaḳtihi merhûn: Her iş kendi zamanına bağlıdır. (40, 41, 61, 62, 63, 149, 154, 159,164)

Ḥasbuna'llâhu vaḥdehu ve kefâ: Allah tek başına bize yeter. (49, 56, 60, 70, 107, 213, 234, 238, 277)

b) Vezin

Mecmuada şiirlerde kullanılan vezinler aşağıda tablo halinde verilmiştir:

Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün	117
Mef' ûlü/ mefâ' ilü/ mefâ' ilü/ fe' ûlün	52
Fe' ilâtün / mefâ' ilün / fe' ilün	30
Mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün	20
Mef' ûlü / fâ' ilâtü / mefâ' ilü / fâ' ilün	13
Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün	12
Mefâ' ilün / mefâ' ilün / fe' ûlün	11
Fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilün	10
Mefâ' ilün / fe' ilâtün / mefâ' ilün / fe' ilün	4
Fe' ûlün / fe' ûlün / fe' ûlün / fe' ûlün	4
Mef' ûlü / mefâ' ilün / mef' ûlü / fe' ûlün	2
Mef' ûlü / fâ' ilâtün / mef' ûlü / fâ' ilatün	2
Müfteilün / müfteilün / fâ' ilün	1
Müfteilün / fâ' ilün / müfteilün / fâ' ilün	1
Mef' ûlü / fâ' ilâtün / mefâ' ilü / fâ' ilün	1
Mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün	1
Mef' ûlü / mefâ' ilün / mef' ûlü / mefâ' ilün	2
Mef' ûlü / mefâ' ilün / fe' ûlün	1
Mefâ' ilün/ fe' ûlün/ mefâ' ilün/ fe' ûlün	1
TOPLAM	288

2. MUHTEVA

a. Mevlevîlik ve Mevlânâ

Bir Mevlevî şeyhi olan Sâkıb Dede'nin Nikâtü'l-Ma'ârif adlı eserinde Mevlevîlik tesiri çok canlı bir şekilde kendini göstermektedir. Sâkıb Dede birçok şiirinde ya doğrudan ya da dolaylı olarak Mevlevîliğe temas etmiştir.

Döneminde yaşanılan tekke-medrese çatışması sebebiyle Mevlevîliği yücelten şiirler yazmıştır:

İtmezüz kimseye firîb ü füsûn

Mevlevîyüz yiter bize bîcûn (K.63/1)

Devr-i Mevlânâ ki devr-i âhîr-i devrândur

Âhîr-i devr olduğına evveli bürhândur (K.84/1)

Sâkîb Dede Mevlânâ'ya her yönden tam teslimiyet halindedir. Mevlânâ meyle Sâkîb Dede'nin aklını almış, neyle de onu perişan etmiştir:

‘Aqlum alup evvel eşer-i meyle efendüm

Zâr eyledüñ âhîr nefes-i neyle efendüm

Kimdür saña itme diyecek bezm-i şafâda

Şâkîb kuluña neyelerisen eyle efendüm (K.81/1-2)

Sâkîb Dede, Mevlânâ'dan kendisine gönül vermişlerin hallerine merhamet eylemesini, hatırlarını almasını talep eder:

Dildâdelerüñ hâline raḥm eyle efendüm

Âvârelerüñ va‘düñile eyle efendüm

Lâzım mı vefâ kim dile tesellîye besdür

Hâtırlarını al ele bu şeyle efendüm (K.128/1-2)

Sâkıb Dede'ye göre Mevlevîlerin bahtları yerinde ve gönülleri rahattır. Tükenmeyen hazine onlarıdır. En büyük hünkârın yani Mevlânâ'nın raiyeti olmakla çok rahattırlar. Her zaman sağlam olup dostun hali üzerelerdir:

Ħamdulî'llâh baĦtımız bîdâr u fâriġ-bâlımuz

Kenz-i lâ-yefnâ medâr-ı 'ayş u re's-i mâlımuz

Devlet-i Ħünkâr-ı ekberde 'aceb râhatdayuz

Ten-dürüst ü vaĦt-i şâf-ı dost üzre Ħâlimüz (K.50/1-2)

Himmetli bir veli isteyen kişi Mevlânâ'ya hizmet etmelidir. Bu hizmetle, ansızın doğan güneş ve ay gibi arzularına kavuşur:

Bir veliyy-i ni'et-i bâ-himmet isterse kişi

Ħidmet-i Ħünkâr-ı ekberdür gehî olsun işi

Tâ ki nâgeh mihr ü mehveş maĦla'-ı iĦbâlden

Rûşenâ-yı çeşm-i ümmîdi ola her Ħâhişi (K.69/1-2)

Sâkıb Dede, müritlerin ihlaslı olmalarını, bunu halleriyle göstermelerini, ihlaslı olduklarını dilleriyle iddia ettiklerinde Mevlânâ'ya zulmedeceklerini ifade eder:

MuĦibb-i Mevlevî oldur ki Ħâliyle idüp Ħidmet

Ala Ħüsn-ı nazarlar dîdeden dilden daĦı himmet

Eger Ħaraf-ı lisânından iderse da'vâ-yı iĦlâş

O şâh-ı mülk-i ma'nâyâ tehî itmiş olur şıĦlet (K.111/1-2)

Şayd-ı sîmurğ u hümâyâ kim tenezzül itmeye

Şa‘ve-yi dünyâyı nitsün şâhbâz-ı Mevlevî

İltifât-ı mâsivâ düşmez ‘uluvv-ı şânına

Sâ‘id-i şehdür maqâm-ı ‘izz ü nâz-ı Mevlevî (K.262/1-2)

Mevlânâ'nın yeşil kubbeli türbesi velayet bağıdır. Yüksek türbesi de güzel bir keramet türbesidir:

Zehî râğ-ı velâyet kûbbe-i hâdrâ-yı Mevlânâ

‘Aceb bâğ-ı kerâmet türbe-i ‘ulyâ-yı Mevlânâ (K.116/1)

Havadaki zerreler Mevlevî gibi olmasalardı bir çark gibi dönmezlerdi. Ancak Mevlevîlik her zerreyi kendinden geçirmiş. Bu sebeple zerreler zevkle sema' ederler:

Mevlevîvâr olmasa perverde-i şems-i cihân

Çarh-zen olmazdı meydân-ı hevâda zerreler

Lîkin itmüş vecd ü cezbe cümlesin ser-germ-i hâl

İtmede zevkî semâ‘-ı bâ-şafâda zerreler (K.230/1-2)

Sema' salıklar, âşıklar, arifler ve beyhudelere ayrı ayrı manalar ifade eder. Salıkların sema'ı kayıtları terk etmek, âşıklarınki Vedud zikridir. Ariflerin sema'ı vücudu mahvetmek, beyhudelerinki ise aynı gördükleridir:

Semâ‘-ı sâlikân terk-i kuyûdest

Semâ‘-ı ‘âşıkân zikr-i vedûdest

Semâ'-1 'ârifân maḥv-1 vücûdest

Semâ'-1 bâḥûdân 'ayn-1 şühûdest (K.165/1-2)

Salıkların sema'ı yapıp yakılmadır. Âşıkların sema'ı naz ve niyazdır. Ariflerin sema'ı sırlarda gezinmek, beyhudelerin sema'ı mecazın aynıdır.

Semâ'-1 sâlikân sûz u güdâzest

Semâ'-1 'âşıkân nâz u niyâzest

Semâ'-1 'ârifân cevân-1 râzest

Semâ'-1 bâ-ḥûdân 'ayn-1 mecâzest (K.125/1-2)

Yer ve gök, mekân ve mekâna ait olanlar, zaman ve zamana ait olanlar yani herşey sema' eder:

Zemîn ü âşumân ender semâ'est

Mekânî vü mekân ender semâ'est

Nedîdem cüz nuḳâṭ miḥvereş ḥeb

Zamânî vü zamân ender semâ'est (K.17/1-2)

b. Nasihatler ve Tavsiyeler

Kötü tabiatlı insanlar ayıplarsa önemsememek gerekir. Çünkü it ürür kervan yürür. Üzülmeye gerek yok. Herkes ektiğini biçer:

Ta'n iderse ehl-i 'aşka bed-güher

Bu meşeldür it ürür kervân geçer

Ġam degül ol da mücâzâtın görür

Herkes ekdigin bu mezra‘da biçer (K.6/1-2)

Gece ve gündüz zamanın iki avaresi, ömür defterinin ikiyüzlü kâğıdıdır. Kötü işlerle vakit geçirilirse biri rezillik diğeri yüz karasıdır:

Rûz u şeb şanma zamânuñ iki âvâresidür

Defter-i ömrüñ ikiyüzlü varağ-pâresidür

Kâr-ı ziştıyla güzer eylerse evkâtuñ

Birisi rüsvâ-yı ‘âlem biri yüz kıaresidür (K.12/1-2)

Kayıtlardan kurtulmuş insana dünyaya ilgi büyük büyük beladır. İhsandan kaçana dalkavukluk büyük beladır. Yüksek bir yaratılışı olan insana dilencinin ahlakıyla ahlaklanmak büyük beladır:

Bî-kayd-ı ser ü pâye ta‘alluğ ne belâdur

Müstağni-i ihsâna temelluğ ne belâdur

Şehzâde-i vâlâ-i neseb âdeme yâ Rab

Ahlâğ-ı gedâyla tağalluğ ne belâdur (K.44/1-2)

Eğer düşman Allahın bir kuluna cefa ederse Allah düşmanlık edene cezasını verir. Zayıflar Allahtan başka kimseye iltica etmesinler. Çünkü Allah tek başına yeter:

Düşmeni itse bir kulına cefâ

Dest-i gayret urur yüzine kafâ

İtmesün ğayra ilticâ zu'afâ

Hasbuna'llâhu vahdehu ve kefâ (K.56/1-2)

Kişinin en büyük sermayesi ilim ve ameldir. İnsanın doğru yoldan şaşmasının sebebi uzun hedeflerdir, hırstır. Gayret etmek isteyen ilim ve amel toplamak için gayret etmelidir. Hırsın çaresi ölümü düşünmektir:

Sermâye-i devlet kişiye 'ilm ü 'ameldür

Gümrâhî-i insâna sebeb tûl-ı emeldür

Cehd eylersen 'ilm ü 'amel cem'ine sa'y it

Tûl-ı emelün çâresi takrîb-i eceldür (K.64/1-2)

Secde, başa ve endama rahmet tacıdır. Kıyam, istikamete teşrifin kaftamıdır. Rükû ikisinin ortası olsa ne olur. Namaz, her müminin ruhunun miracıdır:

Tâc-ı rahmetdür sere secde vü endâma tamâm

Ĥil'at-ı teşrîf-i hüsn-i istikâmetdür kıyâm

Çün rükû' olmuş kemer-bend-ı miyân olsa n'ola

Her namâzı mü'minün mi'râc-ı rûhı ve 's-selâm (K.65/1-2)

Bu fani tarlada fesat tohumu eken, vakti gelince kötü karşılığını biçecektir. Kana kana kerem peşinde yürüdüğü zaman, iki cihanda hüsrân zehrini içecektir:

Bu mezra'-ı fânide eken tohm-ı fesâdı

Vakti gelecek sû'-ı cezâ biçse gerekdür

Sîr-âb-ı rehîk-ı kerem olduĝda muhık ol

Zehr-âbe-i hüsran-ı dü kevn içse gerekdür (K.96/1-2)

Dünyaya susamış olan bir seraba susamıştır. Dünyanın hançeri kan çeşmesidir. Dünya kendini sevenlere kendini vefalı gibi gösterir ama sadece geçici borçtur:

Sîr-âb-ı serâb olsa gerek teşne-i dünyâ

Ser-çeşme-i hûn olsa gerek deşne-i dünyâ

Ehline vefâ şûretini gösterir ammâ

Bir bâdî-i deyn olsa gerek rahne-i dünyâ (K.144/1-2)

Sâkıb Dede'nin yaşadığı dönemde yaşanan tekke-medrese tartışmasında devletin medrese tarafında yer alması sebebiyle Sâkıb Dede devlete yönelik bazı eleştiri ve tavsiyelerde bulunmuştur. Devlet yöneticileri adaletli ve insafılı olmaları durumunda bu durumun Haşir gününde onları Cennet'e götürecektir Burak'ı olacaktır:

Zü'l-cenâh-ı 'adl u inşâf olsa esbi devletüñ

Rûz-ı mahşerde olur berki burâkı cennetüñ (K.21/1)

Devletin din ehline yardımcı olması en güzel nimettir. Devletin dinsiz olması en kötü olaydır:

Devlet oldur kim ola dîn ehline ni'me'l-mu'în

Devlet bî-dîn olur sù'u'l-kazâ bi'se'l-karîn (K.98/1)

Devlet, dinle bal ve süt gibi uyumlu olmalıdır. Din ve devletin bir anlık ayrılığı onları cesedi olmayan bir ruh ve ruhu olmayan bir cesede dönüştürür:

Dîn ü devlet şehd ü şîr olsa ne ‘âlemdür şehâ

Zü’l-cenâheyn şeref olmak gerek zîrâ hümâ

Dîn ü devlet birbirinden yek-dem itse infikâk

Cân-ı bî-ten cism-i bî-rûha dönerler gûyiyâ (K.102/1-2)

Devleti yönetenler raiyetini zulümlerle harap ederse gözüne toprak dolmak suretiyle ettiğini bulur. Bu tip yöneticiler Kahhar olan Allahın cezasını düşünmezler mi? Zalimlere sorgu olmayacak mı?:

İderse zulmile sultân ra‘iyyesini harâb

Her itdüğün görür ol da tolup gözine türâb

‘Îtâb-ı dâver-i Kahhârı yâd itmez mi

Megerki zâlîme hiç olmaya su ‘âl u cevâb (K.232/1-2)

C. MECMUANIN DİL VE ÜSLUP ÖZELLİKLERİ

Şeyh Sâkıb Dede'nin bir Mevlevî şeyhi olması ve eserinde tasavvufî mevzularla Mevlevîliği işlemesi hasebiyle mecmuanın birinci dereceden okuyucu kitlesi mutasavvıflardır. Ancak eserinde birçok hikmetli parçanın bulunması, nasihatler içeren şiirlerin varlığı daha geniş okuyucu kitlelerinin de hedeflendiğini düşündürmektedir.

Sefîne-i Nefîse-i Mevlevîyân (Arı, 2011: 8) adlı eserinde ağır ve ağdalı bir dil kullanan Sâkıb Dede Nikâtü'l-Ma'ârif'te yer alan Türkçe şiirlerde genellikle sade bir dil kullanılmıştır. Bunda Sâkıb Dede'nin şeyh kimliğiyle nasihatlerde bulunması, tasavvufu ve Mevlevîliği savunması gibi

etkenler rol oynamıştır. Sanatı fikirlerinin neşri için kullanan Sâkıb Dede şiirlerinde birçok atasözü ve deyim kullanmıştır. Bu atasözleri ve deyimler şunlardır:

- Hoş tutmak:** Hoş tut göreyim ol iki mihmân-ı ' azîzi (K.2/2)
- İt ürür kervan yürür:** Bu meşeldür it ürür kervân geçer (K.6/1)
- Herkes ektiğini biçer:** Herkes ekdiğin bu mezra' da biçer (K.6/2)
- Atıp tutmak:** Yoğsa atup tutmaya mâ' il olursuñ dil (K.8/2)
- Dili tutmak:** Tutmayup dilleri kendüñ idersin ziyân (K.8/2)
- Fark etmek:** Bildigin bilmedigin fark idüp aşlâ bilemez (K.18/1)
- Gökte ararken yerde bulmak:** Yerde bulmuşdur ararken gökde çün ol dilberi (K.22/2)
- El vermek:** El virmişken şadr-ı kanâ' at gibi ' izzet (K.38/2)
- Hakir görmek:** Ğarra-i mâl u menâl olup anı görme haķîr (K.71/1)
- Teselli vermek:** Üftâdelere virdi tesellî her hâli (K.78/2)
- Hoş tutmak:** Al ele hoş tut dil-i pür-tâbını şâhâ meded (K.142/2)
- Yüz tutmak:** Ferâğa yüz tutup şimdi oğın atmış yayın başmış (K.146/2)
- Kendini bilmek:** Bilmeyince kendüyı ğayrı dağı bilmek muhâl (K.157/2)
- İş bitirmek:** Ey dil bu gelüp gitmede bir iş mi bitirdüñ (K.166/2)
- Hatıra gelmek:** Olsa gelmez hâtırâ fark-ı teşeffî vü kerem (K.187/1)
- Yüzü gülmek:** Cennetde dağı olsa muķarrer yüzi gülmek (K.189/2)
- Hoş gelmek:** Kâmrânlık hoş gelürdi tab' -ı dūr-endîşe (K.200/2)
- İbret almak:** Her nazarda bîş ü kemden ' ibret al (K.223/2)
- Farz etmek:** Zemîn ü âsumânı farz idüp nüh kûbbe bir hamâm (K.219/1)
- İki gönül bir olunca samanlık seyran olur:** İki gönül bir olduğda ne ķâbil (K.250/2)

Eserdeki Arapça ve Farsça şiirlerinde de sade bir dil kullanıştır. Tamamı Arapça olan nesirlerde ise anlatılan mevzudan kaynaklı anlaşılması güç olan bazı parçalar olduğu gibi gayet sade parçalar da mevcuttur.

D. MENSUR METİNLER

K1'de 1b'de müstensih tarafından eklenmiş Arapça iki nesir bulunmaktadır. Birincisi mürşitleri dörde ayıran bir açıklama mahiyetindedir. İkinci nesirde ise bir mürşit nazarının önemi hakkında bir açıklama mevcut olup bu açıklama Muhammed El-Hüseyin El-Becelî adlı bir fakihin rüyasıyla desteklenmiştir.

Sâkıb Dede'ye ait olan Nikâtü'l-Ma'ârif kısmında da çeşitli nesirler bulunmaktadır ve bunların hepsi Arapçadır. Bu nesirlerin birçoğunun başlığı "Nükte"dir. İnce manalı söz demek olan nükte kelimesi mecmuanın başlığında da yer almaktadır. Nikâtü'l-Ma'ârif'te iç güzelliğin önemine, zihnin duruluğunun insanın halini güzelleştireceğine, kalbin ve gözün genişliğinin olumlu neticelerine, hasedin olumsuz neticelerine, ibadetin en lezzetli isyanın ise en acı iş olduğuna, kişinin konuşmasının onun olgunluğunu gösterdiğine dair nükteler vardır.

Ne acayıptır o kişi ki zamanla hızlı bir şekilde yokluğa gider ama varlığı zatıyla ister:

Feyâ 'aceben li-mu'accili'l-fenâi bi 'z-zamân ve mu 'emmili'l-beğâi bi 'z-zât (2a)

Kim remizlerin hedefine ulaşırsa hazinelerin anahtarını elde etmiştir:

Men nâle me 'âle 'r-rumûz feğad fâze bi-fetħi'l-künûz (4a)

Her kim işaretleri anlarsa müjdeyi anlamıştır:

Men tefatğene'l-işâre teleğğkenhu'l- bişâre (4b)

Eserde a'yân-ı sabiteye ile ilgili bir parça vardır. A'yân-ı sâbite eşyanın görünür hale gelmeden önce Allah'ın ilminde bilgi olarak mevcudiyeti, zâhir olan varlıkların Allah'ın ilmindeki mahiyetleri, gizli hakikatleri (Uludağ, 1991: 198-199) şeklinde tanımlanmıştır. Bu tabir ilk defa İbn-i Arabi tarafından ortaya atılmıştır. Sâkıb Dede a'yân-ı sâbiteye dair şöyle bir açıklama yapmıştır: "A'yân-ı sâbite hayalde, zihinlerde hâsıl olan suretler gibidir. Şehadet

âleminde ortaya çıkması için uygun özelliklerini sunar. Ona göre göre etkiler ve etkileniriz. Zatında değişiklik yoktur. Âlemlerdeki varlığında değişiklik vardır.”:

El-a‘yânü ‘ş-şâbitetü fi‘l-‘hayâli ke‘ş-‘şuveri‘l-‘hâşileti fi‘l-‘ezhâni ve ta‘rizuha ‘havâşşuhâ‘l-‘münâsibetu bi-sebebi burûzihâ fi‘‘âlemi‘ş-‘şehâdeti feyutefe‘‘elu ve netefa‘‘elu bi-‘hasebiha felâ tegâyüre fi zevâtihâ bel fi vücûdihâ fi‘l-‘âlemîn (6a)

İç güzellik olmazsa dışta güzellik olmaz. O halde içinizi güzelleştirerek dışınızı da güzelleştirin:

Lâ behcete li‘ş-‘şuveri illâ bi-behâi ‘s-siyeri fe‘hassinûhâ bi-ta‘hsînuha (8a)

Seçmek ve sınav olmasaydı, şerler hayırlarla karıştırdı:

Lev lâ el-ihtiyâr ve‘l-ihtibâr le-iltebese‘l-‘hiyâr bi‘ş-‘şirâr (11a)

Kalp ve gözün zenginliği göğsün geniş ve süslü olmasına yardımcı olur:

‘Ginâu‘l-‘qalbi ve‘l-‘ayni yu‘înu se‘ete‘s-sadri ve zeyni (11a)

Kim zamandan ve zamanın çocuklarından ibret almazsa ondan sonra ondan ve onun çocuklarından ibret alınır:

Men lem ye‘tebiru mine ‘z-zamâni ve ebnâ‘ihi yu‘teber min ba‘dihî minhu ve min ebnâ‘ihi (13b)

Eğer zaman karardan çekilirse çocuklarında vefa için imkâna yer kalmaz.

İzâ imtene‘e‘l-‘karâri‘l-‘ânâti ‘z-zamân felâ yebkâ fi ebnâ‘ihi li‘l-‘vefâ‘i mekânü‘l-‘imkân

Göğsün genişliği meşrebin genişliğiyle, kalbin sıkılması cesedin bozulmasıylaadır:

İnşirâhu ‘ş-‘şadr bi-se‘etü‘l-meşreb in‘hibâdü‘l-‘qalb min in‘hirâfü‘l-‘qalib (13b)

Hasetle kazanılan servet göğse çokça darlık bırakır:

Ṣervetü'l-yed bi'l-‘ayn tûrişu ḍayki’ş-şadr bi'l-ğayn (13b)

İşlerin en lezzetlisi ibadet en acısı da isyandır. Ne acı o kişilere ki acı olanında devam ederler ama tatlı olanından lezzet almazlar:

Elezzü'l-umûru ‘t-tâ‘eti ve emerruhâ'l-ma‘şiyeti feyâ ḥasretâ li'llezîne istemerrû ‘alâ emerruhâ ve mâ isteleggû bi-elezzihâ (16b)

Celal sıfatında fani ve cemal sıfatında fani olanlar için hikmet ve ibretler ebedi olan cennetin çiçekleri ve meyveleridir. Razı olunan ameller hurileridir. Ahlakın güzelliği gülmandır. Marifet bilgisi havuzu etrafında devamlı bir nimettir. İşaret esintileri kokusudur. Onun kemaliyle iki cihanın maksatlarına ne mutlu ki cennetlerin nimetleri bütünüyle onlar içindir:

El-ḥikemü ve'l-‘iberu şimâru cenneti'l-ḥuldi ve ezhâruhâ ve marziyyati'l-ef‘âli ḥûrun ‘âynun ve ḥamîdetü'l-aḥlâki ḡilmânuha ve ‘avârifu'l-me‘ârifu ni‘metün sermediyyetün ḥavle ḥiyâḍiha ve nefehâtü'l-vâridâti ve nesâ‘imü'l-işârâti revḥuhâ ve reyḥânuhâ li'l-fânîne bi-celâli’ş-şifâti ve'l-bâḳîne bi-cemâlihâ'l-vâsilîne ilâ maḳâşidu'l-kevneyni bi-kemâlihâ tûbâ lehum nuḳûdu’l-cinâni bi-esri esrârihâ (16b)

İşi Allaha bırakarak tedbiri terk etmek en güzel telafidir:

Terkü’t-tedbiri bi’t-tefvîdi yûrişu aḥsenü’t-ta‘vîzi (19b)

Kişinin olgunluğu kelimidir:

Milâkü kemâli'l-mer‘i kelâmihi (19b)

Meyiller kalplerde ve kalıplarda akan sellerdir:

El-muyûlu suyûlun tecrî bi'l-ḳulûb ve'l-ḳevâlib (23b)

Avam olan, fasıllarla ve havaslarla beraber olmakla havas olmaz. Şahısların özellikleri toplulukta ortaya çıkar. Çünkü hakikat, değişimi kabul etmez ve ihtisasın hakikatine yaklaştırmaz. Bu havasın tevhidini netice veren görünen bir mukaddimedir:

Lâ yeşîru'l-‘âmmu hâssen bi'l-fuşûli ve'l-havâşi bel yezheru mine'l-ictimâ‘i huşûşiyâtu'l-eşhâş li-enne'l-hakîkate lâ tekbelu'l-kalb ve lâ tuḡarribuhâ hakîkatü'l-iḡtişâş

Fe-hâzihi muḡaddimetün şuhûdiyyetün tunticu tevḡîde'l-havâş (24b)

K1'de Nikâtü'l-Ma'ârif'ten sonra yine müstensih tarafından eklenmiş nesirler vardır. Birincisi 30b'de bulunan, mürşit nazarının tesirini inkâr edenler için yazılmış bir parçadır. Bunu takiben Cüneyd-i Bağdadî'den bir söz mevcuttur. Bunlar da Arapçadır.

31a ve 31b'de Mesnevi'den 'Âşîḡ-ı cân Ṭûr âmed 'âşîḡâ/ Ṭûr mest vü ḡarru Mûsâ şa'îḡâ beytinin 32a ve 32b'de yine Mesnevi'den "Ân ḡayâlâti ki dâm-ı evliyâest/ 'Aks-i mehrûyânî bostân-ı ḡudâest" beytinin Türkçe şerhi bulunmaktadır. Bu parçalar da müstensih tarafından İsmail Rusûhî-yi Ankaravî'nin Câmi'ü'l-Âyât (Tanyıldız 2010: 39; Taştan 2009: 33) adlı eserinden alıntılanıp mecmuaya eklenmiştir.

METİN TEŞKİLİNDE TAKİP EDİLEN YOL

1. Metni transkribe ederken ilim dünyasında kabul görmüş aşağıdaki işaretleri kullandık:

ا ء	A, a, Â, â E, e, ʾ	خ	H, h	ص	Ş, ş	ك	G, g, K, k, ñ
ب	B, b	د	D, d	ض	Ḍ, ḍ, Ḑ, ḑ	ل	L, l
پ	P, p	ذ	Z, z	ط	T, t	م	M, m
ت	T, t	ر	R, r	ظ	Z, z	ن	N, n
ث	Ṣ, ṣ	ز	Z, z	ع	ʿ	و	V, v, O, o, Ö, ö, U, u, Ū, ū, Ü, ü, ˘
ج	C, c	ژ	J, j	غ	Ġ, ġ	ه	H, h, a, e
چ	Ç, ç	س	S, s	ف	F, f	ی	I, ı, İ, i, Î, î, Y, y
ح	H, h	ش	Ş, ş	ق	Q, q		

2. Şiirleri numaralandırdık ancak nesirleri numaralandırma işlemine tabi tutmadık. Metinleri varak numarasına göre verdik.
3. Arapça ve Farsça metinlerin eski harfli halini vermek yerine transkribe edilmiş halini verdik ve dipnotlarda tercümelerini yaptık. Birçok şiirde tekrarlanan bazı Arapça vecizeleri sadece ilk geçtikleri yerde tercüme ettik.
4. İmlada İsmail Ünverin “Çeviride Yazım Birliği Üzerine Öneriler” adlı makalesindeki önerilerini esas aldık.
5. Metinde olmayıp tarafımızca eklenen kısımları köşeli parantez içinde verdik.
6. K1 nüshasında Nikâtü’l-Ma’ârif’ten önce ve sonra bulunan Türkçe Mesnevî şerhleri, istinsah kaydı vb. metinleri transkribe ettik ancak K2’de Nikâtü’l-Ma’ârif’ten önce ve sonra bulunan Arapça ve Farsça metinleri tenkitli metne eklemedik.

TENKİTLİ METİN

[1b]

Müfred

[Meʿûlü / mefâʿilün / meʿûlü / mefâʿilün]

Men bende-i hâmuşem güftâr temîdânem

Men kûşe-nişîn-ı geştem reftâr ne-mîdânem¹

Sâye-endâz-ı şârık-ı ʿuşât

Şefâʿat-fermâ-yı ʿâcizân-ı ʿaraşât

Mefhâr-ı kâʿinât ü mihr-i mevcûdât

İnna'llâhe te'âlâ cellet kudretuhu ve ʿelet kelimetuhu izâ erâde bi-ʿabdin hayren ce'ale lehu vâ'izen zâciren lehu min nefsihi ve dellehu ʿalâ men ye'huzu bi-yedihi ve yuhallişuhu min esri tab'ihî ve hissihi hâza izâ şadağa ve vefâ bi's-şartı'l-meşrûti ʿaleyhi ve kıyâmihi bihaqqi mâ elķâhu'l-ustâdu ileyhi ba'de aḫzi'l-ʿahdi ve't-telķini mimmen ezine lehu bi't-terbiye ve'l-irşâdi mine'l-kümmelîn fe-evvelu mâ ta'ayyuni ʿalâ't-tâlibi izâ vecedehu't-teslîmi ve'l-mevti beyne yedeyhi bi'l-kulliyeti fi hazreti't-ta'lim ve ʿademu'l-i'tirâzi ʿaleyhi bi-vechin mâ fi cemî'umûrihi ve ḫifzi ḫurmetihi ve edebi me'ahu fi giybetihi ve ḫuzûrihi bi's-şartı en yekûnu zâlike'l-murşidu'l-muşârun ileyhi el-mu'avvel bi-ḫavillâhi ʿaleyhi immâ meczûben sâliken ev sâliken meczûben lâ meczûben ğayra sâlikin velâ sâliken ğayra meczûbin fe-inne'l-evvelu muḫibb u maḫbûbun ve's-şânî tâlib u maṭlûb ve's-şâliş maḫbûb ğayra ma'ûb ve'r-râbi' u muḫib sâlik ğayra meczûb fe-ķad meşâyihu't-târîķ radiya'llâhu ʿanhum yecûzu'l- iķtidâ'i bi'l-evvel ve's-şânî dîne's-şâliş ve'r-râbi' ve'l-evvel efdal mine's-şânî ve's-şâliş efdal mine'r-râbi' li-ennehum ķâlû leyse's-sâlike't-tâlib ke'l-meczûbi'l-maṭlûb velâ el-muḫibbu'l-mu'annâ ke'l-muna'amu'l-maḫbûb ve kezâlike'l-ķavlu fi'l-murîd ve'l-murâd. Li-enne irâdetü's-seyyid li'l-ʿabd leyset ke-irâdetü'l-ʿabd li's-seyyid. Fe'l-farķ ma'lûm ve'r-rızķ maḫsûm.

Min risâleti'l-irşâd

¹ Ben sessiz bir kulum, konuşmayı bilmiyorum. Ben kendi köşeme çekilmişim davranışımı bilmiyorum.

² Asilerin parlamasına mani olan. Maḫşer gününde acizlere şefaata talep eden. Kâinatın övücü ve varlığın güneşi.

İlâ tarîkı'r-reşâd³

Fe-ğad kâle ba'đu'l-meşâyih raħimehumu'llâhi te'âlâ yebluğu'l-murîd bi-nazari's-şeyhi ileyhi mâ lâ yebluğu bi-ictihâdihî ve 'ibâdetihî elfe sene. Kâle el-fağih Muhammed b. El-Hüseyn Becelî Rağiya'llâhu 'anhu: Ra 'eytu Rasûlu'llâh şalla'llahu 'aleyhi ve sellem fi'l-menâm fe-ğaltu yâ Rasûla'llâh: Eyyu'l-a'mâl efđal? Fe-ğâle vuğûfike beyne yedeyye veliyyu'llâhi keħelbin şâtin ev keşeyyin beydatin ğayrun leke min en te'budu'llâhe ğattâ tanğati'u ireben ireben. Fe-ğaltu lehu ğayyen kâne ev meyyiten? Fe-ğâle ğayyen kâne ev meyyiten.

Mine'l-irşâd⁴

³ Kudreti celalli ve kelamı yüksek Allah Teâla bir kul için hayır murad ederse ona kendi nefsinden önleyici bir vaiz yapar. Bu vaiz de kulu elinden tutup tabiatının ve hissini kayıtlarından kurtacak (mürşide) yönlendirir. Bu, kendisini terbiye ve irşat için kâmillerden izin alınan (mürşidin) ondan yapmasını istediği şartları yerine getirmeye sadık ve vefalı olursa olur. Talibin yapması gereken ilk şey talim esnasında ölü gibi tam bir teslim, hiçbir işte itiraz etmemek, saygıyı ve edebi (mürşidin) varlığında ve yokluğunda muhafaza etmektir. Şu şartla ki o mürşid Allah katında muteber bir mürşid olmalıdır. Bunlar meczup ve salık, salık meczup, gayret etmeyen ama sevilen ve gayret eden ama sevilmeindir. Birincisi seven ve sevilendir. İkincisi isteyen ve istenendir. Üçüncüsü sevilen ama gayret etmeyendir. Dördüncüsü salıktır ama meczup değildir. Bazı şeyhler (Allah onlardan razı olsun.) ilk ikisine tabi olmak caizdir ama son ikisine değildir, demişlerdir. Birinci ikinciden, ikinci üçüncüden, üçüncü dördüncüden iyidir. Çünkü isteyen, istenen meczup gibi değildir, demişlerdir. Seven, sevilen tarafından nimetlenen gibi değildir. Ve isteyen ve istenen hakkında bir söz daha vardır. Çünkü kölenin efendisi için istemesi, efendinin kölesi için istemesi gibi değildir. Fark gayet açıktır. Rızık bölüştürülmüştür. İrşad mesajından reşat yoluna

⁴ Bazı şeyhler (Allah Teâla onlara rahmet eylesin.)dediler: “Mürit kendi çaba ve ibadetleriyle bin senede ulaşamayacağı mertebeye şeyhinin ona bir nazarıyla ulaşır.” Fakih Muhammed El-Hüseyn El-Becelî (Allah ondan razı olsun) dedi: “Allah'ın Resulünü (Allah ona salat ve selam etsin) rüyamda gördüm ve şöyle dedim. Ey Allah'ın Resulü, hangi amel daha faziletlidir? Bir Allah dostunun yanında bir keçiden süt sağma veya bir yumurtanın pişme süresi kadar durman ibadet etmekten parça parça oluncaya kadar ibadet etmenden daha hayırlıdır. O (veli) ölü veya diri olsa (fark eder mi?) dedim. Ölü veya diri olsa (fark etmez). İrşad'dan

[2a]

Hâzihi Mecmû'atü Nikâtü'l-Ma'ârifî Ve'l-Hâviyetü Li'l-'Îzâti Ve'l-Letâyifi
Muqatta'âtün Laîfîfetün Ve Nikâtün Münîfetün Li-Hâzreti 'Ş-Şeyhi 'Ş-Sâkıbü'l-Mevlevî⁵

[1] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Muşt-ı hâke cânı meccânen viren şâh-ı kerîm

'Âcizân-ı bendesinden âb u nân itmez dirîg

Ced-be-ced perverde-i luîfî olan âyâ niçün

Ol veliyyü'n-nî'ete lâıyık gümân itmez dirîg

[2] Kıt'a Lehu

[Mef' ulü/ mefâ' ilü/ mefâ' ilü/ fe' ulün]

Râhında o şâhuñ gam u hemden güzêr olmaz

Bir vechile ta' yîn-i kaderden hazer olmaz

Hoş tut göreyim ol iki mihmân-ı 'azîzi

Zîrâ ki gönül kendi gelenden zarar olmaz

⁵ Bu, Nikâtü'l-Ma'ârif mecmuasıdır ve Hazreti Şeyh Sâkıb Mevlevî'nin yüksek nokteleri, ince mânalı parçaları ve nasihatlerini ihtiva eder.

[3] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' îlü / mefâ' îlü / fe' ûlün]

Ni' met-i pîrûñ cevher-i dendânı döküldi

Ûil' at-i kibrûñ kâmet-i şimşadı büküldi

Seyr it yine bu nev-heves-i köhne mizâcı

Sevdâ-yı bedenle reg ü a' şâbı söküldi

Be-nâm-ı Aḥmed⁶

Ze nâm-ı yâr yeki râ su 'âl mî-kerdem

Cevâb dâd yeki der yekest ey dâna⁷

Ta' rîz-ı Laṭîf

Feyâ 'aceben li-mu' accili'l-fenâi bi'z-zamân ve mu'emmili'l-beḳâi bi'z-zât⁸

⁶ K2: Mu' ammâ be-nâm-ı Aḥmed

⁷ Sevgilinin adının birinden soruyordum. Cevaben dedi ki birlik birdedir ey akıllı.

⁸ Ne acayıptır o kişi ki zamanla hızlı bir şekilde yokluğa gider ama varlığı zatıyla ister.

[2b]

Ḳıṭ'ateyn su'âl u cevâb ber-mucib- âyet-i kerîme-i "ve in min şey'in illâ yusebbihu" (ilâ ahirihâ) ⁹

[4] Ḳıṭ' a-1 Ūlâ

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Ḥâlen ü ḳâlen ki her şey ḥamdle tesbîḥ ide

Keffe-i mîzân-ı ḥalkı pes ne şey terciḥ ide

Ḥallini bu müşkilün ey ṭâlib-i 'ilm ü edeb

Mezheb-i fıkha sülûk iden meger taşḥîḥ ide

[5] Ḳıṭ' a-1 Şânîye

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Pelle-i mîzân-ı ḥamdi fıkıḥ kim terciḥ ide

Fıkha olunca dâḥil şey devrini taşrîḥ ide

Bi 't-teselsül iḳtizâ ide o vech üzre cevâb

Ḥaḳ meger ilhâm-ı Ḥaḳla muḥlişi tavzîḥ ide

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

İnkişâf-ı sırr-ı vaḥdetdür bu işkâle cevâb

Lâ teḳul lâ ḳul belâ Allâhu yecziḳe 's-şevâb¹⁰

⁹ "Onu, hamd ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur (ilh.)." (İsrâ-17/44) ayeti gereğince iki kıtalık soru-cevap.

Hâzâ def'un hâsimun li's-şükûki ve's-şübhe¹¹

[6] Kıt'a-ı Şâkıb Dede

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Ṭa' n iderse ehl-i ' aşka bed-güher

Bu meşeldür it ürür kervân geçer

Ġam degül ol da mücâzâtın görür

Herkes ekdigin bu mezra' da biçer

[7] Kıt'a Lehu

[Müfteilün / müfteilün / fâ' ilün]

Ehl-i ṭa' nuñ hâşılı ṭâ' ûndır

Mülk-i kıst-ı Hâk' da bu kânûndır

İsm-i a' zam dahı telkîn eyleseñ

Bahtı bed hem ṭâli' i vârûndır

[8] Kıt'a Lehu

[Müfte' ilün / fâ' ilün / müfte' ilün / fâ' ilün]

İsteriseñ semtüne atmaya ḥarfı zebân

Söyleyene baqmayup söyleteni gör hemân

¹⁰ Hayır deme, evet de! Allah sana hayırlar versin.

¹¹ Bu, şek ve şüphenin kesin bir kesicisidir.

Yohsa atup tutmaya mâ 'il olursuñ dilâ

Tutmayup dilleri kendüñ idersin ziyân

[3a]

[9] Luğaz-i Ra' nâ

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Ol nedür kim küfr ü dîni cem' idüp bir muhterem

Vâdi-i ' ilm ü ' amelde eylemiş zâtın ' alem

Olmayınca zîr-i hükminde riķâb-ı ins ü cin

Âhirü'l-emri olur her birinüñ lâ-büd nedem

Her kim olmaz ' âşık-ı üftâdesi ol şâhidüñ

Bezm-i ' âlemde olur anuñ vücûdu ke'l-' adem

Çanda olsa cilveger bî-şübhe ol ârâm-ı dil

Maħrem olmaz ol ħarîme merdüm-i çeşm-i elem

Ĥûn u mâle sâyesi kehfü'l-emân-ı her ħaţar

Ġayreti gerden-geş tesellümine tîĝ-ı dûdem

' Uhde-i ' ahd-i ezelden yek-nümûne nüktesi

Cân u dilden iltizâm itmiş vefâsın her zîmem

Dil-nişîn pîr u bir nâdir o şîrîn nâdide

Vâlih-i feth ü delâlıdır anuñ ehl-i himem

Öyle bir tiryâk-ı ekber görmemişdür zâ'îka

Evveli mâtem-nümâ vü âhîri sûr u nağem

Nûr u nârı şehd ü şîr itmiş fûnûn-ı hikmeti

Ders-i tevfiğ-i tenâkuзда odur şâhib-rağam

Eylemiş penc ü yeki dü penc ü terkîb-i laîf

Lîk mazmûn-ı münîfi yekdür ancak ey dedem

Qubbe-i eflâk ü mâ-fihâya virmiş velvele

Nevbet-i iqbâli pür-cûş olmak üzre dem-be-dem

Hân-kâh-gîtî-i hiçde hezâruñ mürşidi

Nev-mürîd-i bî'ati şeyh-i 'arab pîr-i 'acem

Olmayan hürmet-i rehîn hidmeti ihlâşıla

Kendüyi eyler esîr-i berzah-ı bi'se'n-niğem

Sâlikân-ı râh-ı Haqq'a bir dükenmez zâddur

Hân-ı ihsân-ı dü kevne dağı hem ni' me'n-ni' em

Penc pâ vü sî ser ü se nev' e cüz-i hilkati

Yetmiş iki millete olmuş mü'eyyid mültezem

[3b]

Halka olmuşdur hemân engüşter zinhar haqq

İsm-i a' zamdur nigâr-ı sinisi bî-bîş u kem

Zevk-bahş-ı zinde vü mürde zülâl-ı çeşmesi

Cân bir leb-i teşne-i teh cur' ası bî-keyf ü kem

Zâhiri hâdeşdür ammâ bâtını bi'l-ittifâk

Pür şigâ-yı güher seyr âb deryâ-yı qadem

Şülüş ' aşer ü ' aşer şülüş olur hesâb her yeki

Bîşine nisbet olunsa pâ-y-beste-i bü'l-hikem

Çâr erkânı burûc-ı çarh-ı hûş işnâ ' aşer

Kürsi-i şânî gibi devr itmede fevka'l-ümem

Defterinüñ nokta-i şekden berîdir nüshası

Çarh-ı atlasdur ki olmaz anda kevkeb mürtesem

Olmasaydı ol gehî gûş haqâyık zîb eger

Hâq budur degmezdi kâlâ-yı dü ' âlem yek-direm

Olmayan pîr vü añâ kıble-nümâ olsa dağı
Semt-i Hâkdan inhirâf itmiş olur evvel kadem

Bülbül-i gülzâr-ı Firdevs olmasa râmişgeri
Zâgvâr olur gül-i dîdârdan maħrûm şem

Öyle bir gencînedür kim haqqâ tavşifi muhâl
Rîze-i kem-cevheri reşk-âver-i her kân u yem

Büy-gîr neş'esi olmaz gider kâm-ı mülk
Olmasa râh-ı sürâğında münâsib dem kadem

İtse Ya' kûb tabî' at nûkhet-i pîrâhenin
Külbe-i cisminde kalmaz cây-ı ye's hem u ğam

Tab' -ı şâf-ı Mevlevîdür ol mehe'âyinedâr
Hâniş olmam eylesem bu kavle şâd gûne kâsem

Ol hümâ-yı kuds olsa cism ü cânda lâne-sâz
Olmasun isterse nâm-ı devlet-i dünyâ ne ğam

Gülşen-i lâhûtdan peydâ o bir reyhândur
Revnağ-ı âher bulur olsa sifâli câm-ı cem

Mescid ü deyri ider hem-reng-i feyz-i pertevi

Olmamış hâtır-güzârı büt-perestüñ ol şanem

[4a]

Nîk ü bed farkında mîzân merâtib-sencdür

Şâhid-i şıdķ-ı maķâlâtıdur anuñ medh zem

Seyf-i kâtı^ç haşm-ı ebhaş hilâf-endîşine

Kim cevâb bâ-şavâb olmaz aña illâ ne^ç am

Ser selâmetdür zebân olsa daķıl-i dergehî

Hem-ser olmaz ol hümâ-i ümmete hâr-gâh harem

Bu luğaz fetħiyle Şâķıb her kim olsa şâd kâm

Dest-yâb olur kilîd-i bâb-ı ^çadne lâ-cerem

Raķş-ı tîz-a-tîz itsün tırmasun ol şevķle

Nağme-i pür-sûz sâz itdükçe zîr ü bemm

Fıkr-i vâ^ç iz kim ola kûtâh keşf -i burķa^ç ı

^çÂķıbet şamşam haşretle olur desti ķalem

Âşinâ-yı lezzet hâll-i rumûzı k^ç olmaya

Ķand-ı ^çayş-ı hûş virür nâgah aña telħiy-yi semm

Nükte¹²

**Men nâle me 'âle'r-rumûz*

Feḳad fâze bi-fetḫi'l-künûz¹³

[10] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Cân olursa olmasun bir bî-bedel cânânsız

Nîm cû degmez olursa bir nefes cân ânsız

Çün şühûd-ı pertev-i cânân ola câna ğıda

Ġam degül her sâl olursa ḫuşk her cânânsız

[11] Kıt'a Lehu

[Mefâ' ilün / fe' ûlün / mefâ' ilün / fe' ûlün]

Rumûz-ı fi' l u ḳavl-i pîrde ḫâlî degüldir

Mefâtîḫ-i tılsımât-ı künûz cân u dildir

Mürîd-i çeşm ü kûşe rehnümâlıkdur murâdı

Şaḳın sâliküñe pîş-i pâ-y-ı dil girdâb güldir¹⁴

¹² Nükte başlığı sadece K2'de mevcuttur.

¹³ Kim remizlerin hedefine ulaşırsa hazinelerin anahtarını elde etmiştir.

¹⁴ K1'de bu şekliyle mevcut olan Kıt'anın dördüncü mısraı K2'de: "Uyan sâliküñe zîr-i pâ-y-ı dil girdâb güldir" şeklindedir. "Şaḳın sâliküñe pîş-i pâ-y-ı dil girdâb güldir" mısraı K2'de yan tarafa kaydedilmiştir.

[12] Kıt'a Lehu

[Fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilün]

Rûz u şeb şanma zamânuñ iki âvâresidür

Defter-i ömrüñ ikiyüzlü varağ-pâresidür

Kâr-ı zıştıyle güzer eylerse evkâtuñ

Birisi rüsvâ-yı 'âlem biri yüz çaresidür

[4b]

[13] Kıt'a Lehu

[Fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün]

Cânib-i dildârdan câna gelen hoş haber

Bu dil-i virânemüz k'eyledi genc-i güher

Buldı güşâyış tamâm-ı dâ'ire-i müşkili

Oldı o nokta henüz merkez-i devr-i eşer

[14] Kıt'a Lehu

[Fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün]

Rûh u 'aql u kalb u nefis ü her birinüñ 'askeri

Cem' olup meydân-ı âdemde 'aceb hengâme-vâr

Gâh şulh u gâh ceng ü gâh küştî geh şikâr

Perde-keş olmuş o bâzî üstüne ten câme-vâr

[15] Kıt'a Lehu

[Mefâ' ilün / fe' ilâtün / mefâ' ilün / fe' ilün]

Hezâr zârla her nâza şad niyâz idegör

Fedâ-yı cânla kendüni ser-firâz idegör

O şem' -i ser-keşe pervânelik murâduñ ise

Dilâ mu' amele-i kesb-i imtiyâz idegör

[16] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' ilü / mefâ' ilü / fe' ûlün]

Bî-hûde degül gerdiş-i dolâb-ı sipihri

Şad-âb-ı kerem itmededür gülşen-i ömri

Çeşm-i dile rûşen-ger-i ğayret mi degüldir

Hemvâre-i gül-sürh u sefid-i meh ü mihri

[17] Kıt'a Lehu

[Mefâ' ilün / mefâ' ilün / fe' ûlün]

Zemîn ü âşumân ender semâ' est

Mekânî vü mekân ender semâ' est

Ne-dîdem cüz nuḳâṭ miḥvereş ḥab

Zamânî vü zamân ender semâ' est¹⁵

Pend-i Zârîf

Fâte mâ fâte heyhât heyhât

Fe vâ-esefâ'l-muntazırî mâ hüve¹⁶

Nükte¹⁷

Men tefâṭtene'l-işâre teleḳḳenehu'l- bişâre¹⁸

[5a]

[18] Kıt' a

[Fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilâtün/ fe'ilün]

Bilmeyen nefsinin hiç ğayrını kat' â bilemez

Bildigin bilmedigin fark idüp aşlâ bilemez

Bilmeyüp bilmedigin da' vâ-yı ' ilm itse ne sûd

Olsa mecmû' a-i şıdḳın daḥı ma'nâ bilemez

¹⁵ Yer ve gök sema' ediyor. Mekânda olanlar ve mekân sema' ediyor. Eksenin noktalarından daha güzel bir şey görmedim. Zamanın içindekiler ve zaman sema' ediyor.

¹⁶ Giden gitti heyhat! Bekleyene yazık ki neyi bekler?

¹⁷ Nükte başlığı sadece K2'de mevcuttur.

¹⁸ Her kim işaretleri anlarsa müjdeyi anlamıştır.

[19] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

‘Âlem-i nâsût tende suğbe-i nâmusdır

Görmeyen sîmurğla nâmûs leng ü zârı bir

Vaqt olur zîrâ ki cûş gayret imdâd eyleyüp

Peşşe ‘anğânuñ serîr-i mağzını zorıla yer

[20] Kıt'a Lehu

[Fe' ilâtün/ fe' ilâtün/ fe' ilâtün/ fe' ilün]

Germ ü serd-i nefes olduğda esâs-ı i' mâr

Germ ü serde didiler ehl-i başîret mi' mâr

İmtizâcıyla durur bezm-i hayâtuñ zevkı

Yoğsa Yûsuf görünür dîde-i ihvânına hâr

[21] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün]

Zü'l-cenâh-ı ‘adl u inşâf olsa esbi devletüñ

Rûz-ı mağşerde olur berkı burâkı cennetüñ

Ṭayy idüp meydân-ı gîr ü dârı yek pervâzla

Şeh-süvârına görünmez rûy u râhı nefsinüñ

[22] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün]

Sîm ü zerdür çeşm-i âz maţlaba şems ü kamer

Rûşen olmaz görmese bir lahza rûy-ı sîm ü zer

Yerde bulmuşdur ararken gökde çün ol dilberi

Fevt ider mi fırsat-ı şaydiyyeti ehl-i hüner

[23] Kıt'a Lehu

[Fe' ilâtün/ fe' ilâtün/ fe' ilâtün/ fe' ilün]

Tîğ-i 'azmin o ki ihlâşla her dem bilemez

Medhal-i ğazve-i kübrâsını muhkem bilemez

Rahne vü jeng-i tereddüd ile olsa mühmel

'Aklı ol ma' rekede maşrec-i eslem bilemez

[5b]

[24] Kıt'a Lehu

[Mef' ülü/ mefâ' ilü / mefâ' ilü / fe' ülün]

Ey gerdiş-i bî-hûdede ser-geşte vü gümrâh

Gel dâ'ireni yokla vü kendüñden ol âġâh

Gencîne-i her-güher iken hâne-i cânüñ

Bu mühlikeye düşme niçündür saña eyvâh

[25] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

‘ Âlem-i tekvîn pür-telvîn-i bâ-tağyîrdür

Gerçi eşbâh u nazâ'ir-i mühim tekrîrdür

Cevher-i fer' i velîkin vâhid-âsâ nev-be-nev

Devr-i dâ'imle medâr-ı cilve-i tekşîrdür

[26] Kıt'a Lehu

[Fe'ilâtün / mefâ' ilün / fe'ilün]

Olmasun gûş-ı nefis nâtıkadâr

Ġayrı mazmûna ehl-i dil zinhâr

Eylesün zıkr ü fikrûn âhir kâr

Leyse fi'd-dâri ġayruhu deyyâr¹⁹

[27] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün]

Terk-i şehd-i şehvet idüp mûmves

Varlığı âlâyışin muhkem şıkan

Dil-be-dil olduġda ehl-i dil ile

Râst-ı nağş-ı ism-i a' zamdur çıkan

¹⁹ Evde ev sahibinden başkası yoktur.

[28] Kıt'a Lehu

[Fe'ilâtün / mefâ' ilün / fe'ilün]

Râğ-1 tende hezâr zârum var

Bâğ-1 dilde 'aceb hezârüm var

Şanma şâhım gedâña tenhâ kim

Ġam gibi özge yâr-1 ğârüm var

[29] Kıt'a Lehu

[Fe'ilâtün / mefâ' ilün / fe'ilün]

Rûy u mûdan ümîd ü bîmüm var

Devletüñde dil-i rû-nîmüm var

N'eylerem ğayrı mûnisi cânâ

Zıkr ü fikrûñ gibi nedîmüm var

[30] Kıt'a Lehu

[Fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilün]

Bu dil-i dîvâneye yâr ideli pek nazâr

Her nefesin eyledi ğûşına dünyâ güher

Bî-haber h̄îş iken hoş haberin dem-be-dem

İtmede ehl-i hüner bezmine zîbâ semer

[31] Kıt'a Lehu

[Mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün]

Dil-âzârı idüp gayret dil-âzürde

Olur tab'ı gam-ı nekbetle pejmürde

Şağın mağrûr-ı fırsat olma kim devrân

İder nâ-gâh hezârân zinde-i mürde

[6a]

[32] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' ilü / mefâ' ilü / fe' ûlün]

Bu menzil-i hengâmeye im'ân iderek

Geldikde bilindi ki nedür iş giderek

Âfâkı temâşâ imiş aşıl gaflet

Açdık gözimüz enfüse biz de geçerek

Nükte-i Latîfe

El-a'yânü 's-sâbitetü fi'l-hayâli ke's-suveri'l-hâşileti fi'l-ezhâni ve ta'rizuha havâşşuhâ'l-münâsibetu bi-sebebi burûzihâ fi 'âlemi's-şehâdeti fe-yutefe'elu ve netefa'elu bi-hasebiha felâ tegâyüre fi zevâtihâ bel fi vücûdihâ fi'l-'âlemîn²⁰

²⁰ Âyân-ı sâbite hayalde, zihinlerde hâsıl olan suretler gibidir. Şehadet âleminde ortaya çıkması için uygun özelliklerini sunar. Ona göre etkiler ve etkileniriz. Zatında değişiklik yoktur. Âlemlerdeki varlığında değişiklik vardır.

[33] Kıt'a

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Sîne-i bî-kînedür âyine-i ' âlem-nümâ

Çalb-i pür-endîşedür girdâb-ı deryâ-yı belâ

Sîne-şâf u fâriğü'l-bâl-ı cihân ister kişi

Çarğa-i hayret olup tâ görmeye rûy-ı ' inâ

[34] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' îlü/ mefâ' îlü / fe' ûlün]

Sâlik kim ola muntazır-ı vaqt-i mükâfât

Seng-i reh-i ser-menzilidür hasret-i mâ-fât

Pîş ü pes-i hâlinden o kim ide taḥavvül

Hâlâta olup maḫhar u görmez gider âfât

[35] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / fâ' ilâtü / mefâ' îlü / fâ' ilün]

Gehvâre-i zemîne ki mevti ḳonur niyâm

Taḫrîk olunmadan k'ola uyḳuları tamâm

Zilzâl-i nefḫadan açılıp çeşm-i cânları

Her ten hemân yatdıḳı gibi ide kıyâm

[36] Kıt'a Lehu

[Fe'îlâtün / mefâ' ilün / fe'îlün]

Li'llâhi'l-mülke²¹ eyleyen ikrâr

Birden olur dü çeşmine iki hâr

Virdi olsa anuñ nola her bâr

Leyse fi'd-dâri gayruhu deyyâr

[37] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' îlü / mefâ' îlü / fe' ûlün]

Müstağrak-ı deryâ-yı fenâ ' aynına almaz

Hâr u has-ı emvâc-ı hayâl-ı sekerâtı

Olsa n'ola reşkini anuñ cân-ı Sikender

Ser-çeşme-i dilden içer ol âb-ı hayâtı

[38] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü/ mefâ' îlü /mefâ' îlü /fe' ûlün]

Âzâde sere tâc-ı tecemmül ne belâdur

Terk-i ser ü sâmâne tağammül ne belâdur

El virmişken şadr-ı kanâ' at gibi ' izzet

Deryûze-i luţfiyle tezellül ne belâdur

²¹ Mülk Allahındır.

[6b]

[39] Kıt'a Lehu

[Mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ fe' ülün]

Bir olduğda bidâyetle nihâyet
Nedür pes gerdiş-i eşyâya gâyet

Merâtib hükümüni icrâdur ancak
K'ide herkes aña haqq-ı ri' âyet

[40] Kıt'a Lehu

[Fe' ilâtün / mefâ' ilün / fe' ilün]

Nehy-i ta' cîle eyleyüp maqrûn
Emr-i tedrîci bir hakîm-i fûnûn

Kâr-ı bende demişdür rumûzun

*Küllü emrin li-vaqtîhi merhûn*²²

[41] Kıt'a Lehu

[Fe' ilâtün / mefâ' ilün / fe' ilün]

Gerçi olduğ rübûde-i çi vü çün
Bağrımız hasret eyledi pür-hûn

²² Bütün işler kendi zamanına bağlıdır.

Ba' d-ezîn idelüm şekîb ü sükûn

Küllü emrin li-vaḳtihi merhûn

[42] **Ḳıṭ' a Lehu**

[Mef' ûlü / fâ' ilâtü / mefâ' îlü / fâ' ilün]

Dil-ḥîâhî üzre 'ayş-1 ḥoşî âdem eylesün

Memnûn-1 âdemiyyet olup 'âlem eylesün

Eyyâm-1 herc ü merce nigâh itmeyüp müdâm

Ṭûfân-1 demde olsa hemânâ dem eylesün

[43] **Ḳıṭ' a Lehu**

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Zerrenüñ zürriyeti ḳalmazdı germ ü serdle

Her biri âyînedâr-1 mihr-i envâr olmasa

Mâh u zerre iḳtibâs-1 nûrda olmazdı bir

Âfitâb-1 'âlem-ârâ zerre-perver olmasa

[44] **Ḳıṭ' a Lehu**

[Mef' ûlü/ mefâ' îlü /mefâ' îlü /fe' ûlün]

Bî-ḳayd-1 ser ü pâye ta' alluḳ ne belâdur

Müstağnî-i iḥsâna temelluḳ ne belâdur

Şehzâde-i vâlâ-i neseb âdeme yâ Rab

Ahlâk-ı gedâyla taħalluķ ne belâdur

[7a]

[45] Müstezâd-ı Şerîf-i Dervîş Şâkıb-ı Mevlevî²³

[Mef' ûlü/ mefâ' îlü/ mefâ' îlü/ fe' ûlün]

[Mef' ûlü/ fe' ûlün]

Ser-gûy ser-i kûyuñ olup virmedi kaç' a

Çevgânuña zaħmet

Îmâ-i ser-i zülfüne vâbeste hemânâ

Üstaduña raħmet

Yek-cilve ile ' âlemi üftâde idersin

Ey şâh-süvârum

Pâ-bûsuña nevbet mi deger bendeye tenhâ

Înşâf u mürüvvet

Şad-pâre olur sebz-i ħaţuñ gördiği sâ' at

Erbâb-ı tabî' ât

Şîrâzelenür târ-ı melâħat ile gûyâ

Evrâķ-ı maħabbet

Müjgânumı nevvâre-i ħûn-âbe-i ħasret

İtmişdi firâķuñ

²³ Ahmet Arı'nın tarafından hazırlanan divanda bu şiir için bir dipnot düşülmüş ve bu şiirin, divan hazırlanırken esas alınan dört nüshadan sadece birinde yer aldığı, sonradan bulunup divan nüshasına eklendiği belirtilmiştir. (Arı, 2011: 538). Bu şiir yüksek ihtimalle hazırladığımız mecmuada görülmüş ve divana dâhil edilmiştir. Zikredilen divan nüshasının h.1244'te (Arı, 2011: 37) yani h. 1163'te istinsah edilen Nikâtü'l-Ma'ârif mecmuasından sonra istinsah edilmiş olması bu fikrimizi desteklemektedir.

Buldum yine teşrif-i hayâlünle tesellâ

Ey Yûsuf-ı izzet

Feryâduña kimdür ki irşe ey dil-i zârüm

Bi'llâhi hamûş ol

Âfâkı senüñ derd-i gamuñ eyledi zîrâ

Mecmû' a-i vahşet

Dil-dâde ki pâ-der-gil-i ten olmaya olmaz

Bir şey aña hâ'il

Qışr olmayıcağ sedd-i reh-i mağz-ı temennâ

Ağyâra ne minnet

Yok bâm-ı bülend-i feleke hâcet-i hâtır

Peygûle-nişnüz

Besdür bize âyîne-i zânûda temâşâ

Nüzhet-dih-i ibret

[7b]

İdrâk-i Felâtuna ki müşkil ola hardal

Künhini ihâta

Olmaz hıred-i gayra müyesser bu mu' ammâ

Ey tâlib-i hikmet

Bî-h'îş ü kemer-beste-i vahdet ola sâlik

Evvel kademinde

Ser-menzilin ihrâza olur nâ'il-i ber-câ

Bî-renc ü meşakkat

Bî-hûde niçün seyr ü seyâhat ide ‘ âşık

Dil-ber ki ola ber-dil

Lîkin bu mîdur nev-heves-i vuşlâta âyâ

Âyîn-i fütüvvet

Âyînene virmezse keder gerd-i havâdiş

Şad-müjde saña kim

Buldun meded-i bahtuñ ile sinede Hakkâ

Gencine-i şafvet

Raqqâş ideli zerre gibi cezbe-i mihrüñ

Ey Şems-i haqqât

Oldum nazâr-ı Mevlevî-i hâlete hâlâ

Âyîne-i hayret

Hoşnûd olıcağ her kişi ‘ aql ü ‘ amelinden

Qalmaz bih ü zişte

Yârâ-yı şikâyet ki hatâ eyleye hâşâ

Meşâta-i kudret

Şâkıb düşürür bir birine hep bülehâyı

Tezvîr ile pendi

Vâ‘ iz kulna virmesün Allâhü Te‘ âlâ

Ser-mâye-i fırsât

‘ İrfân iledür zevki behiştüñ dağı zâhid

Terk eyle ‘ inâdı

Teng eyledi pehnâ-yı cihânı saña hayfâ

Bu derd-i huşûnet

[8a]

Nükte-i Latîfe

Lâ behcete li'ş-şuveri illâ bi-behâ 'i's-siyeri feḥassinûhâ bi-taḥsînuhâ²⁴

[46] Kıt' a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' ilün / mef' ûlü / fe' ûlün]

Hem-dem olıcaḳ hem-ḳadem u yâr gerekdür

Her ḫal-i dile vâḳıf u ḡam-ḫ~âr gerekdür

Bulmazsa dil-i ḫâzim eger böyle enîsi

Tenhâ vü semîri der ü dîvâr gerekdür

[47] Kıt' a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Şebt idüp bend-i ' azîzânı gül-âb u müşkile

Eyleyen ḫâzır kilîd-i ḫall-i cemî' -i müşkile

Virmesün pûsîde-kâm-ı cîfe-i dünyâya dil

Kâm-ı cânı itmesün âlûde bûy-ı bişkele

²⁴ İç güzellik olmazsa dışta güzellik olmaz. O halde içinizi güzelleştirerek dışınızı da güzelleştirin.

[48] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' ilü / mefâ' ilü / fe' ûlün]

Cûyende-i kâm-ı dile ruḥṣat ne revâdur

‘Azm ehline fevt-i dem-i fırşat ne revâdur

Evvel ḳademinde ki nişâr itmeye cânı

Cânândan ol gice bu mühlet ne revâdur

[49] Kıt'a Lehu

[Fe' ilâtün / mefâ' ilün / fe' ilün]

‘Aşḳ-ı Hâḳ'dur hemîşe cânâ şafâ

Tâ' atidür ḳadîm-i 'ahde vefâ

Lutfa şâmil-i *leyse fihi ḥafâ*²⁵

*Ḥasbuna 'llâhu vaḥdehu ve kefâ*²⁶

[50] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Ḥamduli'llâh baḥtımız bîdâr u fâriğ-bâlımuz

Kenz-i lâ-yefnâ medâr-ı 'ayş u re's-i mâlımuz

²⁵ Onda gizlilik yoktur.

²⁶ Allah tek başına bize yeter.

Devlet-i Hünkâr-ı ekberde ʿ aceb râhatdayuz

Ten-dürüst ü vaqt-i şâf-ı dost üzre hâlimüz

[8b]

[51] Kıtʿ a Lehu

[Mefâʿ ilün / mefâʿ ilün / mefâʿ ilün / mefâʿ ilün]

Cünbiş ü ârâm-ı rûz u şebledür cisme kıvâm

Olmasa anlar müretteb renc ider kârün tamâm

Ḳabz u başt fark u cemʿ iyle gelür rûha daḥı

Rûḥ u râhat yoḥsa bulmaz ʿ âlem-i emri nizâm

[52] Kıtʿ a Lehu

[Fâʿ ilâtün / fâʿ ilâtün / fâʿ ilâtün / fâʿ ilün]

Zerre miḳdâruñ bilüp cevlâna olmazdı dilîr

İtmese maḡlûb-ı cezbe tabʿ ını mihr-i münîr

İttifâḳı olsa devr-i çâr-ı faşl vü şeş cihet

Seyr olurdı gerdiş-i bî-mûcibe gerdûn-ı pîr

[53] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / fâ' ilâtü / mefâ' îlü / fâ' ilün]

Pâbeste-i 'alâka-i dünyâ dimâgını

Telh itmeseydi şerbet-i şîrîn-i irtihâl

Lâzım gelürdi zâ'ika-i bed-mizâca kim

Minnet-pezîr olaydı şekerden bi-eyyi-hâl

[54] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Girmesün mâbeyn-i hullânu'l-vefâya n'eylesin

Virmesün hicrân-ı ihvânu'ş-şafâya n'eylesin

Her biri mir'ât-ı kalbe jeng ü seng olup hemân

İttiâdı kalb ider cevri ü cefâya n'eylesin

[55] Kıt'a Lehu

[Mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün]

Meyân-ı vahdet ü keşretde olsaydı münâfât

Me'âd ü mebdü' dü reh-i muhâl idi mülâkât

Velî her nokta-i tekmîl-i merâtib eyledikde

Müdârât içre olmaz mı evâ'il-i 'ayn-ı gâyat

[56] Kıt'a Lehu

[Fe' ilâtün / mefâ' ilün / fe' ilün]

Düşmeni itse bir kulına cefâ

Dest-i gayret urur yüzine kafâ

İtmesün gayra ilticâ zu' afâ

Hasbuna 'llâhu vaḥdehu ve kefâ

[9a]

[57] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' ilü / mefâ' ilü / fe' ûlün]

Deryâ-yı beḳâ seyrine râgib kim ola ten

Na' ş iskelesi zevraḳı tâbût-ı fenâdur

Kendiñe ola ḡûṭe-i ḥûr ḥâk-ı siyeh-fâm

Anı götüren naḡmezen-i ten bî-şenâdur

[58] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Keşret-âbâd-ı şuverdür ' âlem-i fark-ı tamâm

Vaḥdet-ârâ-yı seyrdür mülk-i cem' -i pür-nizâm

Her ki zâhîrbîndür bî-tefriḳa olmaḳ muḫal

Dîde-dûz-ı bâṭın ol tevḥîd ise aḳşa'l-merâm

[59] Kıt'a Lehu

[Fe'ilâtün / mefâ' ilün / fe'ilün]

Vahdet-i cins ü nev'e yoğ inkâr

Keşret-i şahşâ kim bakar ne şumâr

Ahvelân itmesün ğalağ-ı enzâr

Leyse fi 'd-dâri ğayruhu deyyâr

[60] Kıt'a Lehu

[Fe'ilâtün / mefâ' ilün / fe'ilün]

Halkâ va' d-i kerîmi ' ayn-ı vefâ

Emre luğf-ı ' amîmi feyz-i şafâ

Fazluhu ğâfiru li-kulli cefâ

Hasbuna 'llâhu vahdehu ve kefâ²⁷

[61] Kıt'a Lehu

[Fe'ilâtün / mefâ' ilün / fe'ilün]

Şabr u teslîm olunca hoş ma' cûn

Lehceyi şekveden ider me'mûn

Hâtır olmaz dilâ ' abeş mağzûn

Küllü emrin li-vağtihi merhûn

²⁷ Bütün cefalara merhamet etmek onun faziletidir. Allah tek başına bize yeter.

[62] Kıt'a Lehu

[Fe'îlâtün / mefâ' ilün / fe'îlün]

Olmasun dest ü pâ-yı dilde cünûn

Tâ ki eyler zamân anı memnûn

Kâm-ı dünyâ nedür k'ola maẖzûn

Küllü emrin li-vaqtîhi merhûn

[63] Kıt'a Lehu

[Fe'îlâtün / mefâ' ilün / fe'îlün]

İtmezüz kimseye firîb ü füsûn

Mevlevîyüz yiter bize bîçûn

Kârımız intizâr-ı fazl-ı şü'ûn

Küllü emrin li-vaqtîhi merhûn

[9b]

[64] Kıt'a Lehu

[Mef'ûlü / mefâ' ilü / mefâ' ilü / fe'ûlün]

Sermâye-i devlet kişiye 'ilm ü 'ameldür

Gümrâhî-i insâna sebeb tûl-ı emeldür

Cehd eylersen 'ilm ü 'amel cem'ine sa'y it

Tûl-ı emelüñ çâresi taqrîb-i eceldür

[65] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Tâc-ı rahmetdür sere secde vü endâma tamâm

Hil' at-ı teşrîf-i hüsn-i istikâmetdür kıyâm

Çün rükû' olmuş kemer-bend-ı miyân olsa n'ola

Her namâzı mü'minün mi' râc-ı rûhı ve's-selâm

[66] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Hısn-ı 'uzletde mekânun burc-ı vahdet ola

Çanda ol kehfü'l-emân içre seni keşret bula

Keşreti hem vahdet itmekdür dilâ merdânelik

Biñde birdür lîk sâlik böyle bir toğrı yola

Himmet-i merdâne vahdet itmedür keşretde lîk

Biñde birdür sâlik ey dil şıdqla toğrı yola²⁸

[67] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Hüsn ü 'aşkuñ cilvesidür 'aks-i mir'ât-ı cihân

Bî-sebeb mi almış âgûşına zemîni âsumân

²⁸ Bu beyit için K2'de "nüsha" diye bir kayıt vardır.

Şevkile gerdân olup gerd-i serinde dâ'imâ

Şâbit ü seyyârın itmiş ol nigâra dîde-bân

[68] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Hâtıra gelmez mi hâmûşâna itdikçe nazar

Âhîr ol maımûra olmağ cism-i her câna mağarr

Pes niçün ihmâl ider 'âkıll mühimmâtın anuñ

Yolısa itmez mi kefen-be-dûş o serhadde sefer

[69] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Bir veliyy-i ni' met-i bâ-himmet isterse kişi

Hidmet-i hünkâr-ı ekberdür gehî olsun işi

Tâ ki nâgeh mihr ü mehveş maıla' -ı iqbâlden

Rûşenâ-yı çeşm-i ümmîdi ola her h'âhişi

[10a]

[70] Kıt'a Lehu

[Fe' ilâtün / mefâ' ilün / fe' ilün]

'An yemînî ene duffî hetefâ

Tâbe Rabbî 'ala'-hevâ ve 'afâ

Tâbe kalbî bi-ķavlihi ve şafâ

Ĥasbuna 'llâhu vaĥdehu ve kefâ²⁹

[71] Kıt' a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Câme tebdil-i mülûk-ı milk-i milletdür faķîr

Ėarra-i mâl u menâl olup anı görme ĥaķîr

Naķl idince nevbet-i devlet nekâl-i nekbete

Naĥvet-i şervet olur derd-i ser ü renc-i zaĥîr

[72] Kıt' a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Ey ferec-baĥş-ı şedâ'id lütf idüp imdâd kıl

Bu ser-i pür-derdimi efķârdan âzâd kıl

İntizâr-ı cûş-ı fazl-ı bî-sebebdür kâr-ı cân

Feyz-i nâgâh-ı merâmıyla anı dilşâd kıl

²⁹ Defim sağ tarafımdan konuştu. Allah aşk ehlini affetti(dedi). Defin bu sözüyle kalbim mutlu oldu. Allah tek başına bize yeter.

[73] Kıt'a Lehu

[Mefâ' ilün / fe' ilâtün / mefâ' ilün / fe' ilün]

Şafâ-yı vaqtile ey gönca-dil açılma şaşın

Zamâne gürru olup pâreye atılma şaşın

Güli güşâyış-i yek-rûze kim hâzân ide hiç

Anuñ gibi dökülüp sen dağı şaşılma şaşın

**Men tevvele emelehu imtedde elemuhu³⁰*

[74] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' îlü / mefâ' îlü / fe' ûlün]

Dil-dâdelerüñ seyrine baq ey şeh-i şannâz

Hoş birbirine girmede ebdânile cânlar

Bir kere yol uğrat o gürûh üstüne luğ it

Pâ-mâlik olup ölmegi ni' met bilür anlar

[75] Kıt'a Lehu

[Fe' ûlün / fe' ûlün / fe' ûlün / fe' ûlün]

Olursağ n'ola sâyemüzden girîzân

Çü birdür nümâyışde yârân u mârân

³⁰ Her kim emelini uzun ederse sıkıntısını artırır.

Emîn-i kemîn-i nifâk olma ey dil

Ser-âsûdedür her ki ola hirâsân

[76] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' ilü / mefâ' ilü / fe' ûlün]

Sen âfet-i devrân ile hûri niçe olur

Meftûnı anuñ gûş u senüñ merdüm-i dîde

Sencide-i mîzân-ı ' uqûl keh? ü mehdür

Bu kim olamaz dîdeye hem-seng-i şenide

[10b]

[77] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Tâc-ı rahmetdür sere derd-i cefâ

Her ne gelse çekmedür resm-i vefâ

Men' i yeksân-ı ' a tâ bilüp dilâ

Gülşen-i râz içre ol ' aynu' ş-şafâ

[78] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' ilü / mefâ' ilü / fe' ûlün]

Çâh-ı zeķanuñda görüp ol dâne-i hûli

Murğ-ı dil-i sevdâ-zede şanmış gibi hûli

Âhîr düşürüp dâm-ı ser-i zülfüne kendün

Üftâdelere viridi tesellî her hâli

**Men imtedde emeluhu iştedde elemuhu³¹*

[79] Kıt‘a Lehu

[Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün]

Püşt u rûy-ı mihr ü meh-rûdür cefâyıla vefâ

Bâ-cenâhıeyn-i simâ-yı hüsn-i rûz-efzûndur

‘ Aşık u hüsn oldıkça bütler cilvegerdür nev-be-nev

‘ Âşık-ı muhliş ikisinden dağı memnûndur

[80] Kıt‘a Lehu

[Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün]

Cevher-i a‘ râz-ı ahlâk u ‘ ameldür i‘ tîkâd

Cevher-i nesne be-arz olmaz mağall-i i‘ timâd

Hâk-i pâk-i âdem olmazsa o cevher ma‘ deni

Şûreti hayvân u ma‘ nâsı olur neng-i cimâd

³¹ Her kimin emeli uzun olursa sıkıntısı şiddetlenir.

[81] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' îlü / mefâ' îlü / fe' ûlün]

‘ Aqlum alup evvel eŒer-i meyle efendüm

Zâr eyledüñ âhir nefes-i neyle efendüm

Kimdür saña itme diyecek bezm-i şafâda

Şâkıb kuluña neyelerisen eyle efendüm

[82] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' îlü / mefâ' îlü / fe' ûlün]

Ħirmenüñe a' mâl olınca ' araŒât

‘ İŒyânile maĦlût ola çâŒ-ı Ħasenât

Gördükde kiŒi ĦâŒılımlı râ'iyü'l-' ayn

Yek-dâne olur Œad Ħaserât u ĦaŒerât

[83] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Dâye-i evlâd-ı âdem olmasa dünyâ eger

Anlara gehvâre itmezdi zemîni ser-be-ser

AĦsen-i taĦvîm-i Œem' -i bezm-i ĦâŒıdur anuñ

Üstüne pervâne olmuş rûz u Œeb Œems u Ħamer

[11a]

[84] K1ı' a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Devr-i Mevlânâ ki devr-i âhîr-i devrândur

Âhîr-i devr oldığına evveli bürhâñdur

‘ Âşıkân seyyâreler tennûreler tedvîrdür

Merkez ü mihverleri tevhîdile ‘ irfândur

[85] K1ı' a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' îlü / mefâ' îlü / fe' ilün]

Ta' mîm-i keremle k'ola şermende-i ‘ avâm

Lâyık mı havâş itmeye taşşîş-i merâm

Gencîne-i fezâ ki muhâl ola nefâd

Kûtehdür o himmet k'ola hursende-i kâm

Nükte³²

*Lev lâ el-ihtiyâr ve'l-ihtibâr le-iltebese'l-hiyâr bi'ş-şirâr*³³

Nükte³⁴

*Ginâu'l-ğalbi ve'l-'ayni yu'înu se'ete's-sadri ve zeyni*³⁵

³² Nükte başlığı sadece K2'de mevcuttur.

³³ Seçmek ve sınav olmasaydı, şerhler hayırlarla karıştırdı.

³⁴ Nükte başlığı sadece K2'de mevcuttur.

[86] Kıt' a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' îlü / mefâ' îlü / fe' ûlün]

Endîşe-i bî-câyile ' ayş olsa güvâ-râ

Ferdâ gamını çekmez idi mün' im-i ħod-râ

Vaċtiyle gerek ' aċla tezbîr-i umûrı

Bî-gâh olıcaċ kendin ider daċdaċa-pîrâ

*Nükte

Şafâ 'u 'l-ĥâl bi-farâċi 'l-bâ'³⁶

*Nükte

Men teşettete bâluhu teşevveşe ĥâluhu'³⁷

[87] Kıt' a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' îlü / mefâ' îlü / fe' ûlün]

Tevĥîddurur tefriċadan câna menâş

Birlik iledür daċdaċadan cisme ĥâlâş

Keşret olıcaċ ĥâr u ĥas dîde-i dil

Hem-seng olur mertebede ' âmile ĥâş'³⁸

³⁵ Kalp ve gözün zenginliċi göċsün geniş ve süslü olmasına yardımcı olur.

³⁶ Safa içinde olmak zihnin duruluċuyudur.

³⁷ Kim zihnini daċıtırsa halini daċıtmış olur.

³⁸ K1'de sayfa kenarında *Hem-mertebe olmaċ görünür 'âleme ĥâş 4* diye bir kayıt vardır.

[88] K1ı' a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Hû'âb-1 ğaflet hoş idi adġâs u ahlâm olmasa

Râhat-1 mesti ne ' âlemdür ser-encâm olmasa

Naķs-1 bîdârı olurdı şûret-i hû'âb u hayâl

Her verâ-yı perdede şad ġüne ilhâm olmasa

[89] K1ı' a Lehu

[Mefâ' ilün / fe' ilâtün / mefâ' ilün / fe' ilün]

Şâl-1 hâl itmeyicek rûh libâs-1 nefsi

Lehceden nez' idemez kâl kıyâs-1 nefsi

Hâl-1 bî-kâledür revnaķ-1 bezm-i şoġbet

Yoġsa bî-tercümedür remz-i ġabâs-1 nefsi

[11b]

[90] K1ı' a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Faķrîla imkân olunca tev-emân

Mümkin elbette faķîr olur hemân

Maġlaba ķ'ola müsâvî iftiķâr

Şâh efķardur gedâdan bî-gümân

[91] K1ı' a Lehu

[Mef' ũlũ / mefâ' ilũ / mefâ' ilũ / fe' ũlũn]

Âvâre-i ŧevk-i ser-i kũyuñ olalı dil

Ser-menzil-i ğurbet aña reŧk-ı vañan oldı

Gitdikçe ziyâd olmiŧiken iffetle ħĩzi

Ârâmgeh-i âħiri beytü'l-ħazen oldı

[92] K1ı' a Lehu

[Mef' ũlũ / mefâ' ilũ / mefâ' ilũ / fe' ũlũn]

Bĩ-ħiŧ ü ħurd olmasa ħâle maħlũb

Dĩvânenũñ olmazdı ħesâbı meŧlũb

Lĩkin bulunur dirlerise itme ħabũl

Her kũŧe-i vĩrânedede genc-i maħlũb

[93] K1ı' a Lehu

[Fâ' ilâtũn / fâ' ilâtũn / fâ' ilũn]

Mũmkini men' ini olaydı kâr u bâr

Vâcibe olmazdı vâcib iftiħâr

Mũmteni' dũr lĩkin istiħnâ aña

Reŧk ider bunda ŧiħâra hep kibâr

[94] K1ıř' a Lehu

[Mef' ũlũ / fâ' ilâtũ / mefâ' ilũ / fâ' ilũn]

Göstermeden dü-çeşm o şeh bir günâhımız

Gösterdi serde zülfi gibi her gün âhımız

Şâyân-ı iltifât idũñ ammâ ki bî-sebeb

Ġadr itdi gözgüde başt-ı siyâhımız

[95] K1ıř' a Lehu

[Fâ' ilâtũn / fâ' ilâtũn / fâ' ilâtũn / fâ' ilũn]

Rũy-ı merdi sîm ü zerdür eyleyen sürş u sefid

Yohsa nâ- dârı iderdi zerd ü bed-reng-i ümîd

Kîsesi olsa tehî pür-şasret olur sînesi

Hem *sevâdu 'l-vechi fi 'd-dâreyn*³⁹ ider zâr u şadîd

[12a]

[96] K1ıř' a Lehu

[Mef' ũlũ / mefâ' ilũ / mefâ' ilũ / fe' ũlũn]

Bu mezra' -ı fânîde eken toşm-ı fesâdı

Vaşti gelecek sũ' -ı cezâ biçse gerekdür

³⁹ İki cihanda yüz karası.

Sîr-âb-1 rehîk-1 kerem olduĝda muhîk ol
Zehr-âbe-i hÛsrân-1 dÛ kevn içse gerekdÛr

[97] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' ilü / mefâ' ilü / fe' ûlün]

Hep hÛâb-1 ferâmûşa dönÛp lezzet-i dünyâ
Telh itse gerek kâm-1 dili dehşet-i 'uqbâ

Şehler k'ola pâmâl-1 re'âyâ diye mâlik
Ta' bîri o hÛâbuñ budur ey zâlim-i hod-râ

[98] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Devlet oldur kim ola dîn ehline *ni' me'l-mu'în*

Devlet bî-dîn olur *sû' u'l-kazâ bi'se'l-karîn*

Dîn olunca ĝam degÛl devlet taħallÛf eylese
Reşk-i devletten geçÛp dervîş eyle şÛkr-i dîn

[99] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' ilü / mefâ' ilü / fe' ûlün]

Ta' mîm-i keremle k'ola ikrâm-1 'avâm

Lâyîk mı havâş itmeye taħşîş-i merâm

Deryâ-yı ʿinâyet idecek cûş u hurûş

Muhtâca revâdur kʼide endîşe-i hâm

***Fâʼide-i Latîfe**

Men lem yeʿtebiru mineʼz-zamâni ve ebnâʼihi yuʿteber min baʿdihî minhu ve min ebnâʼihi⁴⁰

[100] Kıtʼa Lehu

[Mefâʼîlün/ mefâʼîlün/ mefâʼîlün/ mefâʼîlün]

Perîşân hûâb-ı dünyâ olsa bunda kâbil-i taʼbîr

Anı ʿuqbâyâ itmezdi havâle dâver-i taqdîr

Velî ahvâl-ı herkes metn-i mücmeldür ki elgâzın

İderse şerh-i haşr eyler menâhî cümleye tefsîr

*** ʿİbret-i Zâhire Lehu**

İzâ imteneʼeʼl-ķarâriʼl-ânâtiʼz-zamân felâ yebķâ fı ebnâʼihi liʼl-vefâʼi mekânüʼl-ımkân⁴¹

[12b]

[101] Kıtʼa Lehu

[Feʼûlün / feʼûlün / feʼûlün / feʼûl]

ķulûb u ķavâlibde olmuş muyûl

Zimâm-ı şitâb nüfus u ʿuķûl

⁴⁰ Kim zamandan ve zamanın çocuklarından ibret almazsa ondan sonra ondan ve onun çocuklarından ibret alınır.

⁴¹ Eğer zaman karardan çekilirse çocuklarında vefa için imkâna yer kalmaz.

Çeker herkesi bir yeke ol zimâm

Revişlerdür aña şühûd u 'udûl

[102] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Dîn ü devlet şehd ü şîr olsa ne 'âlemdür şehâ

Zü'l-cenâheyn şeref olmak gerek zîrâ hümâ

Dîn ü devlet birbirinden yek-dem itse infikâk

Cân bî-ten cism bî-rûha dönerler gûyiyâ

[103] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' îlü / mefâ' îlü / fe' ûlün]

Feyyâz-ı ebed kim ola bahşende-i cân

Virmez mi meger sâ'iline pâre-i nân

Yağmâdur anuñ hân-ı 'açası her gâh

Lîkin göremez gürisne çeşmân gümân

[104] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' îlü / mefâ' îlü / fe' ûlün]

Tohm-efgen-i âdâb olanuñ bâğ u cûdı

Ezhâr-ı kerâmâtla zeyn olsa gerekdür

Ten-perver ü bî-bâg u siyeh mest gurûruñ

Girdârı gibi hâşılı şeyn olsa gerekdür

[105] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / fâ' ilâtü / mefâ' ilü / fâ' ilün]

Hâ'dur mâ'il-i devre-i pergâr-ı Mevlevî

Hû'dur medâr-ı gerdiş-i reftâr-ı Mevlevî

Kendi hamûş u nây u kudûm itmede hurûş

Bu hây u hû'da gizlidür esrâr-ı Mevlevî

[106] Kıt'a Lehu

1-3-4[Mef' ûlü/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün /fâ']

2-[Mef' ûlü/ mefâ' ilün/mef' ûlü/ fa'ül]

Virseñ n'ola mîzânuña ey çerh nizâm

Tâ olmaya hem-seng li'âm ile kirâm

Her bîş ü keme kâ'ilidi şâhib-zât

Yek-zerre-i rüçhânını itse i'âm

[13a]

[107] Kıt'a Lehu

[Fe'ilâtün / mefâ' ilün / fe'ilün]

Hırz-ı cândur bu faķra ve'l-hefâ

Zıkrin itmezse her nefes 'urefâ

Ķul limen 'âbe men sehâ ve hefâ

Ķasbuna'llâhu vaħdehu ve kefâ⁴²

[108] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Ķayd-ı cism ü ħabs-i dünyâda ħalaydı rûĥ-ı pâk

Pertev-i dîdârla olmaz giderdi tâb-nâk

Lîkin olmuş mürġ aña 'ayn-ı kerem maħrûmken

Eylemiş merĥûm u âzâd ŧibak âb u ħâk

[109] Kıt'a Lehu

[Mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün]

Mânend-i cenâb ol kim ola ħâmîle-i bâd

Vaz' eyleyicek ħamlını olur yek-deme berbâd

⁴² Hata ve yanlış yaparı ayıplayana söyle. Allah tek başına bize yeter.

almaz eŐeri h̃âb-1 ferâmuŐa dŃner ol
Nâmın meger efsâne ser-âyân ideler yâd

[110] ıı' a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Olmasa Şem' -i dile pervâne fânûs-1 hayâl
Gerdiş-i gird seyrin itmezdi âgûŐ u Şâl

KâŐif-i estâr-1 esrâr semâ' -1 Mevlevî
Eylemiş Őarhile anı Őâlibe rûşen-miŐâl

[111] ıı' a Lehu

[Mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün]

Muhibb-i Mevlevî oldur ki hâliyle idüp hidmet
Ala hüsn-1 nazarlar dîdeden dilden dağı himmet

Eger Őaraf-1 lisânından iderse da' vâ-yı ihlâŐ
O Şâh-1 mülk-i ma' nâya tehî itmiş olur Őıķlet

[112] ıı' a Lehu

[Mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün]

' Aĳâ-yı h̃âce faķîrün Őenâ vü Őermine degmez
ĳavâdiŐ meh ü sâlũn dürüŐtî nermine degmez

Düſer mi ſânına reng-i hevâ-perest olmak
Hevâ-yı bâğ-ı cihânuñ ki serdi germine degmez

[13b]

[113] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' îlü / mefâ' îlü / fe' ûlün]

Bâ-kesligi itmiş saña rûzî taqđîr
Nâ-keslik idüp bî-kesi itme taḥkîr

Şâyed ki felek ' aksine devrile ide
Nâ-geh seni bir nâ-kes bî-kes ey mîr

[114] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Kûſe-i vaḥdet olur devḥa-i firdevs ü na ' îm
Maḥrem-i râz-ı dil-i zârımız olduḡça nedîm

Rûy-ı bîgâneye dîvâr gerek revzen-i devr
Olmaya tâ nîgeh-i ſûmi ile ' ayn-ı ceḥîm

[115] Kıt'a Lehu

[Mefâ' îlün / mefâ' îlün / mefâ' îlün / mefâ' îlün]

Muḥibb-i Mevlevî olmak yeter sermâye-i devlet
O merdgâr dâne kim âmâde-i ſâyeste-i himmet

Kemend-i gerden cânı olup himmet çeker âhir
Mürîd eyler muhibbi vü muķîm-i dergeh-i hîdmet

[116] Kıt'a Lehu

[Mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün / mefâ'îlün]

Zehî râğ-ı velâyet kûbbe-i hâdrâ-yı Mevlânâ
' Aceb bâğ-ı kerâmet türbe-i ' ulyâ-yı Mevlânâ

Yeridir sâyesinde olsa ' uşşâkı ser âsûde
Ki tûbâdur o nûzhetgâhda bâlâ-yı Mevlânâ

[117] Kıt'a Lehu

[Mef'ûlü / mefâ'îlü / mefâ'îlü / fe'ûlün]

Mânend-i şâdef ol kim ola pür-dür-i esrâr
Zâtı k'ola pinhân olur ezkâr-ı be-dîdâr

Âşârı olur rahmetile bâdî-yi yâdı
' Âlemden odur ' â'ide-i merd-i nigûkâr

Nükte-i Latîfe⁴³

Şervetü'l-yed bi'l-'ayn tûrişu dayķı 'ş-şadr bi'l-ğayn

⁴³ Hasetle kazanılan servet göğse çokça darlık bırakır

Nükte⁴⁴

İnşirâhu 'ş-şadr bi-se'etü'l-meşreb inķibâdü'l-ķalb min inķirâfû'l-ķâlib⁴⁵

[14a]

[118] Ğazel-i Tâze-Zemîn⁴⁶

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Sîrete şûret meger sîmâ imiş

Bâtına zâhir 'aceb îmâ imiş

Lâl ü üstâd-ı işâret ders-i hâl

'Ârifân-ı bî-men ü bî-mâ imiş

Her ne dirse ehl-i ķâl-i ĥod-nümâ

Hep ĥadîş-i nefis-i bed-fermâ imiş

Olmayan râz-âşinâ-yı kâf u nûn

Fi'l ü ķavlinde hebâ-peymâ imiş

'Ayn-ı vâķi' dür cemî' -i vâķi' ât

İkisin bir görmeyen a' mâ imiş

⁴⁴ Nükte başlığı sadece K2'de mevcuttur.

⁴⁵ Göğsün genişliği meşrebin genişliğiyle, kalbin sıkılması cesedin bozulmasıylaadır.

⁴⁶ Divanda mevcuttur (Arı, 2011: 368).

Mevci deryadan cüdâ görse kişi

Keşret içre hâşılı yağmâ imiş

Neş'e-yâb-ı neş'etin olan harîf

Nâ'il-i âlâ-yı bâ-ni' mâ imiş

Feth iden bu genc-i pinhânı hemân

Mevlevî-i a'za-ı esmâ imiş

Çar-mîh-ı fark iden *Sâkıb* dili

Âteş ü hâk ü hevâ vü mâ imiş

[119] Velehu Ğazel-i Ra' nâ⁴⁷

[Mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün]

O pür-gû nergisün hep kışsa-i *kâlû belâ* söyler

Bu çeşm-i hûn-feşânumda 'acâyib mâcerâ söyler

Dem-i 'Îsâ gelür düşnâm-ı la' lün cân-ı bîmâra

Ne söylerse esîr-i derdine gûyâ şifâ söyler

Degül güftâr u reftârı tehi halkûn haber-dâra

Zebân-ı kâl u hâli şanma hergiz nâ-be-câ söyler

⁴⁷ Divanda mevcuttur (Arı, 2011: 264).

Dem-i ehl-i ademden al peyam-ı malab-ı canı

Ki hamuan-ı hayret perde-i illada la soyler

[14b]

N'ola yeksan olursa hezl  cidd-i hod-sita zıra

Lisanından o mamum-ı heves-rencun heva soyler

Egeri bi-zebandur ney veli raz-aina gua

Dem-a-dem hasb-i hal-i am-zeda-yı dil-gua soyler

Nice gul i' timad itsun bahara kim iaretle

Ser-encam-ı hazanda lal-i susen da'ima soyler

Olaydı can-ı ber-lebden eger niyyet efeh adır

Der iduk diane-i hun-baruna med u ena soyler

Olup navet-zeban bendi gedaya soylemez ahum

Soze geldukde amma 'aleme hacet reva soyler

'Aceb mi deyr-i ho-gu dil-pezir-i ha u 'am olsa

Zeban-aver mahallinde sozi bi'l-iktiza soyler

Dila un Mevlevisin pasuh-ı ama sukutundur

Hakim elbet kelamı sud-ba u bi-mera soyler

Dime zâr-1 hezâra şavt-1 bî-ma' nî ki aḥvâlin
Şeh-i gül-zâr-1 ḥüsne 'arz idüp rengîn-edâ söyler

'Abeşdür ḥod-nümâ ten-pervere telḳîn-i rûḥânî
Cevâb-1 her nidâya kûh-sâr ancak şadâ söyler

Süḥân-fehmâna pâ-y-1 minberi rindân-1 ma' nâdur
Ki vâ' iz jâj-1 hicv-i ser-ḥoşânı bî-riyâ söyler

Ne ḳabil ḥabṭ-meşreb *Şâkıb* ol ruḥsârı gördükde
Ki âyîne görince ṭûṭî-i şîrîn nevâ söyler

[120] Ğazel Velehu⁴⁸

[Mef' ûlü / fâ' ilâtü / mefâ' ilü / fâ' ilün]

Zâhid ki sa' y-i ḥuşk ile mâ' nâ alur şatar
Taḳlîd-i ehl-i şıdḳ ile da' vâ alur şatar

Bilmez bahâr-1 gevher-i nuṭḳı süḥân-fürûş
Dînâr u âferîn ile 'amyâ alur şatar

Dükkân-1 ḥüsn-i gül pür iken şad-hezâr ile
Yek-hafta içre ḳalmadı gûyâ alur şatar

⁴⁸ Divanda mevcuttur (Arı 2011: 266).

Dellâl-ı kâl u kîl olalı vâ' iz-i füzûl

Pâzâr-ı sem'ada urı ava alur atar

[15a]

Dâd u sitedle vatini isrâf iden cehûl

Maşûl-ı tom-ı varını yamâ alur atar

Fikr-i ziyân u sûd ile fersûde-i ma'â

Mîzân-ı bî-nizâm ile sevdâ alur atar

Mabûn olur mu'âmelesinde 'alâadan

Ol kim revâc-ı ezele kâlâ alur atar

Âvânumuz kesâd-ı cins-i eer mevsimi

Yokdur hûner metâ'ını alâ alur atar

Virmez ferâ-ı bâlîni ad gence Mevlevî

Mûnkir hemîe bala-i umâ alur atar

Ser-mâyesi daı ele girmez o kâsibûn

Gendûm-nümâ olup cev-i dünyâ alur atar

Almaz isâba rûz-ı umârı rehîn-i sû

Âir deme varınca hemânâ alur atar

Sâkıb viren vücûdını yokluk alan gedâ

Bu çâr-sûda ancak o bir câ alur şatar

[121] **Ḳıṭ‘a Lehu**

[Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün]

Âlet-i cân-ı cihân ahsenü’t-taḳvîmdür

Kâr-gâh-ı çâr ‘unşurda mükerrer dest ü pâ

İtmesünler cünbiş-i bed-ter hevâ-yı nefisle

Yohsa hâzırdur duta ḳat‘ ıyla tertîb-i cezâ

[122] **Ḳıṭ‘a Lehu**

[Fe’ ilâtün / fe’ ilâtün / fe’ ilâtün / fe’ ilün]

Kışt-zâr-ı emelün toḫm-ı ümîd-efşânı

Hâşılı bîm-ı elem rencine degmez nânı

Hırmen-i ‘ömrünü berbâd idicek berḳ-i fenâ

Ḳabri tennûr-ı ten eyler teb-i cân-ı cânî

[123] **Ḳıṭ‘a Lehu**

[Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün]

Âfitâb-ı vaḫdetün feyzî ki keşret-pâş ola

Halk-ı ‘âlem içre evhâm-ı teğâyür fâş ola

İzdiḥâm-ı nîk ü bed def' ine 'ârif çâresi

Cümleye bî-ğill u ğış rûy-ı dil ü şâbâş ola

[15b]

[124] **Ḳıṭ' a Lehu**

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Mâr u genc ü ḥâr ü gül yâr u raḳîb

Birbirine şanma kim ünsile olmuştır ḳarîb

Belki nefis ü rûḥveş itmiş ḥakîmü'l-ezelî

Bunları dânişvere mecmû' a-i sırr-ı ğarîb

[125] **Ḳıṭ' a Lehu**

[Mefâ' ilün / mefâ' ilün / fe' ülün]

Semâ'-ı sâlikân sûz u güdâzest

Semâ'-ı 'âşıkân nâz u niyâzest

Semâ'-ı 'ârifân cevlân-ı râzest

Semâ'-ı bâ-ḥûdân 'ayn-ı mecâzest⁴⁹

⁴⁹ Salıkların sema'ı ateştir, yakıcıdır. Âşıkların sema'ı naz ve niyazdır. Ariflerin sema'ı sır gezintisidir. Beyhudelerin sema'ı mecazın aynıdır.

[126] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Olma ey nefis nefis-i nâıķam dünyâ-perest

Sen perestâr-ı harîm-i hâş cânımsın benim

Hidmet-i ta' mîr-i tende hikmet üzre kâ'im ol

Hüsni tedbirüñle mi' mâr-ı cihânımsın benim

[127] Kıt'a Lehu

[Mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün]

N'ola feyz-i tarab hâlet-i fezâ-yı zâhid olmazsa

Dıraht-ı huşka lütf-i nev-bahârîden nemâ gelmez

Şaķın sa' yün hebâ itme reh-i 'ahdinde dünyânuñ

'Arûs-ı nev-be-nev-i damladur andan vefâ gelmez

[128] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' ilü / mefâ' ilü / fe' ûlün]

Dildâdelerüñ hâline raķm eyle efendüm

Âvârelerüñ va' düñile eyle efendüm

Lâzım mı vefâ kim dile tesellîye besdür

Hâtırlarımı al ele bu şeyle efendüm

[129] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' îlü / mefâ' îlü / fe' ûlün]

Ol güher-i yektâ kim ola cân-ı cihân

Esrârına muṭlaḳ şadefin k'itmeye maḥrem

Dilden olıcaḳ serzede besdür o kerâmet

Bir ğayrı bahâneyle daḫi olmasa mükrem

[16a]

[130] Kıt'a Lehu

[Fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilün]

Bî-ḥuzûr u keder-i şöhret-i âfâḳ oldıḳ

Ṭâḳ-ı nisyân u dem-i râḫata müştâḳ oldıḳ

Her bezânû-yı ferâḡat iken efsun u dirîḡ

Cüft-âsâyiş-i bî-ġâ' ilede ṭâḳ oldıḳ

[131] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Bülbül-i gülşen serâ-yı Meşnevîdir Mevlevî

Dem-be-dem hû hû serâ-yı ma' nevîdir Mevlevî

Gerçi şem' -i bezm-i 'aynü'l-cem' -i 'âlemdür velî

Mescid-i aḳşâ-yı tende münzevîdür Mevlevî

[132] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Zülf ü kâkül naqş-ı tevķî' hıdîv-i hüsndür

İtmiş imzâ hükümüni şeh beyt-i ebrû üstüne

Kim idüp her mışra' ın bir tîğ-i 'üryân-ı kazâ

Rû-be-rû olsun havâle çeşm-i câdû üstüne

[133] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' ilü / mefâ' ilü / fe' ûlün]

Nezzâre-i âlâ-yı şu 'ûn eyleyerek

Geldik bu temâşâgehe amma giderek

Mümkün degül ârâm dü-dem bir yerde

Her dem çekilüp gitmedeyüz demlenerek

[134] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' ilü / mefâ' ilü / fe' ûlün]

Hâr-gâh olalı bir meh-i tâbâna dü 'âlem

Göstermeye havrâya dahı kûşe-i dâmen

Ol genc-i nihânuñ ola yâ-bendesı âdem

Degmez mi aña kim ola cüyendesı düşmen

[135] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Bahş-ı ehl-i cedele gerçi hünerdür sen ü ben

Ceng-i hayl-i hîle dağı siperdür sen ü ben

Lîkin almaz dühn-i pâka anı hem-dem-i cân

Hüsn-i âmîziş-i yârâna kederdür sen ü ben

[136] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Gülşen-i dehrün güline bülbül ü hârına gel

Sûgına hunyâ-ger sûrına surnâ vü dühül

Olmayan zâhid gibi zağmetkeş hûyü olup

Müddet-i ' ömrinde olmaz zevk-yâb cüz ü küll

[16b]

[137] Kıt'a Lehu⁵⁰

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Olmasa mecmû' a-i ğayb u şehâdet âdemi

Hû'âb u bî-dârîde olmazdı temâşâ her demi

⁵⁰ Divanda mevcuttur (Arı, 2011: 670).

Gâh rü 'yet gâh rü 'yâda teselli-yâb olup

Kendüye âyinedâr olmuş dü-rû-yı ' âlemi

Nükte-i Laîfe

*Elezzü'l-umûru 't-tâ'eti ve emerruhâ'l-ma'siyeti feyâ hasretâ li'llezîne istemerrû 'alâ emerruhâ
ve mâ isteleggü bi-elezzihâ⁵¹*

Mağâletün Lehu

*El-hikemü ve'l-'iberu şimâru cenneti'l-huldi ve ezhâruhâ ve marziyyati'l-ef'âli hûrun 'âynun ve
hamîdetü'l-ahlâki gilmânuha ve 'avârifü'l-me'ârifu ni' metün sermediyyetün havle hiyâdiha ve
nefehâtü'l-vâridâti ve nesâ'imü'l-işârâti revhuhâ ve reyhânuhâ li'l-fânîne bi-celâli's-şifâti ve'l-
bâkîne bi-cemâlihâ'l-vâsilîne ilâ mağâşidu'l-kevneyni bi-kemâlihâ tûbâ lehum nuğûdu 'l-cinâni
bi-esri esrârihâ⁵²*

[138] Kıt'a Lehu

[Mef'ûlü / mefâ'îlü / mefâ'îlü / fe'ûlün]

Hem-kâse kim olmuş seg-i kûyuñla raķîbün

Olmaķ ne revâ ğamz-ı bed-endîşile murdâr

Dirlerse aña biriler üñmez seg-i her-gû

Düşmen sözidür dinleme ey yâr-ı vefâdâr

⁵¹ İşlerin en lezzetlisi ibadet en acısı da isyandır. Ne acı o kişilere ki acı olanında devam ederler ama tatlı olanından lezzet almazlar.

⁵² Celal sıfatında fani ve cemel sıfatında fani olanlar için hikmet ve ibretler ebedi olan cennetin çiçekleri ve meyveleridir. Razi olunan ameller hurileridir. Ahlakın güzelliği gılmanıdır. Marifet bilgisi havuzu etrafında devamlı bir nimettir. İşaret esintileri kokusudur. Onun kemaliyle iki cihanın maksatlarına ne mutlu ki cennetlerin nimetleri bütünüyle onlar içindir.

[139] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Tâlib-i 'ilm itmesün tahşîl-i fenn-i cem' -i ketb

Âfitâb-ı maṭlaba zîrâ olur cümle şehâb

Perde-i pindârını ref' eylesün mâ-beynden

Görmek ü bilmek ise maḫşûdı bî-zîb ü 'aceb

[140] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Bezm-i 'âlemde olan zevk-âşına cüz' ü küll

İtmek ister ṭab' mî âyînedâr-ı hâr u gül

Cümleye tâ lâyıq-ı 'aksi ola hoş-ter nümâ

Hâme telḫ ü türş ü tîz ü câme şehd ü şîr ü mül

[17a]

[141]⁵³

[Mef' ûlü / fâ' ilâtü / mefâ' îlü / fâ' ilün]

Hem-râz-ı dil selîqa-i ülfet-küşâ gerek

Hem-dem dahı daḫîqa-i şohbet-resâ gerek

⁵³ -K2

Bezm içre kim bulunmaya âmîz şek rehi

Ol halkadan tarîka-i ʿ uzlet-revâ gerek

[142] Kıtʿ a Lehu

[Fâʿ ilâtün / fâʿ ilâtün / fâʿ ilâtün / fâʿ ilün]

Dil-nüvâz olmak düşer bu hüsn-i halk u hulquna

Alma ʿ âşık eşk-i çeşmin âh u zârından şağın

Al ele hoş tut dil-i pür-tâbını şâhâ meded

Ol güzîde güherüñ sen inkisârından şağın

[143] Kıtʿ a Lehu

[Fâʿ ilâtün / fâʿ ilâtün / fâʿ ilâtün / fâʿ ilün]

Sırr-ı ser- beste-i secde k’ola sîmâda bedîd

Cebhe vâkerde vü rûyı olur elbette sefid

Secdeden başını kaldırmazdı bilse eger

Qadr-i mescûdını serdâde-i mihrâb ümîd

[144] ⁵⁴

[Mefʿ ûlü / mefâʿ ilü / mefâʿ ilü / feʿ ûlün]

Sîr-âb-ı serâb olsa gerek teşne-i dünyâ

Ser-çeşme-i hûn olsa gerek deşne-i dünyâ

⁵⁴ -K2

Ehline vefâ şûretini gösterir ammâ

Bir bâdî-i deyn olsa gerek raḥne-i dünyâ

[145] Kıt' a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Ḥidmet-i imsâki tekmiîl idince rûze-dâr

Ni' met-i iftâr ola çün şâm aña pâdâşkâr

Bâm-ı bî-şâm-ı beḳâdan olsa çeşm-i hayreti

Ruḥşat-ı nezzâre-i dîdâra mazhar vechi var

[146] Kıt' a Lehu

[Mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün]

Ṭutup meydân-ı ḥüsni ğamze-i ḥûn-rîz fettânuñ

Ki lu' b-i mû-yı cündile niçe şâhib-ḳırân başmış

Gelince ḥatt' iş görmüş ol ebrû meziyetle hep

Ferâğa yüz ṭutup şimdi oḳın atmış yayın başmış

[17b]

[147] Kıt' a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Derd-i ḥodbîni devâsı olmasa maḥv-ı vücûd

Ser-keş emmâreye olmazdı teklîf-i sücûd

Görmeyen kendin görünce tıfl-1 nev-zâda şıfat

Secde-i sehville itsün cebr nokşân-1 şühûd

[148] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Germ ü serd ü nerm ü suht u zûr u zâr u bîş ü kem

Nûş u nîş ü telh u türş ü lütf u kahr u ' ayş u ğam

Ehl-i telvîne virürler tefriķa yek-renk lîk

Mâlik-i temkîn bî-teşvîşdür mânendiyem

[149] Kıt'a Lehu

[Fe' ilâtün / mefâ' ilün / fe' ilün]

Ey ğam-ı hicre olan maḥzûn

Şanma kim dehr ide seni maġbûn

Bir gün ola ki baḥt ide memnûn

Küllü emrin li-vaḳtihi merhûn

[150] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' ilü / mefâ' ilü / fe' ûlün]

Dil kim ola pâ-der-gil-i ten câna belâdur

Bâr olsa belî sâye-i hem-ḥâne belâdur

Kürbet-gede-i kevn ü mekânda uğraya

Yâr olmasa hem-sâye vü hem-câne belâdur

[151] Kıt‘a Lehu

[Mef‘ ülü / fâ‘ ilâtü / mefâ‘ ilü / fâ‘ ilün]

Pâ-beste-i ‘alâka-i dünyâ dimâgını

Telh itmeseydi şerbet-i şîrîn irtihâl

Lâzım gelürdi zâ‘îka-i bed-mizâca kim

Lezzet-pezîr olaydı şekerden bi-eyyi hâl

[152] Kıt‘a Lehu

[Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün]

Müşkil-i saht olmasa hâl-i ‘uqûd-ı yâd-bûd

Şarf-ı ‘ömr ü himmet itmezdi aña ehl-i şühûd

Lîk sehl itmiş o kârı sâlik-i ser-keşteye

Ser-furû-yı zânû pîrân u tekrâr-ı sücûd

[153] Kıt‘a Lehu

[Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün]

Zişt ü zîbâ vü dost u düşmen yâr u mâr vü şehd ü semm

Sâz u sûr vü sûz u sûg mihr ü kîn vü medh u zemm

Nâzır-ı naqş-ı ʿukûs ahvâl eyler ihtilâf

Dil cihât u vaḥdete âyîne ister dem-be-dem

[18a]

[154] Kıtʿa Lehu

[Feʿilâtün / mefâʿ ilün / feʿilün]

Tâzelik nevbahâr-ı şûr-ı cünûn

Pîrlük mevsim-i şimâr-ı fûnûn

Böyledür naqş-ı devr-i bûkalemûn

Küllü emrin li-vaḳtihi merhûn

[155] Kıtʿa Lehu

[Mefʿûlü / mefâʿ ilün / mefʿûlü / mefâʿ ilün]

Yârân olıcaḳ mühmel mârâna olur mübdel

Âḫirde çıkar zehri mihr olmasa pâk evvel

Tafşîl-i nedîmüñ bil bî-tecrûbe virme dil

Bî-hûde nedem müşkil hemdem kim ola mücmel

[156] Kıtʿa Lehu

[Mefâʿ ilün / feʿilâtün / mefâʿ ilün / feʿilün]

Faḳîr-i ḥanḳahuñ ḥâli dâʿimâ ḥoşdur

Faḳîh-i medrese derd-i hevesle nâ-ḥoşdur

Olur mı nâhoşla hîç zevk-i hoş-şoḡbet

Ol iki tâ'ifenüñ olması cüdâ hoşdur

[157] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Herkesüñ zâtındadır miftâḡ-ı genc-i ma' rifet

Zâtını bulmazsa bulmaz fetḡ-i gence maḡderet

Bilmeyince kendüyı ġayrı daḡı bilmek muḡâl

ġarḡ-ı cehl-i maḡz olup ḡalmaz mecâl-i ma' zeret

[158] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Girdbâd-ı dâmen-ı deḡt-i fenâdur Mevlevî

Âsiyâ seng-i reh-i âb-ı beḡâdur Mevlevî

Vaḡf-ı devr-i vecd u raḡḡ ḡâlidür 'ömri tamâm

Ney gibi sırdur hevâ-yı hûy u hâ'dur Mevlevî

[159] Kıt'a Lehu

[Fe' ilâtün / mefâ' ilün / fe' ilün]

'Ârif isterse k'olmaya meftün

Virmesün ġâḡ ḡâḡ naḡḡ-ı fûnûn

Nevbet-i levh-i sâdedür eknûn

Küllü emrin li-vaḳtihi merhûn

[18b]

[160] **Ḳıṭṭ' a Lehu**

[Mefâ' ilün / mefâ' ilün / fe' ülün]

Semâ'-ı ten çü fânûs-ı hayâlest

Mudîreş dûd-ı şem'-i vecd u ḫalest

Semâ'-ı dil ze şevḳ-i lâyezâlest

Semâ'-ı cân be-⁵⁵ aşḳ-ı zülcelâlest

[161] **Ḳıṭṭ' a Lehu**

[Mef' ülü / fâ' ilâtü / mefâ' ilü / fâ' ilün]

Dil-beste-i ḫayâta ki mâtem gelür memât

Bilmez henüz nidüğini seyr-i fi'ş-şıfât

İm' ân olunsa çü şeş deryâ-yı zâtla

Kevn ü fesâḳ üzredir emvâc-ı kâ'inât

⁵⁵ Tenin sema'ı hayalin fanusudur. Onu idare eden de vecd ve hal mumunun dumanıdır. Gönlün sema'ı ebedi Allah'ın şevkindendir. Ruhun sema'ı Allahın aşkıyladır.

[162] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / fâ' ilâtün / mef' ûlü / fâ' ilâtün]

İnsân-ı kâmil oldı Nûh-ı zamân zemîne

Dergâh-ı hizmetidür aḥbâbına sefine

Cûdî-yi intisâbı tûfân-ı keşret içre

Ser-menzil-i selâmet ü vahdet-i güzîn dîne

[163] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' ilü / mefâ' ilü / fe' ûlün]

‘Uḳbâda ḥazîn olsa gerek hâlik-i dünyâ

Ġavġâyâ zemîn olsa gerek mâlik-i dünyâ

Ser-menzil-i câna ki şitâbân ola ebdân

Pâ-bende rehin olsa gerek sâlik-i dünyâ

[164] Kıt'a Lehu

[Fe' ilâtün / mefâ' ilün / fe' ilün]

Olsa bir mâh-ı nûr-ı baḥş-ı ‘uyûn

Çeşm-i zaḥm-ı zamân ider ma' yûn

Perdede tâ ki olmasun bîrûn

Küllü emrin li-vaḳtihi merhûn

[165] Kıt'a Lehu

[Mefâ' ilün / mefâ' ilün / fe' ülün]

Semâ'-1 sâlikân terk-i kuyûdest

Semâ'-1 'âşıkân zıkr-i vedûdest

Semâ'-1 'ârifân mahv-1 vücûdest

Semâ'-1 bî-hûdân 'ayn-1 şühûdest⁵⁶

[19a]

[166] Kıt'a Lehu

[Mef' ülü / mefâ' ilü / mefâ' ilü / fe' ülün]

Sermâye-i 'ömrüne tamâmına yeterdün

Mecmû'unı hep hizmet-i dünyâda yitirdün

Bed-kâr hevesle neler itdün hele fikr et

Ey dil bu gelüp gitmede bir iş mi bitirdün

[167] Kıt'a Lehu

[Mef' ülü / mefâ' ilü / mefâ' ilü / fe' ülün]

Geldikde ki pâkize idün levş-i günehten

El-hâle hârâb olmasın kâr-ı sefehden

⁵⁶ Salıkların sema'ı kayıtları terk etmektir. Âşıkların sema'ı Vedud zikridir. Ariflerin sema'ı varlığı yok etmektir. Beyhudelerin sema'ı gördüklerinin aynıdır.

Gitdikde ne yüzle gideceksin ne gerekdür

Endîşe gerekmez mi saña rû-yı siyehden

[168] **Ḳıṭ‘a Lehu**

[Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün]

Germ olurdı mergile ten zehresi âb olmasa

Dil dağı teb-lerze-i vehmile teb-yâb olmasa

Sehl idi cânbâzlık her ḳâlîb u ḳalbe eger

Kâr-ı teslîm u rızâda nefs-i ḳullâb olmasa

[169] **Ḳıṭ‘a Lehu**

[Fe‘ ilâtün/ fe‘ ilâtün/ fe‘ ilâtün/ fe‘ ilün]

Hırḳa-i faḳr u fenâ olsa libâs-ı nefsün

Rûḫıla zâhir olur sırr-ı ḥabâs-ı nefsün

Şâh-ı tecrîde şaḳın itme nigâh-ı küştâḥ

Ġayra vechi nedür ey bende ḳıyâs-ı nefsün

[170] **Ḳıṭ‘a Lehu**

[Fe‘ ûlün / fe‘ ûlün / fe‘ ûlün / fe‘ ûlün]

Der in meydân dil ü cân-râ semâ‘ est

Ve zin-i tâlib ten-i mân-râ semâ‘ est

Velî sergeştegi key bâned devvâreş

*Ki bî-ḥûd ser-be-ser ân-râ semâ' est*⁵⁷

[171] Kıt' a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Âlet-i cân-ı cihân-ı aḥsenü't-taḫvîmdür

Kâr-gâh-ı çâr' unşurda mükerrer dest ü pâ

İtmesünler cünbiş-i bed-ter hevâ-yı nefside

Yohsa ḥâzırdur duta kıt' ıyla tertîb-i cezâ

[19b]

[172] Kıt' a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Olmasa mecmû' a-i ğayb u şehâdet âdemi

Ḥ'âb u bîdârîde olmazdı temâşâ her demi

Gâh rü'yet gâh rü'yâda teselli-yâb olup

Kendüye ḥikmet-nümâ olmuş dü-rû-yı' âlemi

⁵⁷ Bu meydanda gönül ve can sema' ediyor. Ve bu talepten ten sema' ediyor. Bu dönmelerde başı dönmez. Ki elinden olmadan baştan aşağıya sema' ediyor.

[173] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

‘Aql üstâd-ı ‘ulûm olmazdı ilhâm olmasa

Nefs şâkird-i ‘amel olmazdı aqdâm olmasa

Ûâ’id ü sâ’ikdür anlar âdeme her kârda

Dâ’ir ammâ dâr-ı ‘âlem halka-i dâm olmasa

Nükte

Terkü’t-tedbîri bi’t-tefvîdi yûrişu ahsenü’t-ta’vîzi⁵⁸

[174] Kıt'a Lehu

[Mef’ûlü / mefâ’îlün / mef’ûlü / mefâ’îlün]

Nefs-i şumâr-ı hisâb hayât-ı hayvânım

Mu’âmil-i ser-bâzâr-ı ‘ömr-i insânım

Velî ne fâ’ide sermâyemiz hebâ oldı

Henüz bîm-i ziyânile rehn-i hırmânım

[175] Kıt'a Lehu

[Mef’ûlü / mefâ’îlü / mefâ’îlü / fe’ûlün]

Dervîşi ki dil-rîş ide meydân-ı maḥabbet

Merhemdür aña sûde-i elmâs-ı melâmet

⁵⁸ İşi Allaha bırakarak tedbiri terk etmek en güzel telafidir.

Teşvîşe düşüp eylemez endîşe-i dermân

Dâğı yeter ol hâsta dile ‘ ayn-ı ‘ inâyet

[176] Kıt‘ a Lehu

[Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün]

‘ Ömr odur ki hem-‘ inân-ı tâli‘ -i bîdâr ola

‘ Aş-ı hoşla her demi şad-güne ber-ğurdâr ola

Dest-i şâhı nâ-resâdur neyline ol devletün

Dergeh-i dilde meger şıdkile hîdmet-kâr ola

Nükte

Milâkü kemâli‘l-mer‘i kelâmihî⁵⁹

[20a]

[177] Kıt‘ a Lehu

[Mefâ‘ ilün / mefâ‘ ilün / mefâ‘ ilün / mefâ‘ ilün]

N’ola şîr felek olsa derün kıtmîrine lâlâ

Müsâ‘ id tâli‘ i mes‘ üdü ey şâhenşeh-i vâlâ

Sen ol halka-i merdân-ı kehf-i pür-kerâmetsin

Ki dîrler *ente Mevlânâ⁶⁰* serâser ‘ âlem-i bâlâ

⁵⁹ Kişinin olgunluğu kelimadır.

⁶⁰ Sen Mevlânâsın.

[178] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Her dü 'âlem pür-nevâl-ı bî-dirîğ-ı zü'l-celâl

Sen de qalmazsın tehî et bî-nevâ-yı zî-'iyâl

Ėarq-ı tûfân-ı 'aâtadur zîr ü bâlâ şeş cihet

Dîde-i âze görünür lîk yek-ser huşk-ı sâl

[179] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / fâ' ilâtün / mefâ' îlü / fâ' ilün]

Naş u nigâra âyîne-i dil qapılmasun

Ol sâde-levh-i jeng-i hevesle yapılmasun

Şeh-râh-ı istikâmet aña hayreti yeter

Kec fikrle girîve-i rîve şapılmasun

[180] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Qâr-ı bende k'olmaya kesb-i rızâ-yı seyyidi

Kûçe bâzâr-ı divîde her nefes mağbûndur

Qavl u fi' l ü hûy u nefsin hoş gören bî-hırm u şerm

Hod-pesend ü hod-nümâ vü hod-be-hod ma' yûndur

[181] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Dil zemîn-i sâye-i serv-i revânuñdur senüñ

Dîde cûy-ı ' aks-i rûy-ı hûy-feşânuñdur senüñ

Sen hırâm it dîde-i eşk elini itsün nişâr

Dîde vü dil cilve-gâh-ı imtinânuñdur senüñ

[182] Kıt'a Lehu

1,2,3,4 [Mef' ûlü / mefâ' ilü / mefâ' ilün / fâ'ul]

İksir-i ğış u ğill-ı menâhîdür tevbe

Cârûb-ı has u hâr-ı melâhîdür tevbe

Şâbûn-ı her-âlâyış emmâre olunca

Pâk itmekile halka mübâhîdür tevbe

[20b]

[183] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Cûş-ı deryâ-yı şuver kim mevc-i keşret pâş ola

Her ser-i kâma hezârân bî-edeb evbâş ola

' Ârife cây-ı selâmet herc ü mercinden anuñ

Bâm-ı şulhıla kenâr-ı ma' rez-i perhâş ola

[184] Kıt'a Lehu⁶¹

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Bir fûrûmâye k'ola şadr-ı serâ-yı ihtîşâm

Hâr-hâr-ı hâr eţrâfı çekilmez şubh u şâm

Rûy u bûyı revnağ gülzâr iqbâl olmasa

Gül olurdu nîş çeşm bülbüm vü mû-yı meşâm

[185] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Hüsn-rây u hûy-nîk ü rûy-hûb u fi'l-huş

Pertev-i esbâb-ı hasen ahsenü 't-takvîmdür

Her ki hüsniyâta zâtı mazhar-ı kâmil ola

Hükm-i kerremnâ-yı müşbet şâhid-i tekrîmdür

[186] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Şükve-rîz olma raķîb-i bî-günehden esîm ol

Hüsn idince herkesi reşkîn ğayret nitsün ol

'Âlemi ol da raķîbi 'add idüp hayretdedür

Cümleye perhâr-ı dâmengîrdür 'aşık bu yol

⁶¹ -K2

[187] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Genc ü renc ü dâd u cevr ü ' illet ü kıllet behem

Olsa gelmez hâtıra fark-ı teşeffî vü kerem

Sâye vü hürşîd ü berç ü hırmen bûd u nebûd

Birbirinüñ püşt ü rûyıdur dimez lâ vü ne' am

[188] Kıt'a Lehu

[Fe' ilâtün / mefâ' ilün / fe' ilün]

Şirk-i ' ayn-ı vücûdadur inkâr

Yohsa tevhîd-i Hâkda şübhe mi var

Ehl-i his itmesün ' abeş ısrâr

Leyse fi'd-dâri gayruhu deyyâr

[21a]

[189] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' ilü / mefâ' ilü / fe' ûlün]

Âvâre-i kûy-ı dile ârâmgeh olmaz

Ârâm nedür kıanda olur anı da bilmez

Sergeşte olup her ser-mûyı anuñ ağlar

Cennetde dağı olsa muqarrer yüzi gülmez

[190] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Olmasa derd-i ser-i hayl-ı melek dî-vücûd

Âdem-ı hâkî nihâde emr olunmazdı sücûd

Görmeyen kendin görünce merdüm-ı dîde gibi

Secde-i şükriyle itsün hamd-ı in'âm-ı şühûd

[191] Kıt'a Lehu

[Fe'ilâtün / mefâ' ilün / fe'ilün]

Birlige yetmeyen felâsife var

Kesret içre yeter gider bî-zâr

Çeşm-i bend-i nuğûşdan zinhâr

Leyse fi'd-dâri gayruhu deyyâr

[192] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Zâhir ü bâtın ki zıkr ü fikrle ma' mûr olur

Sa' y-i a' zâ cevâniḥ-i meşkûr olur

Nâzır-ı âfâḫ u enfüs ki başîretle ola

Cânib-i cân-ı cihândan mû-be-mû manzûr olur

[193] Kıt'a Lehu

[Mef' ulü / fâ' ilâtü / mefâ' ilü / fâ' ilün]

Deryâ-dilâna vüs' at-ı meşreb-i şafâ yeter

Dil-teng-i ârzûya ümîdi cefâ yeter

Herkes ki bir tarîkile ser-menzilin bula

Erbâb-ı şıdka 'ahd-i kadîme vefâ yeter

[194] Kıt'a Lehu

[Mef' ulü / fa'ilâtün / mef' ulü / fâ' ilâtün]

Sırr-ı dili olaldan genc-i nihân-ı sine

Sînâ-yı 'âlem oldı vîrâne-i define

Hıyl-ı melek demâdem huddâm u pâs-bânı

Gayret tılsımın itmiş faqr u fenâ sekîne

[21b]

[195] Kıt'a Lehu

[Mef' ulü / fâ' ilâtü / mefâ' ilü / fâ' ilün]

Dünyâ-yı dîn için dilüñ itme zebûn u hıvâr

Rızkuñ şütür gibi n'ola dervîş olursa hâr

Bî-minnet ol dimâguña kand-ı nebât olur

Tek olmasun o gönça hemân cüft-i hâr hâr

[196] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Câ-nişîn olmaz kirâmuñ pâyına fark-ı eyyâm

Pâyede isterse olsun her biri 'âlî-mağâm

Rûşenâ-yı çeşm-i 'âlem olmasa hürşîd u mâh

Germ-i şeb-tâba döner Mirrîh ü Keyvân şubh u şâm

[197] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Nâ-murâd olmak murâdım ber-murâd olsam ne gâm

Kâm-ı 'âleme telh ider âhir çü kâm-ı âdemi

Kâmrân-ı nâ-murâd olmak gerekdür 'âkile

Birbirinüñ pîr ü peder çünki sûr u mâtemi

[198] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

'Aşk u şevk ü vecd ü hâl ü şahv ü sekr bî-dijem

Cümle emvâc-ı muhîf nurdur bâ-keyf ü kem

Merdüm-i çeşmi ider girdâb-ı hayret cûşişi

Ġûta-h'ârı olmadur 'irfân her vâlâ-himem

[199] Kıt'a Lehu

[Fe'ilâtün / mefâ'ilün / fe'ilün]

Birlik üzre iken hıyâr u şerâr

Girmemiş âra yirlerine şumâr

‘ Aks ü zıldur kıılma ey dil zâr

Leyse fi'd-dâri gayruhu deyyâr

[200] Kıt'a Lehu

[Fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün]

Nâ-murâd olmak murâdım ber-murâd olsam ne var

Çün hilâf üzre muqarrer devr-i gerdûn-ı denî

Kâmrânlık hoş gelürdi tab' -ı dûr-endîşe

Hâk-ı hicr-i câna bâri şalmasa âhir teni

[22a]

[201] Kıt'â Lehu

[Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ fe'ülün]

Cihân germ-âbe sineñ câme kânı

Hâmûşândur tehî şanmasın anı

Alur rûh-ı revânuñ menzilini

Çalur anda pelâsın hâsm-ı fâni

[202] Kıt'a Lehu

[Mefâ' ilün / mefâ' ilün / fe' ülün]

Cihânı rübâdur süyûl-ı müyûl

Hıs u hârı olmuş 'uqûl-ı fuḥûl

Atup su-be-su mevceh-i tiz cûş

İder bî-şek icrâ-yı ḥükm-ı ḥulûl

[203] Kıt'a Lehu

[Mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün]

Firûzân olsa şem' -i cân ü dil nûr-ı tecellîden

Olur bîzâr-ı 'âşık tâbiş-i mihr-i tesellîden

Nice bîzâr olur ehl-i velâ zor belâ yâdın

Meger bâzâr ola zîr-i teberri vü tevellîden

[204] Kıt'a Lehu

[Fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilün]

Bir iki câmla zâhid işün biterdi velîkin

Saña o zühdüne hem-reng ü bî- ilâc iş olmaz

Ne ḥâcet itmege ta' cîl kim gelince zamânı

Bu kâr-ḥânedede seyr ile hiç bitmez iş olmaz

[205] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Devlet-i dâreyn sırrıdur secde-i hâkderün

Her ser-i mûyın ider sebz ü nevâziş perverün

Cebhe-sây u rûmâl oldıkça güyâ nev-be-nev

Olmada burc-ı kırânı mihr ü mâh-ı enverün

[206] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Hem-ser eyler her ser-i mû-yı seri ' arşa sücûd

Merdüm-i çeşme odur sermâye-i nûr-ı şühûd

Hâk-sâr oldıkça kendünden k'ide kaç' -ı nazâr

' Âkıbet ol hod-nümâya itdürür terk-i vücûd

[22b]

[207] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' ilü / mefâ' ilü / fe' ûlün]

Âlâ-yı havâdiş güzer itdikçe başardan

Âyîne-şıfat geçme şağın hüsn-ı nazârdan

Ol silsilenün nâ-hoşunı hoş görüp ey dil

Her lahçada pür-şevk olagör tâze haberden

[208] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

İtmesün dîvâne-i 'aşka naşihat hoş-mend

Bâd ider zîrâ ki cüz'î âteşi külli bülend

Bend idince 'aşkı ma' şûka nûr-ı i' tibâr

Hîç efsûn dil-i eferde olur mı çeşm-i bend

[209] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Böyle şehriyân-i imkân eyleyen şâh u vücûb

Mass ider mi dâmen-i meydânına gerd-i luğûb

Lütf-ı cevri idüp 'arz-ı cemâl-i bâ-furûğ

Mâverâ-yı perde-i gayba çeker rûyın 'uyûb

[210] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Ey dil deryûze ger minnet-pezîr ol dem-be-dem

Bî-şumâr itmiş iden haqqında ihsân u kerem

Mâ' adâ tursun hemân dil olduğıni' met yeter

Yohsa pâ olsañ ne zaħmetler çekeydüñ her qadem

[211] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Ey dü çeşm-i ter nedür bu girye vü gûte nazâr

Çeşme-i nûr-ı şühûd olmuş vücûduñ ser-be-ser

Bir görüp her gördigüñ olma ğalaţ-ı hiss-i havl

Ömrüñ oldığça ikilik perdesinden kıl hâzer

[212] Kıt'a Lehu

[Fe' ilâtün / mefâ' ilün / fe' ilün]

Şanma tafşîl-i vahdeti tekrâr

Vâhîde yokdur ihtimâl-i şumâr

Birlik üzre yürür şîĝâr u kibâr

Leyse fi'd-dâri ğayruhu deyyâr

[23a]

[213] Kıt'a Lehu

[Fe' ilâtün / mefâ' ilün / fe' ilün]

Ķul limen ħalbuhu ğalâ şaĝafâ

Lâ te 'evveh izâ'l-ħabîbü cefâ

Bel 'alâ 'ş-şabri dum ve nal şerefâ

Hasbuna'llâhu vahdehu ve kefâ⁶²

[214] Kıt' a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Şîr-i merd haqqıla nâdân iderise kâr zâr

Kârim eyler pençe-i qahrında her dem âh u zâr

Yek-nigâh sehm-gîni zehresin şad çâk idüp

Rağbet itmez hâk-ı berbâdına âz-ı mûr u mâr

[215] Kıt' a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Vârişe mâlik kim ide intiqâl

Cânun içün virmeyiser bir hilâl

Elde iken fırsat-ı aḫz u ' aḫâ

Eyleyigör ehline bezl-i nevâl

⁶² Kalbi sevgiden kaynayana söyle. Sevgili cefa ettiği zaman âh etmesin. Bilakis sabra devam et ve şerefeye nail ol. Allah tek başına bize yeter.

[216] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' îlü / mefâ' îlü / fe' ûlün]

Vir vârunı yokluk alagör ey dil-i sâde

Me'mûlüñ eger sûd ise bâzâr-ı fenâda

Dâd ü sitedi böyle gerek kâr-şinâsuñ

Yohsa olur iflâsla mağbûn u fütâde

[217] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Şulh u ceng ü hall u ' aqd u fetk ü retk-i her ümem

Baş u dirhem dâğ u merhem neyl ü hırmân-ı ni' em

Virmesün gerd-i tağayyür tab' -ı pâk-ı ' ârife

Eylesün zevk-ı temâşâ-yı dü rûya dem-be-dem

[218] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Sedd-i râh-ı in ü ândur fetḥ-i bâb-ı Mevlevî

Gerdiş-i vecd-i revândur pîçtâb-ı Mevlevî

Zîr-i mîğ-i şûret olmaz pertev-i mâhiyyeti

Şems-i Tebrîz-i cihândur mâh-tâb-ı Mevlevî

[23b]

[219] **Ḳıṭ‘a Lehu**

[Mefâ‘ ilün / mefâ‘ ilün / mefâ‘ ilün / mefâ‘ ilün]

Zemîn ü âsumânı farz idüp nüh ḳubbe bir ḥamâm

Tecerrüd üzre kâr-ı şüst ü şûyı k’idesin itmâm

Olup nefis-i nefîsün pâk-ı evsâḥ menn ü mâdan

Alursuñ câmeken şerbet-i âb-ı beḳâdan kâm

[220] **Ḳıṭ‘a Lehu**

[Mef’ ûlü / mefâ‘ îlü / mefâ‘ îlü / fe’ ûlün]

Eṭfâlle dîvânelerün ḥâli ‘acîbdür

Âyîne olup birbirine ol iki fırḳa

Eglenceleri seng ü şütümile teḳâbül

Gelmez dil-şâfilerine loḳma vü ḥırḳa

[221] **Ḳıṭ‘a Lehu**

[Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün]

Mihr-i gerdûn-ı velâyetdür cenâb-ı Mevlevî

Dürr-i meknûn-ı kerâmetdür cenâb-ı Mevlevî

Çeşm-i cân-ı sâlikân-ı ümmet-i pür-himmete

Nûr-ı bîçûn-ı hidâyetdür cenâb-ı Mevlevî

[222] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

İtmeyen bî-dârî vü hâbında zevk-i i' tibâr

Fehm ideydi kim pey-ender-pey nedür leyl ü nehâr

Cem' -i rûz u fark-ı şebbînin idüp tevfiğ-i tâm

Her dem eylerdi şafâ-yı gamz dâ-yı nev-bahâr

Nükte-i Latîfe

El-muyûlu suyûlun tecrî bi'l-ķulûb ve'l-ķevâlib⁶³

[223] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Bir karar üzre degül çün devr-i çerh

Mâhı geh bedr eyler ol gâhî hilâl

Pes dilâğuş u şemîni hoş görüp

Her nazarda bîş ü kemden 'ibret al

[224] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' îlü / mefâ' îlü / fe' ûlün]

Neyler 'acabâ ni' metini şâhib-i imsâk

Olmuş tütalum mâ-melek-i 'âleme mâlik

⁶³ Meyiller kalplerde ve kalıplarda akan sellerdir.

Âhîr bırağup Һasretile gitse gerekdür

Evvel niçün olmak reh-i pür-niğmete sâlik

[24a]

[225] Kıt'â Lehu

[Mef' ülü / mefâ' ilün / mef' ülü / fe' ülün]

Eylerse n'ola Һalka kerem şâhib-i ihsân

İtdikce 'ağâ olmadadur fazl-ı Һudâ bîş

Ta' mîr-i dil-i münkesir olmuş aña gûyâ

Sermâye-i sûd-ı dü cihân bî-gam u teşvîş

[226] Kıt'â Lehu⁶⁴

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Fâriğ-i da'vâ-yı hestî kâni'-i nân-ı cevîn

'Âşık-ı faqr u fenâ vü mâlik-i mülk-i yakîn

Tâlib-i genc-i nihân ü râğib-i kâlâ-yı dîn

Bende-i Һünkâr-ı ekber dil-firîb-ı Һûr-ı 'în

⁶⁴ Varlık davasından vazgeçen, arpa ekmeğine kanaat eden. Fena ve fakirliğe âşık, sağlam bilgi ülkesinin maliki. Gizli hazinenin talibi, dini isteyen. En büyük hünkarın kölesi, hurilerin gönül aldatanı.

[227] Kıt'â Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Hırka-pûş u lücce-cûş u cur' a-nûş vecd ü hâl

Mâh-1 çerh-i faqr u mihr-i evc-i fahr-1 bî-zevâl

' Ârif bî-h'îş u bî-teşvîş kayd-1 mülk ü mâl

Bende-i Monlâ-yı Rûmî mazhar-1 ism-i Celâl

[228] Kıt'â Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' îlü / mefâ' îlü / fe' ûlün]

Geldün bu cihân-1 ' acebe seyr iderek

Ser-menzile irdün hazer-1 gayr iderek

Yâd itse n'ola menkabemüz ehl-i nazâr

Gitmekdeyüz âşarımızı hayr iderek

[229] Kıt'â Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Ey dü gûş-1 âşinâ-yı nağme-i cân-sûz-1 ' aşk

Çandasın çanda nevâ-yı dil-pezîr-i yûz-1 ' aşk

Ger olayduñ bî-haber çalır giderduñ şükrin et

Gözden evvel sende oldu cilveger nevrûz-1 ' aşk

[230] Kıt'â Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Mevlevîvâr olmasa perverde-i şems-i cihân

Çarh-zen olmazdı meydân-ı hevâda zerreler

Lâkin itmüş vecd ü cezbe cümlesin ser-germ-i hâl

İtmede zevkî semâ' -ı bâ-şafâda zerreler

[24b]

Daķıka-i Rakıka Lehu

Lâ yeşîru'l- 'âmmu hâssen bi'l-fuşûli ve'l-havâşi bel yezheru mine'l-ictimâ' i hüşüşiyâtu'l-eşhâş

li-enne'l-hakîkate lâ tekbelu'l-ķalb ve lâ tuķarribuhâ hakîkatü'l-ihtisâş

Fe-hâzihi muķaddimetün şuhûdiyyetün tunticu tevĥîde'l-havâş⁶⁵

[231] Kıt'â Lehu

[Mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün]

Firâz-ı bâm-ı ' arş-ı lâ-mekândur cây-ı dervîşân

Şeref-bahş-ı ser-i devr-i zamândur pây-ı dervîşân

Degüldür anlaruñ sırr-ı me' âd u mebdesi ma' lûm

Ki hû-yı nefh-i haķla tevemândur hây-ı dervîşân

⁶⁵ Avam olan, fasıllarla ve havaslarla beraber olmakla havas olmaz. Şahısların özellikleri toplulukta ortaya çıkar. Çünkü hakikat, değişimi kabul etmez ve ihtisâsın hakikatine yaklaştırmaz. Bu havasın tevhidini netice veren görünen bir mukaddimedir.

[232] Kıt'â Lehu

[Mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün]

İderse zulmile sultân ra' iyyesini harâb

Her itdügün görür ol da tolup gözine türâb

‘ İtâb-ı dâver-i Qahhârı yâd itmez mi

Megerki zâlîme hîç olmaya su'âl u cevâb

[233] Kıt'â Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Mârile yâr olmak ister yârile mâr olmayan

Hoş görüp ya' nî rakîbin yârîne bâr olmayan

Gül gibi gelsün açılsun ‘ ayn-ı cem' -i bezmine

Gülşen-i mihr ü vefâda hâr-ı âzâr olmayan

[234] Kıt'â Lehu

[Fe' ilâtün / mefâ' ilün / fe' ilün]

‘ Âciz-i faqr olan esîr-i cefâ

Yek-nefes k' olmaya harîf-i şafâ

Yâdına gelmeye niçün hayfa

Hasbuna 'llâhu vahdehu ve kefâ

[235] Kıt'â Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Bilse kadr-ı ân-ı 'ömri feylesof tîz-râyı

Hâtırında felsefe itmezdi kadr fûls-i câyı

Safsata-fersâ-yı 'âlem mi olurdu vehmile

Olmasa evvel kadem bahş-ı kademde jâj-ğâyı

[25a]

[236] Kıt'â Lehu

[Mef' ûlü / fâ' ilâtü / mefâ' ilü / fâ' ilün]

Ma' şûk olunca kadr-i niyâzı bilür gerek

'Âşık daği 'inâyet-i nâzı bilür gerek

Bilmezler ise nâz u niyâzuñ merâtibin

Tevfik-i bende râh-ı iyâzı bilür gerek

[237] Kıt'â Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Dâd-ı gayret çün zîr-i desti ider âhîr tebâh

Düşmesün kayd-ı demâra zîr-i dest bî-günâh

İhtiyâc-ı 'arz-ı hâl itmez anı dâna-yı râz

Hâtır-ı meksûrdan besdür aña bir nîm âh

[238] Kıt'â Lehu

[Fe'îlâtün / mefâ' ilün / fe'îlün]

Zıkrın eyler bu fıkranuñ 'urefâ

Hırz-ı cân u 'azîmet-i esefâ

Vefk-ı devletdürür dimiş şürefâ

Hasbuna'llâhu vaḥdehu ve kefâ

[239] Kıt'â Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' îlü / mefâ' îlü / fe' ûlün]

Bî-kayd u ğam ol seyr ü sülûk isteriseñ

Pür-şevk-i dem ol zevk-i mülûk isteriseñ

'Arz itme dilâ hâlünü bir ferde şağın

Celb-i refh u ref' -i şükûk isteriseñ

[240] Kıt'â Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' îlü / mef' ûlü / fe' ûlün]

Âzarladur zabt-ı raqîb ey şeh-i dâdâr

Zîrâ ki fûrûmâyeler in'âm götürmez

Gösterme şağın rûy-ı dil ol gürisne-çeşme

Bî-şerm ü hayâ peyker ikrâm götürmez

[241] Kıt'â Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Büy-ı hûşdır çünkü ey bîni ğıdâ-yı şamme

Pes neden geldi saña bir büy-ı kibr olmak 'acîb

Hâk-zâde 'ayb-ı fâhişdür bu beglenmek hemân

Rağm-ı enf-ı dîv idüp göster tevâzu' la edeb

[25b]

[242] Kıt'â Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Zâhir-i fişk u şalâh u bâtın-ı zühd ü tehem

Şüret-i redd ü kabûl u sîret-i 'övr ü nedem

Olmaz elvân-ı merâtib perde-i çeşm-i şühûd

Mağrem-i râza hicâb-ı nûr u zulmetden ne ğam

[243] Kıt'â Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Ni' met-i bî' âfiyetdür mün' ime ğaflet-fezâ

Ğam degül aña hem olsa olmasa berg ü nevâ

Cürb-i Şîrîn olmadıkça hoş-güvâr-ı gürsine

Hazm u hazm ehl-i tab' a himyedür enseb ğıdâ

[244] Kıt'â Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Terk-i rûbeh bâzî-yi nefis it harîminde dilâ

Bîşe-i şîrândur meydân-ı merdân-ı hudâ

Naşş-ı pâ-yı bî-edeb olmaz o gayretgâhda

Sedd-i râh-ı dîvdür seng-i âsitân-ı evliyâ

[245] Kıt'â Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Ey dehen sensin meger sermâye-i elvân-ı zevk

Ṭatmamışdur kimse sensiz sofrâ-i dünyâ ṭuzun

Çıkmasun ebedî lisânuñdan şâkın telh ü dürüş

Âdem oldur nerm ü şîrîn söyleye dâ'im sözün

[246] Kıt'â Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Keşret-i çün ü çirâ vü fikret-i lev-lâ vü lem

İtmede dânişveri dil-beste-i bahş-ı hikem

Hikmetü'l-işrâk olunca ceyb-i serde âşikâr

Sâde levhi eyledi yek-noқта 'ilmiyle 'alem

[247] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Ney gibi her şerhada şad inşirâh ister dile

Tâ ki âyîne olup keşf-i rumûz-ı müşkile

Eyleye ehl-i maqâmâtı teselli-i nefis

Her demi hem-bû ola 'ûd u 'abîr ü müşkile

[26a]

[248] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' ilü / mefâ' ilü / fe' ûlün]

Tiryâkîlerün bengi vü mey-ğorla bahşi

Bir hoşça temâşâyımış aşhâb-ı 'uqûla

Da' vâlarınûn şâhidi hep keyfe münâsib

Uymaz şaded bir Haq erbâb-ı nuqûla

[249] Kıt'a Lehu

[Fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilün]

Bende-i mücrim olıcağ hizmete ikdâm eyler

'Âkıbet-ı 'afvile Mevlâ dahı ikrâm eyler

Bakma rûy-ı köhne dîde-i nazar ile şağın

Belki rahmet anı âyîne-i in'âm eyler

[250] Kıt'a Lehu

[Mefâ' ilün / mefâ' ilün / fe' ülün]

Merâyâ k'olsalar pâk u mükâbil

Şafâ-yı âhîr olur anda hâşıl

Teselsül itmemek mevc-i mezâyâ

İki gönül bir olduğda ne-ķâbil

[251] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Zerre kim âyîne-i mihr-i cihân-ârâ ola

Hiç tehî şey mi ķalur 'âlemde inşâf it dilâ

Lîkin im'ân-ı başîretdür bu râzuñ maķremi

Ṭur ṭavr-ı hikmete her laķza işrâf it dilâ

[252] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Ey serâpâ-yı ten-i hâk-ı nihâd-ı âdemi

Reg-be-reg hikmetle olduñ kân-ı hiss-i lâmise

Germ ü serd ü nerm ü saķtı derk ü cezb ü def ile

Câna sensin ķal'a-yı pür-pâs-bân-ı hâmise

[253] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Bâsıra oldukça hüsne mâşıta

Lâmisedür aşl u vaşla vâşıta

Dil 'alâka k'eyledi bunlar ile

İstemez mâ-beyne ğayrı râbıta

[26b]

[254] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Zîr-i her-kâmında dâm-ı şad-belâ hezmîn iden

Menzil-i maşşûda oldur sâlim ü ğânim giden

Yohsa her kâmı kemîn-i nefsi-i hodgâmı olup

Dûr olur gittükce semt-i h'âhişe ol giden

[255] Luğaz-ı Ra' nâ⁶⁶

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Ol nedür kim aşlı fer' a zam idüp

'Âleme olmuş 'aceb 'ibret-nümâ

⁶⁶ Divanda mevcuttur(Arı, 2011: 657).

Aşıl fer' ın kimse bilmez bî-gümân

Olmış ehl-i hıbreye hayret-fezâ

Şûret-i bî-i'tibâr u sîreti

Feylesfân-ı cihâna reh-nümâ

Her gören anı hurûfî zann ider

Lîk vifâk u müneccimdür şehâ

Ṭâlib-i 'ilm-i şığar ile kibâr

Kendü bî-'ilm ü 'amel bir bî-nevâ

Geh teraqqî geh tenezzüldür işi

Artup eksilmez velîkin dâ'imâ

Kimsenüñ olmaz harîf-i haşî ol

Herkese bî-gâne vü hem âşinâ

Her kime itseñ su'âl andan yaña

Cümle sehl-i mümteni' dirler aña

Eylemiş hüsni-nazar ol goncaya

Bülbülân-ı gülsitân-ı kibriyâ

Zâtı ma' mûr u merâtib şâhibi

Nev'-i 'ömrinden zamânı müntehâ

Mantıku 't-Ṭayra nazîre sözleri

Şâni-i 'Attâr-ı sırdır gûyiyâ

Her kelâmı bir mu' ammâ vü luğaz

Kendi hâlâ zîr-i estâr-ı hafâ

Gerçi terbî' üzredür seyr-i velî

Sa' d-i ekberdür ser-â-pâ bî-merâ

[27a]

Cilvegâhıdur 'anâşırla bürûc

Şîvesinden bî-ḥaber ehl-i hevâ

Geh büzürg ü kâh kûçek gösterür

Hem süķûṭ u hem su' ūdı mu' tenâ

Hem menâzıldür kamerle devrini

Bî-ḥusûf itmekdür ol meh-i liķâ

Bir başı var biñ ayağı dem-be-dem

Pâyına yüz sürmede ḥayr-ı du' â

Şeklini taşvîr idüp naqqâşlar

‘Arz ider ‘uşşâkına şubh u mesâ

Heft bendin çâr-pâre itseler

Gösterür her cüz’i bir harf-i hecâ

İtmede kesb-i hüner tedrîc ile

Derste hâzır olan bây ü gedâ

Çanda gitse ol ‘azîzün pey-revi

Pîşvâ-yı devr-i şeyh-ı bu’l-vefâ

Naşb-ı ‘aynı fenn-i zîc ü hendese

Mübtedî vü muntehîye pîşvâ

A‘cemi fehm-i nikâtında ‘uqûl

Lehcesi pâk ü zebânı hoş edâ

Halka-i illâda itmişdür vaţan

Pây mâli olmada her lahza lâ

Hüsn-i terkîb-i vücûdı bî-nazîr

Birbirinden pîş ü pes olmaz cüdâ

Mûy-ı jengî-veş olur pî-çîş-gede

Muħkem olmazdı tılımsı ħâliyâ

Çâr-pâye nerd-bân-ı rif' ati

Deh-yek-i bâlâ durur pesti hülâ

Her ki Şâkıb bu rumûzı ħall ider

Görmeye rûz-ı şumârında cefâ

[27b]

[256] Kıt' a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Nev-mürîdi Mevlevî kim fakrıla olmuş etemm

Reh-nümâ-yı kâmil ü pîr-i mükemmeldür dedem

Rû-mâl-ı ħâk-pâ-yı şeyh-ı şehri olsa n'ola

Himmeti sermâye-i iqbâldür 'inde'l-ümem

[257] Kıt' a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Şeb-çerâğ-ı cümle-i dilsin eyâ 'aql-ı ma' âd

Pâyüñe pervâne itsün kendüyi 'aql-ı me' âş

Nûr-ı tedbirüñle rûşendür serâ-yı ‘âfiyet

Yoğsa vehm eylerdi cânı bîmle şâhib-i ferâş

[258] Kıt‘a Lehu

[Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün]

Çeşm-bend olmazdı nireng-i hevâ âhir dile

İtmese evvel nigâh-ı iltifât-ı âb u gile

Pâke oladur gül olur çeşmi pür-âb âteşin

İtmeyüp bühtân çeşme kendiden itsün güle

[259] Kıt‘a Lehu

[Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün]

Dest ü dâmân kaçan oldukça Şâkıb mülteşem

Mevlevî te‘yîdin itmiş gayret-i Hâk mültezem

Muğbil ü mağbûl itdükçe muğhibb-i muğlişin

Münkirin eyler esîr-i nekbet ü reşk ü verem

[260] Kıt‘a Lehu

[Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün]

Huşk ü ter yek-kaṭre-i feyzüñle şâdâb-ı ni‘em

Nîk ü bed yek-lem‘a-i lütfuñla pür-tâb-ı kerem

Şükr-ı bî-ḥad cûda mevcûduñ ne ḥadd-i kudreti

Şerm-i ‘ac-z-i şükrüne şükr itsün erbâb-ı himem

[261] Kıt‘a Lehu

[Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün]

Seyrine şûret olunca rûy-pûş açmazdan

Müjdededür bûy-ı pîrâhen-i ‘azîz-i râzdan

Çeşm-i kurbânı nigh seyr-i cemâl olsun nihân

Vaqt-i nâzîkdür ne pervâ ğamze-i ğammâzdan

[28a]

[262] Kıt‘a Lehu

[Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün]

Şayd-ı sîmurĝ u hümâya kim tenezzül itmeye

Şa‘ ve-yi dünyâyı nitsün şâhbâz-ı Mevlevî

İltifât-ı mâsivâ düşmez ‘uluvv-ı şânına

Sâ‘ id-i şehdür maḳâm-ı ‘izz ü nâz-ı Mevlevî

[263] Kıt‘a Lehu

[Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün]

Bezm-i üns-i Mevlevîde itmek için ‘ayş ü dem

Meşreb-i vâsi‘ dürür ḳâ’im-maḳâm-ı Câm-ı cem

Derd ü şâf ü telh ü tîz ü şehd ü şîri bir görüp

Şîr-gîr neş'e-i tevhîd olur görmez elem

[264] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Tâ'ifân-ı kûy-ı aşkadur gehî şânî harem

Olmuş ehl-i hâle seng-i âsitân-ı müstelem

Ğavş-ı a'zam kûb-ı efhamdur kemîne bendesi

Ente Mevlânâ⁶⁷ dise 'âlem muhâldür lâ-cerem

[265] Kıt'a Lehu

[Mef' ulü / mefâ' ilü / mefâ' ilü / fe' ulün]

Sîmâ-yı şilâhuñ mı degül halka mülâyim

Evzâ' u kelâmuñ mı degül Hakkâ münâsib

Âyâ ne sebebden kara gülmez? komış aduñ

Vâ' iz gibi nâmuñ var iken ehl-i meşârib

[266] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

İtmesün âlûde fikr ü vâ' izi

Gördigince çirk-i huşbânım benüm

⁶⁷ Sen Mevlânâsın.

Belki şüst ü şû-yı eşk-i çeşmile
Şarğından pâk ola nâ-geh tenüm

[267] **Ḳıṭ‘a Lehu**

[Fe‘ilâtün / mefâ‘ ilün / fe‘ilün]

Çünkü yekdür esâs-ı ‘ağd-ı hezâr
İnhilâlinde hiç olur mı şumâr

Vehm-i şarf u hayâlîdür tekrâr
Leyse fi‘d-dâri ğayruhu deyyâr

[28b]

[268] **Ḳıṭ‘a Lehu**

[Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün]

Ḳalb olur ḳalbüne ḳalbi olmayanı ğıll u ğış
Bâtin olmazsa muşaffâ sûd itmez gösteriş

Ḳalbi şâf itmez küdürât-ı hevâ-yı nefsdan

Ḥân-ḳâh-ı ‘aşğda illâ ki pîr ü perveriş

[269] **Ḳıṭ‘a Lehu**

[Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün]

Ḳâbiliyyet-i ḥânemiz itdi ḥarâb

Rûz u şebde i‘ tiyâd-ı ḥûrd u ḥû‘âb

Ḳıṣr-ı huşk-ı ten alup pûsîde mağz

Bulmadı neşv ü nemâ lübbü'l-elbâb

[270] Ḳıṭ' a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' ilün / mef' ûlü / mefâ' ilün]

Feyz-i ezelî itmişken rızkı müheyyâ

Ya dilde nedür bu am u serde ne bu avgâ

Vatiyle gelür bendeye ta' yîni o şâhuñ

Vallahu huve 'r-rezzâk en yuhmilü hâşâ⁶⁸

[271] Ḳıṭ' a Lehu

[Mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün]

Şu' ûd-ı zirve-i devlet am-ı hübüṭına degmez

Hezâr sâle-i rif' at dem-i süķûṭuna degmez

Olur mı tâcile tahta rübûde kendüye mâlik

Ki dest-i himmet-i 'âlî hem şürûtına degmez

[272] Ḳıṭ' a Lehu

[Mefâ' ilün / mefâ' ilün / fe' ûlün]

Şarâb u şâhid-i in bezm-i fânî

Heme der neş'e vü der cilve ânâ

⁶⁸ Allah Rezzak'tır. Haşa ihmal etmez.

Be herçi dil nehi der vey bemânî

Şevi gümreh miyân-i îñ ü ânî⁶⁹

[273] **Ḳıı' a Lehu**

[Mef' ûlü / mefâ' ilü / mefâ' ilü / fe' ûlün]

Dilber sitemi ' âşıka pûşide keremdür

' Âşık kellesi dilbere düzdîde sitemdür

Ḳadr-i kereme ğadri revâ kim göre ' özri

Bed terkine vü her demi pîçide nedemdür

[29a]

[274] **Ḳıı' a Lehu**

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Mevc-i daħl u ħarc-ı sûhân u cûd-ı ħalkıdur

Şuğl-ı bîş ü kem ziyân-ı nağd-ı sûd-ı ħalkıdur

Faħr-ı dâ'im ' acz-i ħâ'imdür cezâ-yı ' âcili

Ol gedâ çeşmüñ ki naşb-ı ' aynı cûd-ı ħalkıdur

⁶⁹ Bu fani meclisin şarabı ve sevgilisi. Hep bunlara kaptırmışsın kendini. Neye gönül bağlarsan onun esiri olursun. Bunun ve onun arasında yolunu kaybedersin.

[275] Kıt'a Lehu

[Fe'ilâtün / mefâ' ilün / fe'ilün]

İzdivâcât olunca nakş u nigâr

Limeni'l-mülk olur netîce-i kâr

Mü'min eyler bu fıkraya ikrâr

Leyse fi'd-dâri gayruhu deyyâr

[276] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Kaṭre-i ni' metde pinhân heft-deryâ-yı hikem

Hâric-i ṭavḳ-ı beşer ta' dâd-ı emvâc-ı ni' em

Şükr-i yek-dem mu' ciz-i her-lehce-i ehl-i himem

Zîr-ı bâr-ı 'uhde-i Haḳ ala dâd-veş-i zimem

Zâr-ı zîr-ı bâr-ı ḥamd zerre-i birdür zimem

[277] Kıt'a Lehu

[Fe'ilâtün / mefâ' ilün / fe'ilün]

Lillâhi'l-ḥamdu kullemâ veşefâ

Vaşifun bi'l-cemîli ve's-tevfâ

Ve'l-yekun virdü men 'alâ's-şerefâ

Hasbuna'llâhu vahdehu ve kefâ⁷⁰

[278] Kıt'a Lehu

[Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün]

Virürse hâtıra teşvîş eger mâzî vü müstaķbel

İder hâlün mükedder şafvet-i vaķte irişmez el

İdüp sevdâ-yı ma' dümün mevcûduñ daķı zâyî'

Olur sermâye-i ' ömr-i azîzün ģasrete mübdel

[279] Kıt'a Lehu

[Fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün]

Dü der-i beytinde şanma devr-i ' ömri pâydâr

Biri maķrec biri medģaldür eyle i' tibâr

Ĥurûc iden duģûle her-dem itmekde şitâb

Ne-ķâbil melik olmaķ bu ģayât müste'âr

⁷⁰ Onu vasfediş kadar hamd onadır. Onu hakkıyla ve güzellikle vasfeden. Şerefliilerin virdi şu olsun. Allah tek başına bize yeter.

[29b]

[280] Kıt'a Lehu

[Mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün]

Alur mehden tesellîsin o kim dil-gîr-i devrândur

Ki yek-şeb bedr olursa mâ' adâsı cümle noğşândır

Degüldür şekve tâli' den menâsıb-ı ehl-i inşâfa

Ne dirlerse felek hakkında zîrâ huşk-ı bühtândur

[281] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' ilün / fe' ûlün]

Bezm-i feleke gelüp gidenler

Cânıla gelüp cemâd gitdi

Âhirde giden dise gerekdür

Bu mel' abenüñ şıqâlı bitdi

[282] Kıt'a Lehu

[Mef' ûlü / mefâ' ilü / mefâ' ilü / fe' ûlün]

Âvâze-i şeyh olmada pür dâr u diyâra

Yer qalmadı bir sâmi' ada qavl-i qarâra

Teskin idemez kimse anuñ şît u şadâsın

Olduğca seri vü şek mi tabl u neğâra

[283] Kıt' a Lehu

[Mefâ' ilün / mefâ' ilün / fe' ülün]

Ḳafesden kim ola âzâd bülbül

Olur gülşen-i maḫârı tab' -ı gül gül

Nîçün ḳalıp ḳala ser-menzilinden

Ki olur tâbût aña da pâ-yı düldül

[30a]

[284] Kıt' a Lehu

[Mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün]

' Acebdür Leylî-i dünyâya meyli ḫab' ı pür-mihrün

Ki Mecnûnı olur hüsnün gören ol mâ-melek mihrün

Ḥesâb-ı sinn ü sâlınden ' acûze gösterir ammâ

Mürûr-ı ezmine virmez bahârına gider mihrün

[285] Kıt' a Lehu

[Fe' ilâtün / mefâ' ilün / fe' ilün]

Ey ki ez mîm-i ğam nâĝâhî

Mi-gudâzâ u koni şad âhî

Ez pes-i perde eger âgâhî

Pes çe sûd ez hâzer-i bî-gâhî⁷¹

[286] Kıt'a Lehu

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

Ey ki der ma' reke-i bîm ü ümidi her-gâh

În perîşân reveş-et mîgend âhîr gümrâh

Ez verâ perde-i tekvîn ne-i çün âgâh

Pes çerâ ez gam-ı ferdâ koni emruz eyvâh⁷²

[287] Kıt'a Lehu

[Mefâ' ilün / mefâ' ilün / fe' ulün]

Meşev gâfil derîn meydân-ı bâzî

Ki her sûyiş pür-est ez sûz u sâzî

Besûz u sâziş er sûzî vü sâzî

Bemânî der temâşâ bî nemâzî⁷³

⁷¹ Gamin miminden bile haberin yok. Yakıyorsun ve yüz âh ediyorsun. Perdenin arkasındaki olaylardan haberin varsa. Zamansız çekilmenin ne faydası var.

⁷² Ey ümit ve korku savaşında olan kimse. Şu perişan yöntemin sonunda seni saptırır. Yaratma perdesi arkasından habersiz olduğun halde neden yarının kaygısından bugün eyvah dersin.

⁷³ ?

[288] Kıt'a Lehu⁷⁴

[Mef' ulü / fâ' ilâtü / mefâ' ilü / fâ' ilün]

Ser-levha zîb-i defterimüzdür günâhımız

Meşk-ı niyâza besmeledür medd-i âhımız

Hem-nüşhadur muşkâbele itdükde mû-be-mû

Mühr-i peleng-i nâzıla dâğ-ı siyâhımız

[30b]

*Ƙad veƙe'a'l-ferâğ 'an tenmîƙ hâzihi'n-nüşhati'l-merğûbeti'l-müsemmâ bi-mecmû'ati'l-
leŕâyif ve şandukati'l-ma'ârif li's-şeyhi'l-kâmilü'l-'âlimü'l-'âmilü'l-fâdil eş-Şeyh Sâkıbu'l-
Mevlevî revveha'llâhu rûhehu'l-ƙudsî ve ƙaddesena'llahu bi-ƙudsâniyyetihi ve mette'ana'llâhu
bimeyâ min rûhâniyyetihi âmîn yâ Mu'in bi-ƙurmeti's-şeff'i yevmi'd-dîn⁷⁵*

*Ƙad istunsihet 'ani'n-nüşhati'l-aşli li-mü'ellifihi teberrüken ve teyemmünen bi-mennihi
ve keremihi⁷⁶*

El-faƙîrü'l-ƙaƙîrü'l-müstehân

Derviş Muhammed 'Ali

Türâbu aƙdâmü'l-Mevlevî⁷⁷

Veƙa'e itmâmîhi fi'l-yevmi'l-şânî muharrem el-ƙarâm

Yevmü'l-ƙamîs senetü şelâsu ve sittîn ve mi'eti ve elf

1163⁷⁸

⁷⁴ -K1

⁷⁵ Fazıl, amil, âlim, kâmil Şeyh Sâkıb El-Mevlevî'nin Latifeler Mecmuası ve Marifetler Sandığı isimli rağbet edilen bu nüshasının yazımı tamamlandı. Haşır günün şefaathçisi(ASM) hürmetine bizi onun ruhuyla hayatlandırın, temizliğiyle temizlesin ve ruhaniyetinden nasıplendirsın. Âmin Ya Muin.

⁷⁶ Müellifin asıl nüshasından uğur sayarak onun minnet ve keremiyle istinsah edildi.

⁷⁷ Mevlevi ayağının toprağı, fakir, hakir, değersiz Derviş Muhammed Ali

⁷⁸ H.1163(M.1749) yılı 2 Muharrem Perşembe günü tamamlandı.

Vaşıyyet-i Latîfe

‘Aleykum bi ’stibâhi şuhbeti ’ş-şabûh

Ve iyyâkum ve ’zîcâ’e şubhetin temne’u ’l-fütûh⁷⁹

Ve mine’l-‘acebi fi hâzâ’l-bâbî enne’l-maḥrûmîne min envâri’l-başîrati yercûne ’t-te ’şîre fi’l-işmîdi ve’l-kuḥli ve yukîrrûne bi-te ’şîri nazari’s-suhlefâti ve yemne’ûne eşere’l-enfâsi’l-kâmilîn ve medede enzârihim. Feyuḥremûne ‘an fevâ’idi mevâ’idihim el-‘iyâzu bi’llâhi min şerri mişli hâzihi’l-ḥayâli’z-zâ’îgi ve şu’mi’l-idrâki’n-nâkış ve’l-ġiyâşu bihi te’âlâ şe’nuhu ve tevâlâ iḥsânuhu mine ’t-teşebbüsi bi-küllî ḥaşışin lâ medede li-nefsihi velâ senede bi-ġayrihi.

Ḳâle el-Cüneyd raḍiya’llâhu ‘anhu lev eḳbele şiddîkun ‘ala’llâhi elfe senetin sümme a’raza ‘anhu laḫzaten kâne mâ fâtehu ekşer mimmâ nâlehu.⁸⁰

[31a]

Meşnevî-i Şerîf

‘Âşḳ cân-ı Tûr âmed ‘âşîkâ

Tûr mest ü ḫarra Mûsâ şa’iḳâ⁸¹

Bu beyt-i ma’rifet esâs Şûre-i Â’raf’da olan bu âyet-i kerimeden iktibâs olmuşdur: “Ḳâle Rabbi erini enzur ileyke ḳâle len terânî velâkini’nzur ile’l-cebeli fe’ini’s-teḳarre mekânehu fesefve terâni felemmâ tecellâ Rabbehu li’l-cebeli ce’alehu dekken ve ḫarre Mûsâ şa’iḳan”⁸².

⁷⁹ Nur yüzlülerin sohbetiyle sabah edin. Sabah uykusundan sakının, kapıları kapatır.

⁸⁰ Bu bapta acayıptır ki basiret nurundan mahrum olanlar sürmeden bir tesir beklerler, kaplumbağanın bakışında bir tesir olduğunu kabul ederler. Ama kâmillerin nefesini ve nazarlarının yardımlarını inkâr ederler. Bunlar sofralarının faydalarından mahrumdurlar. Böylesi sapık bir hayalden ve eksik bir idraktan Allah’a sığınırım. Ne kendine ne başkasına faydası olan otların (ot kıymetinde olanların) her türlü teşebbüslerinden işleri ve ihsanı yüksek Allah’a sığınırım.

⁸¹ Aşık Tur Dağı’nın ruhuydu. Tur mest oldu ve Musa bayılarak düştü.

⁸² Araf-143

Vaqtâ kim Cenâb-ı ‘İzzet cellet kudretuhu ve ‘alet ‘azametuhu “*ve vâ’ednâ Mûsâ selâsîne leyleten*”⁸³ muktezâsınca otuz gün ü gice va‘de idüp ba‘de tekmîl-i selâsîn yevm-i şavmdan hulûf-ı fem ‘âriz olup misvâkla dehân-ı mübâreklerin tatyîb idüp lâkin “*hulûfu femu ş-şâ’im etyabu ‘indî mine’l-miski*”⁸⁴ muktezâsınca mezkûr râyihanuñ huşûlî için “*fe’etmemnâha bi’aşrin fetemme mîkâtînâ*”⁸⁵ naşibiyle müşerref olup erba‘în tamâm olduĝda ol sulţan-ı Tûr pür-sürûr u hubûr olup mîkât-ı Hâĝĝa vâşıl u nâ’il olup kelâm-ı Hâĝĝı gûş idicek mest-i müstaĝriĝ-ı saĝraĝ-ı ‘aşĝ olup didi ki: “*Rabbi*”⁸⁶ ey benüm Rabbim. “*Erini*”⁸⁷ bana göster seni. “*Enzur ileyke*”⁸⁸ ben nazâr idem saña.

Mezheb-i Ehl-i Sünnet vü Cemâ‘at budur ki Hâĝĝı “*min hayşi’r-rubûbiyye*”⁸⁹ görmek câ’izdür zîrâ enbiyadan müstaĝîlî taleb muhâldür. Nitekim Beyzâvî Hâzretleri buyurur: “*Ve fihî delîlun ‘alâ enne ru’yetellâhi câ’izetun li-enne talebe’l-mustaĝîlu mine’l-enbiyâ’i muĝâlun.*”⁹⁰ Ammâ erbâb-ı şühûd mâbeyninde bir sır daĝı vardur ki kaçan nûr-ı Hâĝ bu zâhir gözine daĝı istîlâ idüp bu dîde-i beşeriyete ol kâbiliyyeti virdükde çeşm-i ser ‘ayn-ı çeşm-i sır olup zâhir baţınuñ vü bâţın zâhirüñ ‘aynı oldukda bu gözle vü cemî‘-i a‘zâsıyla Hâĝĝı müşahedeye kâdir olurlar. Âmma ehl-i zâhir bu ma‘nâya râzî degüllerdür. Nitekim ‘Abdullâh Balbânî? buyururlar:

Beyt

Tâ Hâĝ be-du çeşm-i ser ne-bînem her dem

Ez pâye taleb mi- ne- nişînem her dem

Gûyend Hudâ be- çeşm-i ser netvân dîd

*Ân işânend u men çon-înem her dem*⁹¹

⁸³ Araf-142

⁸⁴ Oruçlunun ağız kokusu benim yanımda miskten daha hoştur (Hadis).

⁸⁵ Araf-142

⁸⁶ Ey Rabbim.

⁸⁷ Bana göster.

⁸⁸ Sana bakayım.

⁸⁹ Rububiyeti cihetiyle.

⁹⁰ Bunda Allah’ı görmek konusu için bir delil vardır. Çünkü peygamberlerden imkânsız istemek mümkün değildir.

⁹¹ ?

“*Ķâle len terâni*”⁹² Hâzret-i HâĶĶ buyurdular ki sen beni elbette görmezsin. Mu‘tezile “*len*”te ‘bîd ma‘nâsına almışlardır ammâ ĥaĥâ-yı fâĥîşdür. Âmma ehl-i taĥĶîĶ buyururlar ki sen sen olduğun hayşiyetden beni görmezsin. Ve illâ eger zâtuñı zâtımda vü şıfât u ef‘âlüñi şıfat u ef‘âlimde ifnâ kılduĶda râ‘î vü mer‘î ĥaĶîkatde bir olup Ķayriyyet vü işneyniyyet mâbeynden ref‘ olup ben zâtımı müşâhede kıluram dimekdür dirler. Nitekim seyyidü ‘t-ĥâ‘ife Cüneyd-i Bağdâdî buyururlar: “*Ra‘eytu Rabbî bi-Rabbî fe-Ķâle men ente fe-Ķultu ente*”⁹³ vü tefsîr-i Ķâşânî bu ma‘nâya işâret buyururlar.

[31b]

Hâzret-i Mûsâ ‘aleyhi ‘s-selâm eyyâm-ı mev‘ûdenüñ ‘aşr-ı evvelinde ifnâ-yı ef‘âl idüp vü ‘aşr-ı şânîde ifnâ-yı şıfât idüp vü ‘aşr-ı şâlişde ifnâ-yı zât eyledi. Ammâ zâtından “*baĶiyyetun mâ*”⁹⁴ Ķalup “*me‘â tilke‘l-baĶiyyeti*”⁹⁵ müşâhede murâd eyledükde ke‘enne Cenâb-ı ‘İzzet buyurdular ki: “*Len tectemi‘ü‘l-müşâhedeti me‘â tilke‘l-baĶiyyeti velâĶininzur ile‘l-cebeli*”⁹⁶ velâĶin nazâr eyle sen Cebel-i Tûra. Te‘vîli: “*Ey unzur ilâ cebeli vücûdike fe‘ini‘steĶarre meĶânehu*”⁹⁷. Eger Cebel-i tûr meĶânında musteĶar olursa “*fesevfe terâni‘an Ķarîb*”⁹⁸ sen beni görürsün. Te‘vîli: “*Ey fi‘ni‘steĶarre vücûduke fi meĶânihi emkenet ru‘yeteke iyyâye ve zâlike min bâbi‘t-ta‘lîĶi bi‘l-muĥâl.*”⁹⁹ Zîrâ mademki vücûd bâĶî ola müşâhede-i zât müyesser olmaz. “*Felemmâ tecellâ Rabbehu li‘l-cebeli*”¹⁰⁰ vaĶtâ kim Rabb-i Mûsâ Cebel-i Tûra veya cebel vücûd-ı Mûsâya tecelli eyledi. “*ce‘alehu dekken ey medkûken mütelâşiyen lâ vücûde lehu aşlen.*”¹⁰¹ Ya‘nî Hâzret-i HâĶĶ celle ve ‘alâ Tûrı medkûk kıldı. Te‘vîl: Cenâb-ı ‘İzzet vücûd-ı mevĥûmî-yi Mûsâ müzmaĥîl vü mütelâşî kıldı.

İ‘lem ey tâlibü‘l-esrâr! Tecelli-yi HâĶĶ ibâretdür zuhûr-ı zât u şıfât u ef‘âl-i ilâhiyeden pes üç nev‘ üzerine oldı. Tecelli-yi zâtından murâd zâtuñı zât-ı HâĶĶda ifnâ itmekdür. Tecelli-yi

⁹² Dedi ki beni hiç göremezsın.

⁹³ Rabbimi gördüm. Rabbim bana sordu, sen kimsin? Cevap verdim, ben benim.

⁹⁴ Bazı kalıntılar.

⁹⁵ Bu kalıntılarla.

⁹⁶ Müşâhede o kalıntılarla birlikte olmaz. Lakin daĶa bak.

⁹⁷ Yani daĶa bak ve vücûdun meĶânında sabit kalırssa.

⁹⁸ Beni yakında göreceksın.

⁹⁹ EĶer varlığın yerinde sabit kalırssa beni görebilirsin. Ama bu, yorum babından imkânsızdır.

¹⁰⁰ Rabbî daĶa tecelli edince.

¹⁰¹ Onu eskiden hiç var olmamışçasına yerle bir etti.

şifât u ef'âl zuhûr eylese şifât u ef'âlûñ şifât u ef'âl-1 Hâkda mahv u fenâ olınur. Pes Cenâb-1 'izzet tecelli-yi zât eyledikde zât-1 Mûsâ mütelâşî oldu. "Ve *harra Mûsâ ey sağağa 'an dereceti'l-vücûdi şa'ıkan ve mağşiyyen 'aleyhi fânîyen.*"¹⁰² Bu beyt-i şerîfûñ bu âyet-i kerimeye ta'bbîk u tevfiķi bu vecihledür ki 'aşķ-1 Hâķ cemî'-i mevcûdât u ta'yînât u mümkinât ü mükevvenâtûñ rûh-1 revânı gibidür ve emrâz-1 nefsanîññ dermâmidür. Elhâķ bir pertev-i raķmânîdür ki cemâdât-1 mürdeye irse zinde vü nebâtât-1 efsürde vü pejmürdeye güzër kılsa ferķunde eyleye. Nitekim İbn-i Fârîzûñ bu kelâmı hüccet-i qarîz ve bürhân-1 lâmi' u vâmızdur: "*Velev nezeķû minha şerâ kabri meyyitin lehâdet ileyhi 'r-rûhu ve 'n-te'aşe'l-cismu ve in hațarat yevmen 'alâ hâtırımı 'in eķâmet bihi 'l-efrâhu ve 'rteķele 'l-hemm*"¹⁰³

Pes nûr-1 'aşķ-1 ilâhî Tûr cemâd iken harekete getürüp vü vücûd-1 mevhûmî-yi Mûsâyı iskât idüp vücûd-1 Mûsâyı vü hâķķânî i'fâ idüp rü'yet-i raķmânîyyeye lâyıķ kıldı vü ol bâdî-i minhâc-1 hâķîķatûñ bu beyt-i pür ibtihâcları daķı şerķ ü izâha muhtâc olan ebyâtdandır.

[32a]

Meşnevî-yi Şerîf

"*Ân hayâlâti ki dâm-1 evliyâest*

'Aks-i mehrûyâni bostân-1 Hudâest"¹⁰⁴

Bu beyt-i şerîf su'âl-1 muķaddere cevâbdur ke'enne dimek olur ki cümle 'âlemûñ şulķı vü cengi bir hayâl vü küllî halkûñ faķr u nengi bir me'âl üzerine olıcaķ. Pes evliyâ'ullâh daķı bu hayâlde muķayyed midürler?

Pes zümre-i 'âlemiyân anları istişnâ idüp dirler ki ehlu'llâhuñ muķayyed oldukları hayâl bostân-1 Hudâ olan mehrûlaruñ 'aksidür. Aña bir esâtîn-i evliyâ vü meşâyîķ-i 'ürefâ 'âlem-i mişalle müsemmâ bir 'âlem işbât idüp buyururlar ki 'âlem-i ecsâd-1 mâddîye vü 'âlem-i ervâh-1 mücerrede mâbeyninde bir 'âlem vardır ki ecsâm-1 keşîfeden laţîf vü ervâh-1 laţîfeden keşîf ķâbil-i tecezzi vü inķısâm olmada ecsâma müşâbih vü heyûlâ vü şüretten mücerred olmada

¹⁰² Musa yıldırım gibi baygın düştü.

¹⁰³ Eğer ölünün kabrine bundan biraz serpilse ruhu geri döner ve cesedi canlanır. Bu mana bir kişide bulunursa ferahla yaşar ve kederlerinden kurtulur.

¹⁰⁴ Evliyanın tuzaķı olan o hayaller, Huda bahçelerindeki ay çehrelilerin akisleridir.

ervâha müsâvîdür vü herşey ki bu ‘âlemde mevcûddur. Elbette anuñ mişâli ol ‘âlemde meşhûddur ya şüreti müttehid olmağıla. Nitekim şunuñ mişâli ‘âlem-i mişâlde şu ola veya şüreti muhtelif ola. Nitekim ‘ilmüñ mişâli ‘âlem-i mişâlde sûd ola. Vü ahlâk-ı marziyye vü a‘mâl-i şâlihânuñ mişâli besâtin ü reyâhîn ü şimâr ü enhâr lizzetün li’ş-şâribîn vü ahlâk-ı reddiye vü a‘mâl-i seyî ‘enüñ mişâli zulümât u gayâhib u hayyât u ‘aķârîb u gassâķ u ğislîn olur.

Pes erbâb-ı sülûk bu maķâmı iki kısıma münķasim itmişlerdür. ‘Âlem-i ervâha ta‘alluķı cihetinden hayâl-ı muṭlaķ vü ‘âlem-i mişal daķı dirler. Vü ‘âlem-i ecsâma ta‘alluķı tarafından hayâl-ı muķayyed dirler. Eger havâriķ-ı ‘âdât bu ‘âlemden zuhûr itdüğünden bunlara dâ’im meşâbesinde olmuşdur.

Vü bu ‘âlem “*aks-ı mehrûyâni bostân-ı Hudâ*” olması rûyandandan murâd ervâh ola ki manzar u mecellâ-yı Hudâdur. Pes ‘âlem-i hayâl leṭafeti cihetinden ‘aks-i ‘âlem-i ervâhdur. Ammâ bundan evceh bir ma‘nâ daķı budur ki mehrûyândan murâd a‘yân-ı şâbite ola ki şuver-i ‘ilmiyye-i Haķdur ki feyz-i aķdes vü bu a‘yân-ı şâbitenüñ bostân-ı Hudâ olması muķarrerdür. Zîrâ dâ’imâ nazargâh-ı Hudâdur vü a‘yân-ı şâbitenüñ ‘aksi esmâ vü şîfâtdur. Pes enbiyâ vü mürselîn vü evliyâ-yı kümmelînüñ nazârları dâ’imâ esmâ vü şîfâta

[32b]

vü a‘yân-ı şâbiteye oldığı ecelden murâd ķalbleri ola. Vü ‘akislerinden murâd küşûfât-ı ķalbiyye vü füyûzât-ı rûhiyye ola ki ekşer evliyâ-yı şâhib-i aḥvâle füyûzât-ı enbiyâ dâm meşâbesinde olmuşdur. Zîrâ dâ’imâ ‘âlem-i ma‘nâda anlaruñ meşķât-ı ervâhından iķtibâs itmeleri muķarrerdür. Bâ-ḥuşuş Hâtemü’l-enbiyâ ve’l-evliyânuñ ‘ukûs u füyûzâtına cümle evliyâ muķayyedlerdür.

Meşnevî-yi Şerîf

Merhabâ yâ mürtezâ ya müctebâ ilâ âhîr. Er-raḥb bizimme's-se'ete ve'r-raḥb bifethi'l-vâsi' merhabâ masdar-ı mîmîdür. Fi'l-i maḥzûfuñ mef'ûl-ı muṭlaqıdır. “*Ey eteyte merhabâ vese'te*”¹⁰⁵ ya'nî vüs'atle geldüñ vü hoş geldüñ ey mürtezâ ey rızâ olunmuş ve ey ictibâ olunmuş. İctibâ min bâbi'l-ifti'âl bima'nâ'l-iştîfâ ya'nî bir güzîde dimekdür.

Min Câmi'ü'l-Âyât li'Ş-Şeyḫ İsmâ'îl Efendi

[33a]

Men ḥelleṭe murrete'l-baḳara bi's-semni

*Ve ṭalâhu's-şaru yeşîru esved*¹⁰⁶

Beyt-i mu'ammâ el-müsemmâ be-gül-i şad-berk înest

Li-müellifihi 'Abdullâh B. Ṭursun

El-müteḥalliş bi-Feyzî

[Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün]

Derdime dermân olurdu olsa ger ey serv-i ḳad

Derde ḡâyet derde ḡâyet derde ḡâyet derde ḥad

İşbu mu'ammâdan yüz isim istiḥrâc eylemişler. Ve sâ'ir esmâ istiḥrâcı daḡı ḳâbildür.

Lâkin işbu istiḥrâc olunan yüz isim bunlardır ki zıkr olunur:

1- Murâd Ḥân himâm medde'l-ilâhu eyyâmehü ebeden

2 -Baba Ümem

¹⁰⁵ Yani merhaba, genişlikle geldin.

¹⁰⁶ Kim ineḡin acısını yağla karıştırır ve saçına sürerse saçı siyah olur.

3- Emîr Emîm

4- Edhemî Dede

5- Mûdâmî Beg

SONUÇ

Sefîne-i Nefîse-i Mevlevîyân adlı eseri ve divanıyla edebiyatımızda önemli bir yer tutan Sâkîb Dede'nin bilinmeyen bir eseri olan Nikâtü'l-Ma'ârif'in bilinen iki nüshasını esas alarak tenkitli metnini hazırladığımız tezimizle Sâkîb Dede'nin divanında bulunmayan 282 şiiri ve çeşitli nesirleri günyüzüne çıkarmıştır.

Sâkîb Dede'nin divanı hazırlanırken dört nüsha esas alınmış, 3 gazel, 1 müstezat ve 1 lugazın bu dört nüshanın sadece birinde mevcut bulunduğu belirtilmiştir. Müstezat için bir dipnot düşünülmüş ve bu dipnotta müstezâtın, mevcut bulunduğu nüshaya sonradan bulunup eklendiğine dair bir kayıt var olduğu ifade edilmiştir. Nikâtü'l-Ma'ârif mecmuasının ortaya çıkmasıyla bu 3 gazel, 1 lugaz, 1 nazım ve 1 müstezadın da nerede bulunup adı geçen nüshaya eklendiği ortaya çıkmıştır.

Tez hazırlanırken girişte Sakîb Dede ve mecmua hakkında kısaca bilgi verilmiş, inceleme kısmında ise mecmua nüshaları değerlendirilmiş, eserin şekil ve muhteva özellikleri üzerinde durulmuştur. Nazım şekilleri tespit edilirken son dönemde ortaya konulan çalışmalarda kistaslar esas alınmış böylece 282 şiirin 243 tanesinin gazel 45 tanesinin de kıta nazım şekliyle yazıldığı tespit edilmiştir. Toplam 683 beyit olan şiirler beyit sayısına göre bir tablo halinde gösterilmiştir. Şiirlerde kullanılan vezinler de ayrıca bir tablo olarak verilmiştir.

Mecmuanın dil özellikleri incelenmiş, Sakîb Dede'nin Türkçe şiirlerinde sade bir dil kullandığı tespit edilmiş, şiirlerde kullanılan atasözü ve deyimler gösterilmiştir.

Yaşadığı dönemde devam edegelen tasavvuf karşıtı hareketlerin Sakîb Dede'nin edebî şahsiyetini şekillendirdiği, birçok şiirinde doğrudan ya da dolaylı olarak tasavvufa daha özelde ise Mevlevîliğe temas ettiği, devrin yönetimine çeşitli tavsiyelerde bulunduğu tespit edilmiştir.

Kütahya Mevlevîhânesinde 46 yıl şeyhlik vazifesinde bulunmasının etkisiyle hikemî şiirler yazdığı, şiirlerinde nasihatler ettiği ortaya konulmuştur.

KAYNAKÇA

- Akbayar, N., Süreyya, M. (1996). *Sicill-i Osmanî 1*, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Aksoy, Hasan, “Kıta”, TDVİA, C.28, Ankara: Türk Diyanet Vakfı Yayınları, 2002.
- Arı, A. (2011). *Mevlevîlikte Bir Hanedanlık Kurucusu Sâkib Dede ve Divanı*, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10646,sakibdededivanimetinpdf.pdf?0>, Erişim tarihi: 27.03.17
- Aydemir, Y. (2007), “Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü Ve Karşılaşılan Problemler,” *Turkish Studies/ Türkoloji Araştırmaları*, Volume 2/3, 122-137.
- Taştan, E. (2009). *İsmâîl Rusûhî Ankaravî'nin Mesnevî Şerhi (Mecmuatü'l-Letâ'if ve Matmûratü'l-Ma'ârif) 1. Cilt, Çeviriyazı-İnceleme*, Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- Gürbüz, M. (2012), “Şiir Mecmuaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi”, *Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, Haz. Aynur, H., vd., Sayfa: 97-113, İstanbul: Turkuaz Yayınları
- İdiz, F. (2015). “Kâtip Çelebî'nin Mizânü'l-Hakk Adlı Eseri Bağlamında Kâdızâdeliler-Sivâsiler Mücadelesi” *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Sayı: 39, Cilt 8, 1052-1063.
- İpekten, H. (2005). *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Kılıç, A. (2012), “Mecmua Tasnifine Dair”, *Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, Haz. Aynur, H., vd., Sayfa: 77-96, İstanbul: Turkuaz Yayınları.
- Kurnaz, C. ve Çeltik, H. (2011). *Divan Şiiri Şekil Bilgisi*, İstanbul: H Yayınları.
- Kurnaz, C. ve Aydemir, Y. (2013), “Mecmulara Sorulması Gereken Sorular,” *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 8/1, p. 51-64.
- Levend, A. S. (1998). *Türk Edebiyatı Tarihi (1.Cilt)*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi
- OKÇU, Naci(?), *Şeyh Gâlib Divanı*, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10654,metinpdf.pdf?0>, Erişim tarihi: 27.03.17
- Tanyıldız, A. (2010). *İsmail Rusûhî-yi Ankaravî Şerh-i Mesnevî (Mecmû'atu'l-Letâyif ve Matmûratu'l-Ma'ârif) (1. Cilt) (İnceleme-Metin-Sözlük)*, Doktora Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tanyıldız, A. (2012). “Şiir Mecmualarının Neşri Hakkında” *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Sayı: 21, Cilt 5, 224-239.

Uludağ, Süleyman “A‘yân-ı Sâbite,” TDVİA, C.4, Ankara: Türk Diyanet Vakfı Yayınları, 1991.

Uzun, Mustafa, “Mecmua” , TDVİA, C.28, Ankara: Türk Diyanet Vakfı Yayınları, 2003.

TIPKIBASIM

(Kütahya Vahidpaşa İl Halk Kütüphanesi, Arşiv Nu. 43 Va 1456)

T. C.
KÜTAHYA
Vahid Paşa Kitaplığı
Müdürlüğü
Sayı

1956
مع
من بنده
من

1456 ستاره از سارق عطا سعد در طالع ۱۳۶۷ هجری قمری

محرکات و مهر موجود است

ان الله ما جعل قدرته وعلت كلمته اذا اراد يعبد غير اجلال واعطى اجرا من نفسه ودله على ما يقدر
وتجعله من اسر طبعه وحسنه هذا اذا صدق ووفى بالشروط والشروط عليه وفيما يفتى في ما القاه الاشارة اليه
بعد اخذ العهد والتلقين محض اذن له بالتربية والارشاد من الكليات فاولا ما يتعين على الطالب
اذا وجد التسليم والموت بي بيديته بالكلمة في حضرت التعلیم وعدم الاعتراض عليه بوجه ما
في جميع الامور وحفظ محنة والادب معه في غيبته وحضوره بشرط ان يكون ذلك المشرك
المشار اليه والمعوز كخواجه عليه اما محذورات الكاوس الكا منجذوبا لا محذورا وبغير الكا
وللاسالكما غير مجزوب فانه الاوالمجذوب والمجذوب والثاني طالب والمطلوب
والثالث مجذوب غير متعوب والرابع محب الكا غير مجزوب فمقتضى شايخ الطرابوش
ر مني هم عنهم يجوز الاقتداء بالاول والثاني دون الثالث والرابع والاول افضل من الثاني
والثالث افضل من الرابع لانهم قالوا ليس الكا الطالب للمجذوب والمطلوب
ولا المحب المعنى كالمسئلم المحب وكذلك القول في المرید والمراد بالمطلوب
لان ارادة السيد للمجذوب ليست كارادة العبد للسيد بل يسبغ بفضله في
فالفرق معلوم والرزق مقسوم
مرسالة الاتراح
للطريق الرشيد
فقد قال بعض المشايخ عمن يدين بالقياس في الدين والاعمال افضل من ان يعبد الله
وعبادته انما في التمام فقلت يا ساجد الله اني انما اعلم افضل من ان يعبد الله
عليه وسلم في التمام فقلت يا ساجد الله اني انما اعلم افضل من ان يعبد الله
حتى تنقطع اربا اربا فقلت له جيا كان او تينا
فقال جيا كان او تينا
من الارشاد

قطعتن سوال جواب بر بوجوب آنکه کرمه دان من شمی لایسج لافها

قطعه اول

حالا و قال که هر شیء حکم است به این
کند میزان خلق بر نفسی تو بیج این
حلقی بوشکلکای طالب علم و ادب
مذهب فقه سوسو که بر کلمه تصحیح این
قطعه ثانیه

باید میزان عملی فقه که بیج این
بالتسل اقتضای این او در جزو در
حقی که ایها حکم مخلصی تو بیج این
انگشاف تر و صورتی بوشکلکای
لا تقال لا قبل لی التبعه جزئیة الثواب
بترفع عاصیة

طعن بر سر اسهل عشفه بد کهر
غم و کل اولی مجازات کور
قطعه
هر کس که کورین بوزم روی بیج
بوشکلکای او در هر وان کج

اهل طاعت حاصلی طاعتی نذر
اسم اعظم داعی تلقین ایسکه
است که سکه آتیه حرفی زبان
یوحنه اوب طومنته نا کور کور
قطعه
بختی بد ام طالعی وار و نذر
سویلیه بعبود سوزان کور کور
طوبیوب دلالی که کور کور زبان

هنه جموده نکات المعانی و الحامیه للعطف واللاطف

مقطعت الطیفة ونهت منبغیر قطعه
طهرت الیخ ان قلب المولوی

مست خاک جانی جانا اورن
عاجوزین سنه انک لایز دروغ
صدید بر و در طبعی طایب یا بیجون
اولی النعمه لایون کما یختر دروغ
قطعه

راهنده و ساهک غم و همی نوز و
بر و بلا تصحیح ضرورن ضرور اول
خوش طو کوریم اولی که ایها عزیز کای
نیز که که کل کور کای کلنیز ضرور اول
قطعه

نعت بر کت جوهر در نمانی دو کلوی
حلفت بر کت طاعت منن کور کلوی
سودا بر کور کور اعضا سوسکلوی
بیرت بهر بوزن کور کور کور کور
بنام احمد

خام بر کت سوال مسکرم
جوادی و کور کور کور کور
قطعه
تقریض لطیف

خامی علی جمعی النفا، بانزوان و مو علی البنا، بالذات

بدرستی

لغز رعنا

اولندم کفر دینی جمع اید تو بر
 اولینجه زین حکمند و قاب لیس و
 حکم کز عاشر افتاده سی اول شاک
 قنده اولسج طوه کینی تیره اول لامل
 خون و مال سایه سی کرمنا کما خطی
 عهد عهد زاده یک نمونه نکه سی
 دانشه بیرون بر دارا و شیبی نادر
 اوله بر تیا کبر و کوشد در زانیه
 نوز ناری شهید و شیر ایتش فخر
 المیخ بیخ و کی و بیخ و ترکیب لطیف
 قبه افادک و مایه بایه و بر سن لوله
 خانقاه کتی هجوه هنر لک مرشد
 اولیج حرمت رهیب خدمتی خلاصه
 ساکاکار ارمه حقد بر و کین زاده
 بیخ با و سی سی و سه نوع جز خفیه

وادی علم و عمله المیخ نوری علم
 آخر لامی و لور هر پیر نیک لایه ندم
 بر م علمه اولور آنک و حقه کالعدم
 حکم اولن و احوای هر مرم جسم الم
 غیوه کی کرد کوش تسلمه بیخ در دم
 جان و دانه التمام ایتش فخر
 و آله فخر و دلا لیدر آنک اهل هم
 اولی ماکم نما و آخری سوره و نعم
 دین توفیق تانقده اودر رحم
 لیک نصیبی منیبی کبر انجی ای دم
 نوبت قبلی بر جوش اولی اوزره دلم
 نوری بی بی شیبی عرب بیخ جمع
 کند و یایلی سیمی بیخ بشلفغ
 خوان حساسه دورونه دلخیم نغم
 یعنی کی مسئله اولش و یاید ملکن
 خفیه

خفیه اولشدر همان اکنتو ز ناری
 ذوق بخش زده و مرده کلا چمنی
 ظاهر حاد و نر ایا بالنی بلا اتفاق
 نلک عشر و عشر نلک اولور حست هری
 چار کلافی بر و ج جی نلک عشر
 دفتر نیک نقطه شکلا بر یول
 اولسید اول کوش خفای زب اکو
 اولی بی و کاقبله نا اولسه دخی
 بلبل کلز فرزدن اولسه رلستکی
 اوله بر کچینه دم کحقی توصیف بحال
 بوی کوش تاشی اولن کید کام ملک
 اتسه یعقوب طیبف کت بی
 طبع صابولود اوله بر آینه دای
 اولها کدوس اولسه و جان لانه سار
 کلش و لاهوتی پید اولور کاندور
 مسجد و دی ایدر کوش فیضی بر توی

اسم عطر در نگار سینه سی و بیخ و کم
 جان برب تشنه ته جمعی بی کیتفم
 بر صفای کوه سیمک دریای قدم
 بیشه نسبت اولسنه بای بت بولکم
 کوی ثانی کبی و رایتیه ده فوکاکم
 جیح اطلسد که کولن لونه کوب کیم
 حی بود کدی کلادی و عالم کیدم
 سمت حقدانه اخی ایتش اولور اول قدم
 زاغ وار اولور کادرد در محرم شم
 ریزه کم جوهری رشک آورده کلونیم
 اولسه راه سل غنا سناس دم قدم
 کلبه خیمه قالی جای با سنم و غم
 جانث و لم المیم بوقله صد کونشم
 اولسو استوسه نام دولت دینانغم
 روق اخی بولور اولسنه سی جام جم
 اولمشو خاطر کزادی بت بر ستار اول

جانب دالاد جانانه گل خوش خبر **قطعه** بودل ویرانی کالاری کنج کهرس
 بودای کتایش تمام دایه مشکلی **قطعه** اولوی اوفظه هنوز کنز دور اثر
 روح و عقل و قلب نفس همی بپیک **قطعه** جمع اولوسیدان آمدن عجب هتکامه وار
 کاه صلح و گه جنگ و گه کشیکه شکار **قطعه** برده کش وانش بازی دستسته تی چاروار
قطعه هزار لاله هزاران صد نیا ز این کور فدای جان کنده کی سرخزان این کور
 اوشع سرکشند بر و نازک می دانک لایسه **قطعه** دلا ماملایه کسب ایستایان این کور
 بهروده دکل و دش و کلاب سپهری **قطعه** شاداب کم ایتمه دره گلشن غری
 چشم دله روشن کن غیر غریج کلدار **قطعه** هموان گل سرخ و سفید مه و مهری
 زمین و آسمان اندر ساعست مکانی و مکان اندر ساعست
 ندیم جن نقاط محمود شب زمانی و زمان اندر ساعست
 فات مافات هیما هیما **قطعه** فوا اسفا منتظری ماط هو
 سه تقص لاشانه قلقة البشانه

نیک و بد ز فتنه میزان عیال سجده **قطعه** شاهد صد و قفلا تندر آنک و دم
 سیف قاطع جسم الخاضع اندیشه کم جرات باصوا اولن کالاک انعم
 ستر لا متدر ز با اولسیدل در گری همی اولن اول جمای منده خنکاه حمم
 بولن فخیله نایف همی اولسیدل کام دست یارای اولو کلید با عید کلام
 رقص تیز این ایستو طور مسو اول **قطعه** نغمه بر سوز سازان تیکه نیلوزی و بم
 نکو اعظم کم اوله کونا کشف برقی عاقبت صمصام حسنه اولور دستای قلم
 آشنای لذت حل روزی کاولیه **قطعه** غم دکل هر سال اولور خنک هر جانان
 خند عیش خوش و پرورد ناکه کالاک مسم **قطعه** نیم جود کن اولور بر نفس انسر
 چو نایه بود بر و جانا اوله جانه عذرا **قطعه** غم دکل هر سال اولور خنک هر جانان
 هر نفس و قول بیرون خالی کلدار **قطعه** مفا تی طلسم کوز جل و دلدار
 می دید چشم و گوشه ره هماغه قدر کاید **قطعه** صقن سا الکه پیش پای کول کلدار
 روز و شب صند زمانک یکی اول سیدر **قطعه** دهنه غریب یکی یورف و رقیان سیدر
 کارز شیکه کنز ایلسه اوقا ناک **قطعه** برسی رسوایی عالم بری یورفان سیدر
 جین

سکوی کوکب آتو ویرین قیلا **سزا شریف درویش ثاقب مولوی**
چو گاه زحمت

ایمای سرزنش که وابسته بهمانا استا که کلامت
یک جلوه ایله عالمی انفا صر ایدرس ایچ شاکه سولوم
پایوس که نوبتی در کینون به تنها رنصاف و دروت

صد باره اولور سبز خنک کور و یکی ساعت ارباب طبیعت
شیراز نوز تار ملامت ابله کو یا اوراق محبت
نه طبعی قوا و خونا به حسرت ایتمه ای فرا تگ

بولوم اینده شریف خیا کلک است ای یوسف خیرت
فریاد که کیدر که ایرشه اریل ارام بایله خوش اول

افاقی سنک در دنگ لیدر نیل محجوعه و حسرت
دللی صر که یاد رکس اولمیه اولمز برشی که حایل
قشر اولمیه صدر مغز تمنا اغیار نه زحمت

یوق بام بلند ملک حاجت خاطر بیغوله نشینر

لب در بزه آینه زانو صر تماشا نزهت ده عبرت
ادراک

ادراک فلاطون که مشکل اوله خردل کنه ای حاطه
اولم خرد غیره سیر بو معنا ای طالب حکمت

نیوش و کم بسته و صده کاهه کاک اوله مند
سر منترس اعزاز اولور نایل بر جا نه یخ و شفت
یهوچ بچو سیر و سیاحت این عاشق دلبر اوله بوردل

لیکن بو میدر نو بوس و صلته آیا ایمن فتوت
آینه که ویرم سه که در کج حادش صدره سحکم
بولرک مدد بخنک سینه محقا کینجه اصفوت

رقاص اینله ذوقی جذب مهرک ای شمس حقیقت
اولم نظر مولوی حالت حال آینه حیرت

خوشنود اولمیه هر کس عوا و عکند قلمز به ورسته
یارای شکایت کف خطه ایله حاشا طه قدرت

نفاق و شور بر بر نه لب بله ای تزویر که پندی
واعظ قوت و ویر مسک الله قالی سر مایه فرصت
عقلاندر ذوقی به شک دق زله هرک یوشادی

تنک الیس بهنای بهمانی سه حیف بود در حیرت
م

لا يهتد للصور الآهساء السبر **مكتة الطينة** فخطوبها بحجب منها

قطعه اهمم اوبوي همقدم ويا ركركر
بوكر سمد ارجانم اركوبه نيسي

قطعه ثبت ابروب بندع بزاني كلابه
و بر سبون كوسيدك هم جفد زينايل

جويندك هم در رخت نه رواد
اول قدمندك نه نثار ايمير جاني

قطعه عشق مقدر هيشه جاند صفا
لطفت مل ايسه فیه خفا

قطعه حمد لله ختمه سبار فافع بالمز
دولت خلكم اركوبه عيل ختمه بوز
جنش

قطعه جنبش و لم روزه شيلد هم قوام
قبض بسط فتر و جمعيه كلور و جرمي

قطعه ذره مقدارن بسيلو جولا ذر اولر
اشفاق اولسه و جافضواو ششوت

قطعه پايسته علاقه دنيا دما غني
لان كلور دي ذايقه بد من جهنم

قطعه كوسون ما بين خلدن الوفايه تيل
هر برى كرت قبه نيك و سنك اولوب

قطعه ميان وكتا و كز نك و وسيد سنكنا
و هم نقطه تكميل مثل ابلدكه

قطعه دشمنی ايتبه بر قوليه جفا
ايتسون غنوه الجا ضعفنا

لوسنه انمى تب رنج ابرو كارن تمام
حجرت خوشه بوز علم ايرى نظام
ايتمهلا جذب طبعنى هم سبى
سپر لولور كودش نى چوبه كودون

قطعه تلخ ايتسيد شيت شيرن ارحال
منت پذير و كيد شكورون باي

قطعه و بر سون هم اخوانه الصفايه نيك
اتحاد قلب ابرو جرم و صبايه نيك

قطعه معاد و مبداء دور هم محال ايلد ما قاف
مدلا ايجره اولمزى و ايعون غنا

قطعه دست غيرت اور بوزينه قفا
حسنا الله و حله وكفى

درباری بقایا سیر در زانیم اول تن قطعه	نفس اسکایی زور تی تاوت خفا	کوت آباد ظهور در عالم فرق تمام	و حکم جنس نوعه یوق انکار	خلفه وعد کری عین وفا	صبر و تسلیم اولیجه خوش معجون	لوسون دست و پای خاله جنون	ایترن کسبیه فریب و فسون	کار من انتظار فضل شتون
کندیک اوله غوطه خور خاک سینه قطعه	آنی کو تورن نغمه زن تنی بنادر	و حد آری سیر در ملک جمع تمام	کثرت شخصه کم بقیر نه شمار	فصله غافق کل جفا	خاطر اولنزه لایحیت محزون	کام دنیا ندر کاوله محزون	کل امر لوقته مرهون	کل امر لوقته مرهون
هریک ظاهر بیند زنی غمزه اولون محال قطعه	دیده دوز باطن اول تو حیلایستی تمام	لیسنی الار غیره دینار	امرو لطف عمی فیض صفا	حسنا الله و حله و کفی	لهجری شکوه دن ایور نامون	تا که ایله زمان آنی ممنون	مولویون یتریزه بیجون	سرمایه
حسین عزت نه مکانک برج و حکم اوله قطعه	کنز هم وحدت انکدر کلا کل اوله	بیلاک بره ریلک سالک بولدر بر طوق اولون	حس و عشق جلیوه یاد کوس آت جها	شو کلا کوردن اولون کورد سینه دایما قطعه	خاطر و کلر می خاشا نه ایله کیم نظر	پس چون هاله ایدر اقل تمام آتک قطعه	بروئی ت باقی استرسه کنی	تا که ناکم بره مومین طلع قالدن
کراچی انسانه سبب طول املدر قطعه	طول املک چاه می تمویب اجلدر	ظلمت تشرف حسن استفا متدر تمام	نی سببی اشغل غمزه زمینی آسان	ثابت و ستیاری ایترا اول کلاک دیار	آخرا اول مطوره اولن جسم حیا بر نظر	یوخسه ایترن کیم بره و رش او سحر قطعه	خدمت حکم الکیون کی اولسون ایلی	روشنای چشم سیری اوله خوشه شی

۱۰ا
 من یعنی نادانی استغنا ناب را برای او علمی **قطعه**
 عاقلی بود و شرفی حسنا و صبر و وفا **قطعه**
 سینه بدی و با بدی و با بدی و با بدی **قطعه**
 منصفی است که در میان شک و در بین **قطعه**
 سینه بدی و با بدی و با بدی و با بدی **قطعه**
 سینه بدی و با بدی و با بدی و با بدی **قطعه**
 سینه بدی و با بدی و با بدی و با بدی **قطعه**

چاه خند که کوب او از خانه خالی **قطعه**
 آن خود خوب طم سز فکر کردن **قطعه**
 من امتداد اشتهای من **قطعه**
 عیبی است که در صدق **قطعه**

با جنابین امای حسن روز تو روزی **قطعه**
 عاشق خاص کیستند آنی نمودند **قطعه**
 جوهرش بر عرض او رخ آینه **قطعه**
 صورت حیوانی و مناسی او در رنگ **قطعه**

عاقلی که اول از میان اندم **قطعه**
 ناقص بود که نیکو است ایله اندم **قطعه**
 عصیان نماند و اول چاش حسنا **قطعه**
 یکدانه او در صدم حسرت و حسرت **قطعه**
 آنکه که توان ایتردی زمینی پر بس **قطعه**
 او کشته بود از دانش بر ذر زینت **قطعه**

۱۰ب
 اولی که نوری از شرف طهارت **قطعه**
 خوش بر کرم کرم ایله جانگر **قطعه**
 با مالک لوب اولی که نوبت بیور لکر **قطعه**
 چو بود غایت دید ما را و ما را **قطعه**
 سر او در او هر اول هر اسرار **قطعه**
 تا

۱۱ا
 چاه خند که کوب او از خانه خالی **قطعه**
 آن خود خوب طم سز فکر کردن **قطعه**
 من امتداد اشتهای من **قطعه**
 عیبی است که در صدق **قطعه**

با جنابین امای حسن روز تو روزی **قطعه**
 عاشق خاص کیستند آنی نمودند **قطعه**
 جوهرش بر عرض او رخ آینه **قطعه**
 صورت حیوانی و مناسی او در رنگ **قطعه**

عاقلی که اول از میان اندم **قطعه**
 ناقص بود که نیکو است ایله اندم **قطعه**
 عصیان نماند و اول چاش حسنا **قطعه**
 یکدانه او در صدم حسرت و حسرت **قطعه**
 آنکه که توان ایتردی زمینی پر بس **قطعه**
 او کشته بود از دانش بر ذر زینت **قطعه**

بو زرع فانیین کنی تخ فسادی **قطعه** وقتی کلک سوس، بوز یک ککر
 سیرا بر حویلی کم اولدکن محی اول زهرانه خضران دکو بوز ککر
 هب خواب فراموشه دونوب لذت دنیا تلخ است کک عام در دست عقبا
 شهلا کولر با مار عا یا دیریه مالک **قطعه** تیسیری او خواب کک در اظالم خود را
 دولت اولد کر اولدین اولنم المعین **قطعه** دست درین اولد کر او القضا سبب القرب
 دین اولنم عزم و کلد دولت تکلف بدسه **قطعه** رشک و تنه بخرک در دین اولنم
 تعمیر کولر اولد کر عوام **قطعه** لایح خواص بی تخصیص ام
 دریای غایت بی بک جوشن خویش **قطعه** حق بر در اولد کر انزله افلا
 من ایستیزه انزبان و ابتایه بوعیره بون مننه و ابتایه
 فایح **قطعه**
 بر لب خواب دنیا اولنم فانیین **قطعه** آن عشایه نیز در حاله در اولنم
 ولی حال کرس من محمد کر انان **قطعه** ایستیزه منزه خضر ایله کای کلک بوعیر
 عبرت ظاهره
 اذ امتنع القور انانان الزمان فانیین فی ابتایه لعلوا مسکن الامهات
 قلب

قلب و قوالین اولش میور **قطعه** زمام شتاب لغوس و عقول
 چکر بر کسی بر بطا اول زمام **قطعه** روشکر در راه شهود عدول
 دین و دولت شهود شه اولنم عالیه **قطعه** ذوق صیغ ضرف اولنم ککر ایها
 دین و دولت بریزه نکر ایستیزه **قطعه** جانان جن جسم خار و هدر و نکر کویا
 خیاض بر کم اولنم تکلف جا **قطعه** ویز می کلک بکنه یان نای
 یغادر آنک خوان عطا سهرگاه **قطعه** لیکن کوره نکر کسته حشمان کمان
 تخ کلک آداب اولنم باغ جودی **قطعه** از بار کرا مانیزین اولنم ککر
 تن بر در جوی باک و کسیت غورک **قطعه** کور در هیچ حاصله شین اولنم ککر
 یاد فال دور بر طار معلوی **قطعه** او در حله ککر درش رفقا معلوی
 کندی جنوس و نای و قهرم ایتمیز کوی **قطعه** بونای و بون ککر کولر اسرار معلوی
 ویر کسه نوله نکر کلک بوی رفقا **قطعه** تا اولنم همسنگ ایستیزه ککر
 بریش ککر کای کدی صاحب زات **قطعه** ککر نکر بر جانانی استیزه اعلام

جز جان بر بوفه و الهفا **طعمه** ذرین آتزر سه هر نفس عرفا
 قل لسن عاب من سهی وهفا **طعمه** حسنا هم و صحن و کفنی
 قید جسم و جس نیام قالیکنی **طعمه** بر تو دیدار اولی کنید در تیانک
 لیکن اولش مرگ عین که هم چون **طعمه** ابدش هم و آن آدیش کاب و خاک
 مانند جاب او که او را حاصله باد **طعمه** وضع ایلیک جلیق اولو ریکو به بر باد
 قلم انزلی خوابی موشه و زوال **طعمه** نامن مگرافت سالیان یه بر باد
 اولش شمع در روانه فانی خیار **طعمه** کردش که در سیرن آتزر دی آفونز صیار
 کاشف است اسرار جماع مولوی **طعمه** ابدش چرخ فیاض طبعه و سیرن
 محبت مولوی اولدی که مالیه یه **طعمه** الحسن نظر در بین دی اولدی
 که طرف لیسنا آید سه دعوی افکار **طعمه** اوشاه مکه من یه بی آتزر اولدی
 عهدهای خواجیه شکر نشا و شرمه **طعمه** حوادش و مساک کدرش آتزر نونم کور
 دو شرمی نشا آتزر کور و است **طعمه** هوای باغچه مکه کور که نونم کور
 باک کور

باک کور آتزر سه در ذی تعذیر **طعمه** ناک کور کور کور کور کور
 نشا کور کور کور کور کور **طعمه** ناک کور کور کور کور کور
 کور کور کور کور کور **طعمه** کور کور کور کور کور کور
 او بی بی کور کور کور کور **طعمه** او بی بی کور کور کور کور
 محبت مولوی اولدی کور کور **طعمه** او کور کور کور کور کور
 کور کور کور کور کور **طعمه** کور کور کور کور کور کور
 کور کور کور کور کور **طعمه** کور کور کور کور کور کور
 زهی راغ و کور کور کور **طعمه** کور کور کور کور کور کور
 کور کور کور کور کور **طعمه** کور کور کور کور کور کور
 مانند ضربه اولدی کور کور **طعمه** کور کور کور کور کور کور
 آتزر کور کور کور کور **طعمه** کور کور کور کور کور کور
 ثروت لیدر با عین **طعمه** کور کور کور کور کور کور
 انشراح الصدر بسعه **طعمه** کور کور کور کور کور کور
 القلب من احوال القاب **طعمه** کور کور کور کور کور کور

عزل نانه زمین

سیرت صورت کمرسپاسش باطنه ظاهر عجب ایماش
 لاله است و اشارت در سحر عارفان همی در سیمایش
 هر نه در سه اسفال خود غنا هب صریح نفس بر فرمایشش
 اولین راز آشنای هف و نون خوار و فزون هماییش
 عین و اقدار جمیع واقعات ایکین بکورین اعایش
 موی در یاد ز جد کورس کشی گزشت ایچ حاصل یعنی پیش
 نشد یاب نشناستین اوله لایف نایان ال، بانها پیش
 فتح یز، بویچ بهانه ایمان مولوی اعظم اسمایش
 حار جی خونی ایچ نایف دل
 آتشی و خاکه هوا و امایش

دلم غارین

او کور کورک سب قصه قاله اولیله
 و عیب کله در نشنا و حکایت بیانه
 و کلنار در وحی کله کله خبر داران
 دم ایچ در اول سیم طلب جا 2
 کوفه کوش نصرت بر آینه ایچ کویله
 زبان قیاح صحنه بر کویله
 بو چشم خورنق منی عجب مایه کویله
 نه سولر سه سیر در در کویله
 کوفه کوش نصرت بر آینه ایچ کویله

دلم

نور کورک او کورس هر دو صورت سار
 اکویله بیانه در بیانی و بی از آتش کوشه
 بهر کله عیب کله در نشنا و حکایت بیانه
 اولیله در حال بر کورس اکویله نشنا
 اولوب کورس ز نایف کورس اکویله
 عجبی بر در خوش کورس در ضامن عابدسه
 دلایون کورس بیانه ایچ کورس
 و غیره ز ازان همت به نیت کورس
 عجبدر خوش کورس کورس تلیقی بو صلا
 سخی قهانه بیانه خبری ز نون نشنا
 تقابل صفت مشرب نایف اولیله کورس کورس
غزل اول

زاهد کورس خوش کورس الورد صا
 بلز بهای کورس ناطقی سخی خورس
 دها حسین کورس کورس صبره اوله
 دلایون عیب اولیله و اعظاف ضور
 تقیده اهل صورت کورس الورد صا
 دینار و اذین بید عیب الورد صا
 یک منفه ایچ کورس کورس الورد صا
 بارز سیم کورس غوغا الورد صا

داد و ستاد و قتی اسرار این که هر چه
 فکر زبان و در اندر سوخ و محاسن
 معنی اول و صلا کسندن علقه در
 آواز یک که جنس از موسیقی
 دیگر فراغ با بنی صد بخیر مولوی
 سر مایه سی یعنی لاکومز او طایر یک
 المرح به روز شمار این کوی
 ثاقب دیوک و جودین یوقی الله
قطعه بویا رسوا اینی اوبه جال الوصا
 آت جان جهان احسن التوسید
 اینست بر جنبش بهتر هو افش
قطعه کشت زار الملک تخم امیر افش
 ضمن عمری بر باد آید یک برقی
 آفتاب صفت یعنی که نریت با ناله
 از حاتم نیک بر دغینه عا جاسی
قطعه جلوه علم العیوه او بام تغیر فاش
 از حاتم نیک بر دغینه عا جاسی
قطعه جلوه جلوه غش روی و اوشان اول
 مار دنگ

مار دنگ و خا و کویا و در قریب
 بکینه ش فرود و خا ایست حکیم لایزال
قطعه سماع سماعان سموز و کز است
 سماع عارفانه جولان راز است
قطعه اوله ای نفس نفس ناظم دنیا است
 خدمت غیر تنه حکمت و درم اول
قطعه نوافضی طرف حالت ذی الخیال هر کس
 صفتی که حکیم به ایست مدهند و نیک
قطعه دلایم که صانع از دم اید اخترم
 لازمی و فاکم دلاله یکید به بدر
قطعه اوله هر کس که اوله جان جهان
 دلایم که صانع از دم اید اخترم
قطعه اسرار من مطلق صوفیون طایفه حرم
 بفرغ کارها نیده در اوله مکر

بظهور کبر شرف آفاق اولیای **ط** طاق نیلای در در راه مستحق دانایی
 سربلانی فراغت کین افسوس در مرغ **ط** طاق نیلای در در راه مستحق دانایی
 ببلک شش گرامی سوزید مولوی **ط** طاق نیلای در در راه مستحق دانایی
 کوی جمع بی بی بیع علمای **ط** طاق نیلای در در راه مستحق دانایی
 زلف و طاقش توفیق ضریو حسد **ط** طاق نیلای در در راه مستحق دانایی
 کم ایرو هر مصرعی بر تیغ عربا اقصا **ط** طاق نیلای در در راه مستحق دانایی
 نظاره آتشی شون ایلیک **ط** طاق نیلای در در راه مستحق دانایی
 محکم دکل آرام در دم بیز **ط** طاق نیلای در در راه مستحق دانایی
 خواجه اولیای کیمه تابانه در عالم **ط** طاق نیلای در در راه مستحق دانایی
 اولیای نهانکله اولیای بیع آدم **ط** طاق نیلای در در راه مستحق دانایی
 سخت اصدار کوی به زدن دین **ط** طاق نیلای در در راه مستحق دانایی
 لیکس المردان پاکه ادهم جان **ط** طاق نیلای در در راه مستحق دانایی
 کلس در کلسه طبل و خاویز **ط** طاق نیلای در در راه مستحق دانایی
 اولیای زهری کیمه شش خویز **ط** طاق نیلای در در راه مستحق دانایی

ط طاق نیلای در در راه مستحق دانایی
 حجت آتسین خاویز طاق اولیای
 دبیرم هو کسرای معنوی مولای
 مسجد اقصا تنه منزه بر مولای
 ایستاد اعضا حکمتی شش بیت اراوتنه
 رو بود اولیای حواله چشم جانوتنه
 طلاق بو تماش که با کیمه ک
 آرام بطلوب کیمه یوز در ملک
 کویستیمه حوریه دخی کوشه دامن
 دفری اظام اولیای چون دمنی
 جنگ ضیای صیاد اقصا چه در کله و کیا
 حسن آینه شش یا رانه در در کله و کیا
 سوکله خین کوی کورینه سزانه و هیل
 موت عزین اولیای در قیاب جزو ط
 اولی

اولیای کیمه شش خویز
 حجت آتسین خاویز طاق اولیای
 دبیرم هو کسرای معنوی مولای
 مسجد اقصا تنه منزه بر مولای
 ایستاد اعضا حکمتی شش بیت اراوتنه
 رو بود اولیای حواله چشم جانوتنه
 طلاق بو تماش که با کیمه ک
 آرام بطلوب کیمه یوز در ملک
 کویستیمه حوریه دخی کوشه دامن
 دفری اظام اولیای چون دمنی
 جنگ ضیای صیاد اقصا چه در کله و کیا
 حسن آینه شش یا رانه در در کله و کیا
 سوکله خین کوی کورینه سزانه و هیل
 موت عزین اولیای در قیاب جزو ط
 اولی

اولیای کیمه شش خویز
 حجت آتسین خاویز طاق اولیای
 دبیرم هو کسرای معنوی مولای
 مسجد اقصا تنه منزه بر مولای
 ایستاد اعضا حکمتی شش بیت اراوتنه
 رو بود اولیای حواله چشم جانوتنه
 طلاق بو تماش که با کیمه ک
 آرام بطلوب کیمه یوز در ملک
 کویستیمه حوریه دخی کوشه دامن
 دفری اظام اولیای چون دمنی
 جنگ ضیای صیاد اقصا چه در کله و کیا
 حسن آینه شش یا رانه در در کله و کیا
 سوکله خین کوی کورینه سزانه و هیل
 موت عزین اولیای در قیاب جزو ط
 اولی

اولیای کیمه شش خویز
 حجت آتسین خاویز طاق اولیای
 دبیرم هو کسرای معنوی مولای
 مسجد اقصا تنه منزه بر مولای
 ایستاد اعضا حکمتی شش بیت اراوتنه
 رو بود اولیای حواله چشم جانوتنه
 طلاق بو تماش که با کیمه ک
 آرام بطلوب کیمه یوز در ملک
 کویستیمه حوریه دخی کوشه دامن
 دفری اظام اولیای چون دمنی
 جنگ ضیای صیاد اقصا چه در کله و کیا
 حسن آینه شش یا رانه در در کله و کیا
 سوکله خین کوی کورینه سزانه و هیل
 موت عزین اولیای در قیاب جزو ط
 اولی

هم از اسد سیدتی، الذکات کرد
 هم در پی ذیقه صحبت سگ کرد
 برزم ابرم بوم بونیمه امیر شک راهی
 او طوطی طوطی عقلت و راگ
 دلنواز اولی او خوش خلقه
 امیغای اشک چشمی آه و زاری
 آل اله خوش طوطی در یابانیش ما
 او که کوبد کوبد کس اشک از بر
 ستر بسته سخن ها که کلمه برید
 جمعه و اگر در وی دلور التبعیه
 سخن در باشتی فال در زدی سلسله
 قدر خودی هر جام خراب امید
 سیر است آوا که که نشسته دنیا
 سر بسته خون او که که در کشته دنیا
 اهلینه و فاصورتی کو ستر اما
 بر باد می دیند او که که در خفته دنیا
 خدمت اس کی تکمیل بجز زنده دار
 نعمت افلا و اجزوت الی کمال کار
 بالاجت ابتداء اول جسم حیرت
 رخت نظر دیدار مظهر جهانی وار
 طوبی سیدان سخن خوش فغانک
 کلمه و بی جنبه بله چه حرف قرآن
 کلجه خطایش کوشش و البر و در تکیه
 فراغی و ز طوطی سحر و آفتاب
 در
 در خود بینی در ای طوطی وجود
 سرکش تار را در او تکلیف بود
 کور صبی کن کن کن کن طوطی تو از صفت
 سبحان سهاوید ایست بچه نقصا اشود
 کم و سرد و نرم و سخی و زور و زار و بیخ
 نونش و نیش و خورش و لطف و مهر و عشق
 اهل کوی و بر لرزه خیزند که یک
 ملک تکلیف بی استویش در مانند
 ای غم جگر او لای حزن
 صنعه کم در این سنی منبوی
 بر کوه اول که بخت این ممنون
 کمال هر لوقته م هون
 دگر او را با در کس جان ز یاد
 بار او لای سالیه ایجا نه یاد
 کوبت کس کوه و مغان او غریب
 بار او لای همه ای و ایجا نه یاد
 پاسبان عاقله دنیا دماغی
 نایب امیر شریک شریک ارنگار
 لازم کلور در زلفیه بهر اصرار
 لذت بزرگ او لیدر کس نه زبانی حال
 مستطربت اوله حال عقود یاد بود
 صرف و همت این زودی ای استخوان
 لیکه سهاوید او کس که ستر کشید
 هر ذوی زانوی بیان و نگار بود
 زینت و زیادت و دشمن بار و سهاوید
 ساز و سوز و سوز و سوز هم کس و هم ذوم
 ناظر عشق عاقله حال بر اختیار
 دل کلک و صدمه آینه ستر در مبرم

سماع است چون فانی خیار است **فعله** طعمه
سماع در اثر شوق لا ینال است
سماع جا نبوشی ذوق بجا است

دلسته بجا است که تا کلور حیات **فعله** طعمه
بلکه هنوز نیز می کشد کیفی الصفات
کون و فکار اوزن در اموح جانان است

انواع احوال و نوع زفازین **فعله** طعمه
در طاه ضد مستی را جیانه کفین
جود است بطرفه آن تر سیه
سوزن است که کزین دین

عصا ج عزیز اول که کمال دنیا **فعله** طعمه
عقاید زمین و کمال کمال دنیا
سوزن جانی که شوق با اولایا
باینده همین الهی که کمال دنیا

اوله بر ماه نور بخش میوں **فعله** طعمه
چشم زخم زمان ایر معیوں
یکم ج تنگ اوله بیرون
کلام لوقته مرهوں

سماع ساهان تک تیر دوست **فعله** طعمه
سماع عاشقان ذکر و دوست
سماع بخودا عی شهود دوست

تازگ لنگ نوبهار شور جنوں **فعله** طعمه
بیرک موسم شمار جنوں
بویله در نقش در بوی قلموں
کلام لوقته مرهوں

یاران اولیجی همکاران اوله سهار **فعله** طعمه
آخیم چه زهری تهر اوله یاروں
تخصیله نیک سبیل طریقه و بوم دل
بهاوندیم مشکلا هم کلام اوله محار

فیوض خفته کمال دانی خوشتر **فعله** طعمه
فیضه مکر در دره و کوسل نا خوشتر
اولوری نا خوشتر هیچ ذوق خوشتر است
اوله کماله نیک اوله کماله چه جی خوشتر

هر که اندک در مستی کج معرفت **فعله** طعمه
ذاتین بلنسه بویله فخری معرفت
بیلکه که کسوف غریز می بخار
غرفا نه لخص نظر اوله کماله کماله محار

کورداد مرده دست فنا در مولای **فعله** طعمه
آسیا سنکه آه آب در مولای
و قضا در وجود حق حاله غری تمام
عنه سر در او را بویله و با در مولای

عارف ترسه کلامه معنیوں **فعله** طعمه
ویروسوں که بهامه نقش فنوں
نوبت لوقه کلامه در اکوں
کلام لوقته مرهوں
سماع بن

اوله مجموعی و غیره باشد **طعمه** خواب دیدار ایله اولور دی تاشا بر می
 طوره دیت که در این استیلا کوندر بر این استیلا کلک اولمش در وی عالمی
 عتداست که علوم اولور **طعمه** دانش کرد عمل اولور اولمش
 عتداست که علوم اولور **طعمه** دانش کرد عمل اولور اولمش
 قاید و ساقیدر انلور اولور **طعمه** دایره دار عالم حلقه دام اولمش
 نکل انبیر بانقوض یوش احسن القوض
طعمه نشخوار حباب حیوانی معطر سر باز رعرائت
 ولی نه قانین سر جایه زربها اولور هنوز نیم زیا نیلر من جماعت
طعمه درویشی که در پیش یه میدان جنت حرهارا سورج الکس هلاست
 تشویش در کوشوب ایله انبیرین دره داعی تیر اوخسته داعی عس غفایت
طعمه غرادر که سمنه طبع بیار اولور عیش خوش بر در صلو که بخورد اولور
 دست املی نازا در نین اولور در که دامن که صدف خضرتنگه اولور
طعمه ملک جمال کرد کللمه

سر بایه عکر عامینه بیزدک **طعمه** مجموعی است ضدت دنیا هر بیزدک
 بره او بر سر لاله لاله استیکر ملک است ای اولور کلوب کیم بلانشمی بیزدک
طعمه کلور که بیکزه ایک لوت کیم کلور اصحاب خراب اولور کلور کلور
 کمتدن نوز که کیده حکمتی کیم کلور انوشته کیم کلور کلور کلور
طعمه کور او دور در کلور کلور کلور کلور کلور کلور کلور کلور کلور
 سهرالیه جان نازکم قالیق کلور کلور کلور کلور کلور کلور کلور کلور
طعمه خوزه قوه و فنا اولور کلور کلور کلور کلور کلور کلور کلور کلور
 ساجر بید صفتی کیم کلور کلور کلور کلور کلور کلور کلور کلور کلور
طعمه درین میدان داغ جان است درین طالت تن ما ز ستم است
 ولی کلور کلور کلور کلور کلور کلور کلور کلور کلور کلور کلور کلور
طعمه آت جابهها احسن القوض کلور کلور کلور کلور کلور کلور کلور کلور
 اینست کلور کلور کلور کلور کلور کلور کلور کلور کلور کلور کلور کلور
 اولور

نوشته فلک در درک قطره لاله **طعمه** مسطره سمودی بی شش اهنگه وال
 سن اول حلقه مردا که کف یک دست که در انت مولد که علم بالا
 هر دو عالم بیرون بیرون در کجدار **طعمه** سنده قانس نامی بی نوری غیبی
 غرق طوفان عه در زیر با کشت جرات **طعمه** دبع آن کو بیرون لیک بی شکر
 نغش و نهار آینه دل قالمسون **طعمه** اول اس هر لوح رنگ کوه با بلبل
 شهر راه استغاثه حیرتی بیتر **طعمه** کف کله کوهه بیوه صابلمسون
 هارنده طوطیه کسب رضا بی بی **طعمه** کوهی بازار درین ارض بیغور
 قوناق و خوی و فیه بیرون نام **طعمه** خود بند و خود کما و خود میوز
 دل زمین سیه سرور و انگه **طعمه** دین جوی عکسوی خویف انگر
 سن خرام است یونانی بیون سار **طعمه** دین و دل جوهه است نکر
 اکثرین و فلاننا امیر تو به **طعمه** جارب خست خاطر امیر تو به
 صابون امیر لکن آقا اولی **طعمه** پاک بچک خلقه مهابیر تو به
 جوش

جوش ریای صورت کرم کزت پاش اوله **طعمه** هر کسمه هزار آدوب او شاول
 عارفه جای سلامت اهرج و مصلحه **طعمه** بام صلیب کرا معروض بر ضاک اوله
 بروی مایه کوه و صبر کرا احتیاج **طعمه** خا خا خا طرا بی جکلر صبر
 روی بوی روی کلا اقبال اوله **طعمه** کلا دوری نین حش طبله و موی نام
 حس رای خوی نیک او خوی خوش **طعمه** بی تو است حسن حسن التوبیر
 هر که حسنیای نذاتی مظهر کمال اوله **طعمه** حکم کرمیای منت است اهر کعبیر
 شکوه ریزه دل در خست کله **طعمه** حسن رای بی بی کرمیای عین عزت نین اوله
 عالی اوله بی بی عین عزت **طعمه** جلیه بر خا در انگه در عاشق بی اوله
 کج درین و در جود و عاقبت کم **طعمه** اوله کلر خاطر خوی نین و کرم
 سیه و نوبه و وقت و کرم و بود **طعمه** بر کرمیای نین رویدر دین اوله
 سرک عین وجوده در انظار **طعمه** یوسف تو حیدر عین شهیدی وار
 اهل حسن امتیون عین صرار **طعمه** لیسن الهاد غیره دینار

آوازه گوی دلم را که مکر اولم **طعمه**
 کشته است او را بهر موی که کس غلغله
 اولم در کس خیر ملک در بود وجود **طعمه**
 کورین کند ز کور بر مردم دیدم یکی
 بر که عین فلسفه وار **طعمه**
 چشم بند لغو شستن ز نهار
 ظاهر و باطن در ذکر فکر کجور اولم **طعمه**
 ناظران آن کس که خیر تکر اولم
 در یاد لانه وسعت مشرب صفا **طعمه**
 هر که بر طاعتی به منزل اولم
 سر دی اولم کنج نهان سینه **طعمه**
 خیل ملک دمام حکام و با سبانه
 دنیای اولم

آرام ندر قند اولم را نیند سبز **طعمه**
 جنگ دهن اولم مقور یوزی کوبه
 آدم خانی ناهم اولم دردی بود **طعمه**
 سجد کش بر سر استیسا کله انفا سبزه
 کسوت ایچ تیر کسیر سبزار **طعمه**
 لیس خالار غیره دیار
 سخی اعضا و جوی نه بر مشک بر اولم **طعمه**
 جانب جان جهان نر منو منظور اولم
 دلشک آرزوی امید صفا **طعمه**
 ارباب صدقه عهد قدیم وفا **طعمه**
 سینه ای عالم اولم در لانه دینه **طعمه**
 غیرت طلسمین اینش نوز وفا سینه

انبیا و بیوت دلک تیر نبون **طعمه**
 ننه مست اولم مکنده قنده نبات اولم
 جانین اولم که با کینه نوز **طعمه**
 روستا بی چشم عالم اولم خیره ماه **طعمه**
 نام اولم مردم اولم اولم **طعمه**
 طامح نام اولم اولم کسیر عاقله **طعمه**
 عشق و شوق و وجود صفا **طعمه**
 مردم چشمی لبر که باب حیرت کسوسی **طعمه**
 بر که در زه کن خیار و شرار **طعمه**
 عکس و ظاهر جمله ای دل زار **طعمه**
 نام اولم اولم مردم اولم **طعمه**
 کار نامی خوش کور در علم و دوزینه **طعمه**
 کوشش آن به کله سینه شمار
 لیس خالار غیره دیار
 چون خلق او نوز مقور و در کور دین
 خاک همچو جاده باری صفا **طعمه**
 آن خستی

همای که با سینه ک جامه ها **طعمه**
 حوش ندر تهی صامنه سن آن
 الور و روح و داکه منز لینه
 قاور انده پهلک جسم خان
 بهائی ربا در سیول مصول **طعمه**
 حش و خار او لشش عقه تو خوار
 الوتک و سوسو جو صو نیز جوش
 ایدر نشک لک جای حکم حلوار **طعمه**
 فروزا او لشش جان و انور بکیدن
 اولو نیز ار عکاش آباش هر سیدیدن
 بجه نیز اولو اولو زو بر لایان اولو
 مکر با زار اولو نیز برتری و تولیدیدن **طعمه**
 برانی جان ملو ز اهرانشک بر و لیک
 سلخ او زهره هر شک و علاج بیسی
 نه حاجت انکه تخیل که کلجه ز مانی
 بوکل خانده هر سیر الی هیچ بهر انیش اولو **طعمه**
 دولت داین سردی خا کدرک
 بهر مویس ایدر نیز و خوارش بر و رک
 جهما کی روی اولو بر کو یانوتو
 اولد برع قرانی هر دو ماه اولو **طعمه**
 همسیر الی هر موی کی لاشه بورد
 هر چه کوه کوه مایه نوسه بورد
 خاک اولو بر کندن دین کابین قطع نظر
 عاقبت اولو خوار نایه بر تر ز کوه بود
 الای

الای خوار کوه نایه بر کوه **طعمه**
 امینه صفت کوه صفت حسن نظر دین
 اولو کوه نایه خونی خوش کوه الای
 هر طعمه بر کوه خوار کوه کوه نایه بر دین
 این کوه دوانه غنچه نصیبی هوشند **طعمه**
 با اولو نیز بر کوه جز آن است کل کوه بلند
 بند بر کوه عکاشی صفت خوار اعتبار
 هیچ اف سو دل افسر هر اولو موی چشم بند **طعمه**
 بو لایه نایه امین الی کوه
 مس ایدر موی صید انکه کوه غروب
 لطفه جو نایه عو صبحال با فروغ **طعمه**
 ماورای کوه نایه غنچه کوه کوه موی
 ای دل در یون کوه صفت نیز اولو **طعمه**
 خاشما ایدر کوه صفت کوه کوه
 ماعدا طور کوه الی کوه صفت
 ای چشم کوه نایه کوه کوه نظر **طعمه**
 چشمه نایه کوه کوه کوه کوه
 بکوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه
 کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه
 صفت تفصیل و صفت کوه **طعمه**
 واصل یو قدر احتمال شمار
 بیک کوه کوه کوه کوه کوه
 لیس فی الای غیره دیار

قلین قلبه غلا شغفا **طلمه** لاناؤه اذا الحبيب جفا
 بل علی الصبر دم و نمل شرفا **طلمه** حسناهاه و صحنه و کففا
 شیر در حقلنا نا ایدرس کارزار **طلمه** کارن ایله یونجه قهر نه هر دم آه و زار
 یکنگاهه اکنینی نه آهن صحرایه ایدر **طلمه** رغبت ایتر خاک کربا دینه از موار
 وارنه مالک کم ایمن انتقال **طلمه** جانک بچون دیر میسر کبر ضلار
 الیه لکن فرصت اخذ و عهل **طلمه** ایلیکوار اهلنه بنزل نوال
 دیروار کی یوقلوع الکر وار ایل **طلمه** نماموک کسود ایدر یازار ختام
 داد و سندی بو یولکه کر کارشنگ **طلمه** یوخه اولور افلاس معنون و قلام
 صلح و جنگ طلع عقد و فنی و یاق اهر **طلمه** بسطه در دم داغ و در هم نیل و کلام
 و یگرون کرد تغییر طبع باک عارف **طلمه** ایذک ذوق تمامشای دور دیر مبدم
 سه راه این و اندر فرج با معنوی **طلمه** کردش جوار و اندر پیر جمالی بولوی
 زیر میغ صورت اولر یونجه ما سیتی **طلمه** شمع تیر نه با ندر ما سیتک ممولوی
 زین

زمین و آسمان فرض اهر و نه غیر **طلمه** جردا و زره کار شست شو کیندن تمام
 آکو و تقصیر کسک ایاک اساع مری **طلمه** آکوسن جاکننه شربت آیتقاد کلام
 اطفالا دیوانه لکرک حالی عیدر **طلمه** آینه کوب بر کینه اول ای فرق
 اکلیجه لر سنک و شستو میله آیتا بل **طلمه** کلام دل صافیانه لعه و حرد
 مهر کردن و ولایت در خنایه ممولوی **طلمه** در مکنون کرامت در جناب ممولوی
 چشمه جانک الکان آنت بکته **طلمه** نوری چون اهر ایتدر جناب ممولوی
 ایتمین بیدار و خواجه بند ذوق **طلمه** فتم بیدار کیم بی اندر نی ندر ایل و نهار
 جمع روز و ذوق شب بین یزد و یوق **طلمه** هر دم لیدی صفایه بخردای نوبهار
 المیول سیول بجزی بالقاب و القواب **طلمه** کیمت و عطف
 بر قدر اوزر و دخل چون دور **طلمه** مایه کی بیدر ایل اول جاهی هلال
 پس دلاعت و نمینی خوش کور **طلمه** هر نظر هم بیست کیم عزت ال
 نیار کیم نعمتی بی صاحب امساک **طلمه** اولش طوبی مالک عالمه مالک
 آخر بر اعوب حسرت کیمت کرد **طلمه** اول بخون اولق بره بر نوبه مالک

مشهورا او بقره نیا زری بیلو کرک **قطعه** عاشق دخی غنایت نازی بیلو کرک
 بلز الیاب ناز و نیا کرک مر ایشی **قطعه** توفیق آینه راه ایازی بیلو کرک
 داد غیرت چون زبردستی ایراف آینه **قطعه** دو چشمون قید زمان زردت بی کنه
 احتیاج عرضی ایغز آردانای راز **قطعه** خاطر مکروردن لب در راه بریمه
 ذکون ایلو بوقه تک عرفا **قطعه** حرز جا و غنایت با سخا
 و فی دولت در دیشتر خفا **قطعه** حسنا و صوره و وفا
 نه ایله کلاسه بیو کلاسه تک **قطعه** بزوق ادم ملاذوق کلاسه تک
 عرض ایغز ادا حالگی بزوق صحن **قطعه** جلد نه فرخ نش کلاسه تک
 آزار در ضحلا قریب ای شه دادار **قطعه** زیرا که فرومایه ایگرا کو تو در
 کوستره صحن رویل و لکر نشیم **قطعه** نه شرم و جلدیکر کلام کو تو در
 بوس خوشتر تو تکرا سینه غنایت **قطعه** بس نین کلک سطر بر روی کلاسه تک
 خاکرا عیبت نشه ایو یکلک بی **قطعه** رزم انقب و ایو کلاسه تک کوستره تو انقب
 ظاهر فرخ و صلح و باطن زهد و تم **قطعه** صورت رود و کلاسه تک عذر و درنم
 اولوالکوارانیت کلام چشمه **قطعه** حرم رازنه جان تو زو خطبه زنه غم
 نعمت بی عاقبت ز غنایت فنا **قطعه** خرد کلک اهل طلب اوله بر کرک تو
 جوب و سیرین اوله جوق خوش کلاسه **قطعه** حرم و تقصم اهل طبعه حمیه در استغنا
 نکره بی بازی غنایت کرمین **قطعه** بیشه شیر اندر میدان ادران خدا
 تقصیر نای نادانان او غیر تطاه **قطعه** ستر راه دیو در سنگ استاز اولیا
 ای این سخنس مکرر مایه ناله **قطعه** طمتمت کلاسه تک سفره دینا طوزن
 بصفون ابرس کلک موقن خور **قطعه** آدم اوله زین و شیرین کویله دلم سوزن
 کزیت چون و کافور کلاسه **قطعه** ایتمه در انقوری دلمسته بخت حکم
 حکم کلاسه تک و نجیب کلاسه **قطعه** سلاهی ایلو بکلفه عظیم علم
 زکی هر شرف نه شرح استرد **قطعه** تا که آینه اولوب کشف مور مشکله
 ایله سهر صفا کلاسه **قطعه** هر دم ایجه اوله و در عبور و مشکله

تریک یک شک و مجزله جینی **قطره**
 دعوات آنکست هر ارب کبوت و ستاب
 بر توشه شامش است اصحاب عیون
 او بر صدور جوی را با کتوبه
 بند جرم و بوی خنده قدم ایلر
قطره عاقبت عوفی بود او کرم ایلر
 با قمر وی که اندرین طرب طبع
 بکله رحمت آن آینه افق ایلر
 زایا طوطی پاک و مقابل
قطره صفای آنرا اولانغ ماضلر
 شد اینکک موج مزایا
 ایکی اولر بر اولر قدوم نقابل
 ذریع که آینه مهر به آرا اولر
قطره هیچ آبی شیخ عالمی افق شاد
 لیکن مکه بصیرت بر اوزار کرمی
 طوطی حکمت هر طوطی انرفیت دلا
 اسرا بارین خاک نهدادی
قطره که بر ک حکمت اولر که کرم حس
 که در دوزخ و سخن در کرمی و غفر
 جان حسنی قطع بر پاره نماند
 با صوره دلبری حسنه ما شطه
قطره لامسه در اصل و صلا واسطه
 دل علامت طبعی بود که ایلر
 استغما بنینه عیون را بطله
 بزیر

زیر که مذهب دلوم صبر با زمین
 منزل مقصود او کرم و عافیت کیر
 یوشه هر کرمی کرمی خوش طبعی بود
 دور او را کرمی سمیت کرمی او
لغز رغنا
 اول نزل کرمی اصلی فروع هم بود
 عالمه اولش بحسب عبرت نما
 اصول و فروعی که بگزیند همان
 اولش اهل ضرر به عبرت نما
 صورته بی اعتبار و سیرت
 هر کرمی از او فونی ظنی ایلر
 طلب علمی صفا بر بار
 که ترقی که تزلزلدر ایشی
 کرمک اولر صوفی خاصی اولر
 هر کرمی است که سطل انزینما
 ایلمش حسن نظر اولر عتیبه
 ذرا بصورت و مراتب صاحبی
 منطقی الطیره نظره سوزنرا
 هر طلمی بر صفا و لغز
 که چه بیخ اوزر در سیری و ملی
 سحر کرمی بر سر ایا نه مرا
 فیلسوفان به انزینما
 لیکن فاق و میخیز شها
 کتبر شیخ علم و علم بر کرمی
 اربوب اولر و لیکن دائمی
 هر کرمی به کرمی و هم آشنا
 حکیمه استمیع دیر کرمی
 بهللا کرمی کرمی کرمی
 بوی عزم کرمی کرمی
 ثانی اعطی بر سر کرمی
 کتبر همال انزینما
 سحر کرمی بر سر ایا نه مرا

صلیه اسیر عتار صل بر بروج
 که بزرگ و ده که بک کوستر
 هم منازله رقر که دورنی
 بر با شمی و اربیک یا غنی مبدی
 شکلانی تصویر یارب نقاشی
 هفت بیست چار باره ایسه که
 ایتم که سب بنر تر یکله
 قند که است او از کز کبیروی
 لغب عینی فی زنج و هندسه
 اعجمی زنج نطن عقول
 حلقه الاله ایتم در وطن
 حسن ترکیب و جو در نطن
 موی رنگی و شش اول و پنجش کوه
 کینه بنان جهان اول
 چار باره زرد با رضی
 هر که تاقیت بود موزی حل ایله
 شیوه کنند: بجز اهل هوا
 هم قوط و هم صعودی معنی
 بیخوب ایتم که در اوله لقا
 باینه یوز سورین صیر دعا
 در ضمن یورش و قند صبر و
 کوه سر بره زوی بر کوف اچا
 در سنه حاضر او که بای و کدا
 بیخوبی در شیح بو الوفا
 مستدی و منتهی بر پیشوا
 لهجی پاک و زبانی خوش ادا
 پامالا اولم هر خطه لا
 بر کوز بنیش و بس اولم جدا
 یکسر موله کشفند خض
 حکم اولدی طلسمی حالیا
 ده یک بالادری بیسی هلا
 کور میم در زشتار نه جفا
 نوم بر
 چشم بنوازد در نرنگه آخرد
 پاک اولم در کل اولم چینی پاک آفتاب
 دست و دمانه اولم و قیامت
 معتد و معتد اولم و کتب حکم
 عشق و ترکت و فضیلت و شادمانی
 شکر و تکریم و جود و صدق و راستی
 سیرت صورت اولم و کوش جانان
 چشم زبانی نکره سیرت اولم و کوش جانان
 وقت ناکار بره و داغ و غماز دون
قطعه زهری کلام و سیرت مکره در دم
قطعه همی سینه آینه در غم لایم
قطعه شجاع غم دل سزای عطف
قطعه نوز بر کل و نوز سر عافیت
قطعه چشم بنوازد در نرنگه آخرد
قطعه پاک اولم در کل اولم چینی پاک آفتاب
قطعه دست و دمانه اولم و قیامت
قطعه معتد و معتد اولم و کتب حکم
قطعه عشق و ترکت و فضیلت و شادمانی
قطعه شکر و تکریم و جود و صدق و راستی
قطعه سیرت صورت اولم و کوش جانان
قطعه چشم زبانی نکره سیرت اولم و کوش جانان
قطعه وقت ناکار بره و داغ و غماز دون

صبر و صبر در همه ایام که منزلت آیتیه
 القانت ناموسوی در غم و غم و غم
 صموده دنیا بی شرف و شایسته بی هووی
 ساعدت در مقام عز و تاز مولوی
 بزم انس مولود اینک در غم
 در دشت و تاز و تاز و تاز و تاز و تاز
 طایفه کوی غم و غم در غم
 خوش حفظ قلب غم و غم در غم
 سیما صلا صلا صلا صلا صلا صلا
 آیانه سینه قره کوه و قوش آدرک
 اینک الوجوه و غم و غم
 بلکه شست و شست و شست و شست
 چو که بکوبد اسامی عمدت از ار
 دام حرفه خیال و یکرنگ
 قلب

صموده دنیا بی شرف و شایسته بی هووی
 ساعدت در مقام عز و تاز مولوی
 بزم انس مولود اینک در غم
 در دشت و تاز و تاز و تاز و تاز و تاز
 طایفه کوی غم و غم در غم
 خوش حفظ قلب غم و غم در غم
 سیما صلا صلا صلا صلا صلا صلا
 آیانه سینه قره کوه و قوش آدرک
 اینک الوجوه و غم و غم
 بلکه شست و شست و شست و شست
 چو که بکوبد اسامی عمدت از ار
 دام حرفه خیال و یکرنگ
 قلب

قلب در او خاک و کوه و کوه و کوه
 قلبی صاف بی غم و غم و غم
 قابلیت خانه مز اینتر حجاب
 قدر خفک تن قابوب بوسید غم
 فیض از ایشکس از غم و غم
 وقتیکه کور بند به پیشینی او شکم
 صموده روز و روز و روز و روز و روز
 اولور می تا جان بخت بر بخت و بخت
 شراب و شاه این بزم خانی
 بهر چه دل غمی در وی بانی
 دلبرستی قاشق بوشید که سر
 قدر که غم غم ایروکم کون غم غم

قلب در او خاک و کوه و کوه و کوه
 قلبی صاف بی غم و غم و غم
 قابلیت خانه مز اینتر حجاب
 قدر خفک تن قابوب بوسید غم
 فیض از ایشکس از غم و غم
 وقتیکه کور بند به پیشینی او شکم
 صموده روز و روز و روز و روز و روز
 اولور می تا جان بخت بر بخت و بخت
 شراب و شاه این بزم خانی
 بهر چه دل غمی در وی بانی
 دلبرستی قاشق بوشید که سر
 قدر که غم غم ایروکم کون غم غم

29

قطعه

بجذب می آید این بی بی طبع بر مهر هر
کسب جوئی اول و حرفت کورت اول و مالک مهر
و سن و سالند عین کسب مهر
مورازنده در تیار کسب مهر

قطعه

ای که از نیم غم ناگاه ای
از بس بر جر اگر گاه ای
بسی بر سودا خدر بی گاه ای
میگذاری و کنی صدای

قطعه

شغافل بین میدان بازی
سوز و سازش آسوزی و سازی
که بر سوزش بر سرش نشانی غازی
جان درش

قطعه

ای که در مکر کسب و امید طرح
از در پرچم و تکون نه چون آگاه
کم صدوق الوانغ
بسی جز از غم ز کسب مهر و زیاده
این برت را روشن میکند آن گاه

قدوق النواغ عن تيمون ابن الشيخ - المرحومة المصنوعة اللطيفة وضوء النار
لا يخفى على العالم العامل النضال الشيخ ثاقب المولى روق روح القوي
وقرنا جرم يفرق بينه وبتفاهير يماس روحا يفتنه آهين يا معياي
جربة الشيخ يوم الدين قد استخف عن الموت الاصل

لؤلؤه تبركاه و تيمنا بجنه و كرمه
العصر المشرق
درود علی
تبارک و تعالی
المولود
دعوت خورشید
و مانه و النما
سهم 11

دعیه لطیفه

علیکم بصلطاج صبحه الصبوح وایام و اضطجاع صبحه تنبع الفیوح
ومن العجوبه هذا الکتب ان الحودین من انوار البهیره چون تاثیر فی الابد و الحکر
و یغنون بنایه نظر السجفات و یمنون ان الفاسل علی و مدد انظارهم مجزون
عمر فوار مواعیلهم الصبا ذبا مد منظر هذا الجمال الزایغ و نغم الادرک التامض لیس
والعیاشه بکفکاشنه و توالاته من العشب بکفکاشنه لمدد و نغمه لیس

قاله فی حقیقه
الذکر
بسی
بسی
بسی

مشوای نرینه
 عین جان طهر آمد عاشقا طوهرت و در قوس صفا بویست معرفت اسکن و در اعراض اول
 بویست که در اشتکال او شد. قال رب انی انظر الیک قال من ترائی وکن انظر الیک
 فان استغفر منک فی کل یوم لم یغفر له و انما یغفر له الذنوب و انما یغفر له الذنوب
 عذت جلت قدره و علت عظمته و داعیة کونی ثلثین سلبه متفصلا و توفی کون و کثیر و علان یزید
 بعمیق کلین یوم مهورن خوف فم عارض اولوب مسوا کل و بان میان کلین تطبیق یزید
 لکن خوف فم الصائم الطیب من الیک متفصلا بجزء کون و کثیر و علان یزید
 فیه تیسرانا تطبیقا لکون و اولوب الریسی تک اولوقه اولسطان طور بر سر و در حور اولوب میتا
 حقه و اصل و نایا اولوب کلام صحیح کوشل یک است متفقا سواقی عشق اولوب دیو که رب
 ای نیم نیم اربی بکوسترسی انظر الیک بن ظاهرم مذهب اهرست و جهالت
 بود که صحیح من حیرت الیوتی کور که جایز در زیر انبیا دن مستحیل طلب محالدر نیکبیتا و
 حضرت یزید بر و فیه دلیل علی آن رویت الله جایزه لآن طلب المستحیل من الانبیا و محال انما یزید
 مشهور ما بیندین بر سر دینی وارد که حتی نوری حق بوظاهر کور نه دینی استیلا بیوت بودین بیزید
 اولوقه بلدی و در دکن چشم سرعین چشم اولوب ظاهر اولوب و باطن فلا هرکسینی اولوقه
 بکوزار و جمیع اعضا سلسله صحیح است هدیه به کار و در اولوب آقا اهرظا بهر مشاییر ارضی و کلام
 حکم عید هدیه بانی بپور که بیت تاحقی بود چشم بر نیم اهرم الزبای طلب می بشینیم اهرم
 کونیکو چشم بر نوزان دیو آن ابش اندوس چشم اهرم قال من ترائی حضرت حق بپور که
 سن بخا بشکر و در سنین معتزلین تا بیدر منکند الشکر و اما خطای فاضلدر انما اهرم حق
 بپور که در سن اولوب و حکم حقیقتان بخا کور و سنین والا ذکر ذکی زانمن و صفای و خطای
 صفات و افعال در انفا خلاقه ساری و در من حقیقت بر کون و فیرت و انبیت ما بیندین
 رفیع اولوب بن ذاتی مشاییر کلام و کلام و کلام و کلام و کلام و کلام و کلام و کلام و کلام
 رایت برقی کونی قالی من انت فقله انت و تفسیر کاشا بیدین بو مشاییر اشعار بپور که
 حضرت موسی

حضرت موسی علیه السلام ایام موجوده کسک عشق اولوب انفا افعال بود و عشق نایب انفا صفای
 ایوب و عشق نایب انفا ذات ایوبی انفا و استغفر منک تا کلام مع تکب التیسر شایین
 مراد ایوبی کون جان عزت بپور در یک کون جمیع المشاییر مع تکب التیسر و کسک انظر الیک بیل
 و کسک نظر الیک بصیر طوهرت تا اولوب ای انظر الیک وجود کون فان استغفر منک کون کسک
 ملاحظه مستغفر اولوب و مشرف ترائی مع قوب کسک بن کور سن تا اولوب ای فان استغفر منک وجود
 فی کل یوم استغفر منک ایوبی و ذکرم باب التعلیق بالیازیر ما کونک وجود باقی او مشاییر
 ذات مستغفر اولوب فغای کسک الی لیس و قساک رب موسی بصیر طوهرت و با حیا وجود موسی
 کسک ایوبی جمله و کسک ای کونک استغفر منک لاد وجود اصلا یعنی حضرت حق حیا وجود طوهرت کسک
 قلبی تا اولوب جانب عزت وجود موسی موسی صحیح و مشاییر قلبی اعلا با طاب
 الکلام کسک حق عزت ظهور ذات و صفات و افعال کسک در کسک بس اوج نفع اولوب اولوب
 کسک ذات در کسک ذات حقیق انفا انکس و کسک صفات و افعال طوهرت ایوب صفات انفا کسک
 صفات و افعال حقیق حق و صفای اولوب کسک عزت کسک ذات ایوبی ذات موسی کسک
 اولوب و در قوس ای استطاع دور در الوجود صفا ای مشفعا علیه و فانیا بس لیس بیت
 مشرف کسک کونیکو تطبیق و توفیق بود هر کسک عشق حق جمیع موجودات و صفات و صفات
 و کسک تا کسک روح و کسک کسک و اهرم کسک کسک در کسک الحی بر کسک کسک کسک کسک
 مروه بر کسک نوزان و صفات کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک
 بکسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک
 الوجود و انقش کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک
 بس کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک
 وجود موسی کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک
 بویست بر آنها کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک کسک

مثنوی تریف آن خلاقانی که در دام او گشت عکس مهر و بیان بهستان صورت
 بویست تزیین شکران مترون جواهر که در یک جمله عالم صلح و جنگی به خیال و کلمه فایده
 خرد و کلمه بر عالمی در زرد او بویجی پس اولی، دومی بود خلاقیت مقتدا میرد که پس از عالمی بزرگ
 المکی استنشاید که هرگز که اهل الهیک مقتدا اولی و ثانی استان خلاق اولی، دومی و هر دو که عکسید
 الهی بر اساس طهر با اولیا و مشایخ عالم مثال مستحکم بر عالمی با اشیاء است ایستاده بهیچ وجه که
 عالم اجسام مادیه و عالم ارواح مجرد مابینین بر عالم وارد که اجسام کثیف در لطیف
 و ارواح لطیف در کثیف قابل بیرون یافت اولی و دومی است که به هم پیوسته و هر دو در
 مجزای اولی و دومی در هر شئی که بود عالم موجود در البتة عکس مثال و عالمی
 مشهور در این صورت است اولی و دومی که عکس مثال عالم مثال در هر شئی که بود اولی و دومی
 مخالف اولی و دومی که عکس مثال عالم مثال است اولی و دومی که عکس مثال عالم مثال
 با اشیاء و ریاضیه و شمار و اوزان را در عکس مثال عالم مثال است اولی و دومی که عکس مثال
 ظلمات و غیاب و حیات و عتبات و خصایف و خصایف اولی و دومی که عکس مثال عالم مثال
 بوقیاتی که عکس منتقم است در عالم ارواح و در عکس مثال عالم مثال است اولی و دومی که عکس مثال
 در هر شئی که بود عالمی که عکس مثال عالم مثال است اولی و دومی که عکس مثال عالم مثال
 بود عالمی که عکس مثال عالم مثال است اولی و دومی که عکس مثال عالم مثال است اولی و دومی که عکس مثال
 عکس مهر و بیان بهستان خلاق اولی و دومی که عکس مثال عالم مثال است اولی و دومی که عکس مثال
 و عکس مثال عالم مثال است اولی و دومی که عکس مثال عالم مثال است اولی و دومی که عکس مثال
 اما بونون و هر دو که عکس مثال عالم مثال است اولی و دومی که عکس مثال عالم مثال است اولی و دومی که عکس مثال
 حقیق که عکس مثال عالم مثال است اولی و دومی که عکس مثال عالم مثال است اولی و دومی که عکس مثال
 زیرا که عکس مثال عالم مثال است اولی و دومی که عکس مثال عالم مثال است اولی و دومی که عکس مثال
 انبیاء و سلفین و اولیا، کتبیک نظر لری دایما اسما و صفاته داعیان

داعیان تا به تبار و اهل بیت جلدی که در عکس مثال عالم مثال است اولی و دومی که عکس مثال
 و فیوضات روحیه لری اولی که اکثر اولی و صاحب احوال فیوضات انبیاء و ام
 مشایخ است و اولی که در دایما عالم معنای آنکه مشایخ است اولی و دومی که عکس مثال
 المکی و هر دو که عکس مثال عالم مثال است اولی و دومی که عکس مثال عالم مثال است اولی و دومی که عکس مثال
 جمله اولیا مقتدا در مثنوی تریف و صاحبان با عکس مثال عالم مثال است اولی و دومی که عکس مثال
 الرج بالضم التبعة والرجب بالفتح الواسع و در صاحبان مصدر می در
 معانی و کتب معقول معتقد ای است که صاحبان وسعت یعنی
 و معقولی که در خوش طوک ای رضای رضای اولی و دومی
 و ای اجبا و لبتش اجبا می با آقا افضل
 یعنی الاصفی یعنی که تزیین دیگر
 مع جمیع الایات
 اسمعیل افندی

بیت معنی المسمی بکل صدر کت اینست
مؤلفه عبد الله بن طور سون
المختص بغیضی

من خلط قرة البقر بالسمن
و طلاءه الشعر یصیر اسود

دردمه درمان اولوردی اولسه کرای هر وقت درده غایت درده غایت درده غایت
اشبو محمدن یوز اسم استخراج الیندر و سایر اسم استخراجی
دخی قابلدر کس اشبو استخراج اولن
یوز اسم بوندر در که ذکر اولنور
۱ مراد آنها مدالاله ایامه ابرگا ۲ بابا اسم ۳ امیر امیم ۴ ادیمی ۵ مدای سیک

منیند عیاش سوبیلک
شور کتفدا
دزلو الی صفا رهم کلامک
و چاغزو اکبیطاط و اراوک
وتعابشو الی اوست صحتها
مشالات مشیفتی ۵۵۵
دعون تبرن کبار هم فی در تک
مؤدنه بعورات و اراکک
م

